

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET LAPJA

ALAPÍTVÁ:
1862-ben

Főszerkesztő:
PÁPAI GÁBOR

1994.
MÁRCIUS

CXXIX. évfolyam

A tartalomról

*Tartamosság, többcélúság,
természetszerűség*
65. oldal

*A köztudat nehezen tűri
– sőt néha nem is ismeri –
az üzemtervi kötelezettség fogalmát*
67. oldal

*Az állami tulajdonú erdők kezelésére
pályázat útján lehet jelentkezni*
69. oldal

Az erdő embereltartó képessége
70. oldal

*A vadászati törvényalkotás
elkészítéséről*
82. oldal

Erdészeti Lapok
Az Országos Erdészeti Egyesület
folyóirata
CXXIX. évfolyam 3. szám
(1994. március)
HU ISSN 1215-0398

Szerkeszti: a szerkesztőbizottság. **Tagjai:** Agócs József, Apatóczy István, dr. Balázs István, dr. Bartha Dénes, Bolla Sándor, dr. Bondor Antal, Bús Mária, Gencsi Zoltán, dr. Göbölös Antal, Gyöngyössi Péter, dr. Kárpáti László, Kertész József, Kovács Gábor, ifj. Páll Miklós, Pápai Gábor (a bizottság elnöke), Rakk Tamás, Sántha Antal dr. Sonnevend Imre, dr. Szikra Dezső, dr. Szodfridt István, Varga Béla, Wisnovszky Károly.

FŐSZERKESZTŐ: PÁPAI GÁBOR

TERVEZŐSZERKESZTŐ: SÁGI MARGIT

Szerkesztőség: 1027 Budapest, Fő u. 68.

Telefon: 201-7737

Fax: 201-7737

Felelős kiadó: dr. Lelkes Lajos

Kiadóhivatal: 1165 Budapest,
Koronafüti u. 44.

Telefon: 183-6575

Nyomdai munkák: Pilisi Állami Parkerdőgazdaság nyomdaüzeme, Budakeszi. Felelős vezető: Borsi Rudolfiné
A kézirat lezárva: 1994. február 20.

Terjeszti: a Magyar Posta. Elfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a hírlapkézbesítőknél, a posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest, XIII., Lehel u. 10/a. — 1900 — közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással, a HELIR 215-96162 pénzforgalmi jelzőszámmra. Egyes szám ára: 30,- Ft. Elfizetés fél évre: 180,- Ft., egész évre: 360,- Ft. Megjelenik havonta. Külföldön terjeszti a Kultúra Könyv- és Hírlap Kúlereskedelmi Vállalat, 1389 Budapest, Pf.: 149.
 Az évi előfizetés ára: 10 USD.

СОДЕРЖАНИЕ

<i>P. Telegdy:</i> Лесные вопросы и частные леса.....	65
<i>K. Rédei:</i> Тополь белый на песках между речья Дунай и Тисса.....	72
<i>T. Szemeréy - Dr. Traser:</i> Влияние известкования почвы на фауну.....	75
<i>H. Szodfridt:</i> Предложения к анализу лесных условий мониторинга.....	77

TARTALOM

ERDÉSZETI POLITIKA

<i>Telegdy Pál:</i> A fenntartható erdészeti kérdései a magánerdő-gazdálkodásban.....	65
<i>Kádár Zoltán:</i> Magánerdő – luciferi szemszögből.....	67
Petíció az állami erdők fennmaradásáért.....	67

TÁJÍ ERDŐGAZDÁLKODÁS

Börzsöny.....	70
<i>Pápai Gábor:</i> Az erdő embereltartó képessége.....	70

ERDÉSZETI KUTATÁS

<i>Dr. Rédei Károly:</i> A fehér nyár természetének fejlesztési lehetőségei a Duna-Tisza közti homokháton.....	72
<i>Szemeréy Tamásné - dr. Traser György:</i> A meszezés hatása a talajfaunára.....	75
<i>Dr. Szodfridt István:</i> Kiegészítő javaslat az erdészeti termőhely-értékeléshez.....	77
<i>Dr. Páll Miklós:</i> Mérijük! - hozzászólás a klímaváltozás témaköréhez.....	78
<i>Dr. Várhegyi István:</i> Az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság hároméves munkájáról.....	79

A HÓNAP KÉRDÉSE

<i>Spiegel János:</i> Magánterület, belépni tilos?.....	80
---	----

TERMÉSZETVÉDELEM

<i>Dr. Bartha Dénes:</i> Alig ismert fajajaink II.....	81
--	----

VADGAZDÁLKODÁS - VADÁSZAT

<i>Varga Béla:</i> A vadászati törvényalkotás előkészítéséről.....	82
<i>Detrich Miklós:</i> Erdő és törvénykezés.....	85

ERDŐKERÜLŐBEN

<i>Hajdú István:</i> Száz éve történi.....	87
<i>Tokody Mihály:</i> Az erdő és egyenruhája.....	88
<i>Molnár György:</i> Látogatásban Kárpátalján.....	89

KÖNYVESPOLC	92
--------------------------	----

EGYESÜLETI HÍREK	92
-------------------------------	----

INHALT

<i>Telegdy, P.:</i> Fragen der Forsten und der Privatwald.....	65
<i>Dr. Rédei, K.:</i> Weisspappel (P.alba) an den Sandbänken zwischen Duna und Tisza.....	72
<i>Frau Szemeréy, T. - Dr. Traser, Gy.:</i> Einfluss der Kalkung an die Bodenfauna.....	75
<i>Dr. Szodfridt, I.:</i> Ratschlag zur Ergänzung der forstlichen Standortswertermittlung.....	77

CONTENTS

<i>Telegdy, P.:</i> Forestry questions and private forests.....	65
<i>Rédei, K.:</i> Populus alba on sandy soils in the area between Danube and Tisza.....	72
<i>Szemeréy, T. - Traser, Gy.:</i> Effects of liming on the soil fauna.....	75
<i>Szodfridt, I.:</i> Further additions for forest sites evaluating.....	77

TELEGDY PÁL

A fenntartható erdőszet kérdései a magánerdő-gazdálkodásban

A múlt rendszerben szokás volt a hármas kritériumrendszerek felállítását. Ettől szakmánk sem tudott szabadulni és megfogalmazódott az erdőkkel kapcsolatos három „T” követelményrendszer:

- Tartamosság
- Többcélság
- Természetszerűség

Röviden ezekről a fogalmakról:

TARTAMOSSÁG: az erdő hozamaiból hosszú távon képes legyen magát fenntartani. Ehhez a fogalomkörhöz tartozik a még fenntartható erdőszet, erdőgazdálkodás fogalma és részben az őserdő is, amennyiben elfogadjuk azt a feltevést, hogy az erdő, ha nem történelmi emberi beavatkozás, képes önmagát fenntartani. Természetesen a tartamosság úgy értendő, hogy maga az erdőterület is változatlanul fennmarad.

TÖBBCELŰSÉG: az erdő nem csak fatermelés céljára szolgál, hanem része a tájnak, oxigént termel, az emberi pihenés, felüdülés helye, az élőlények megszámlálhatatlan sokaságának élőhelye stb.; lásd erdők hármas funkciója. Mindebből fakadóan az erdő közkincs.

TERMÉSZETSZERŰSÉG: az egyik legvitatottabb fogalomkör, egyesek az emberi beavatkozástól mentesen kialakult, kialakuló erdőket veszik ide, mások a kizárólag őshonos fajokból álló erdőket, míg a mérsékeltterekben a termőhelynek megfelelő, fajokban gazdag erdőállományokat is elfogadják, és az lehet akár telepített is. A természetesség követelményének érvényesülnie kell az erdő kezelési módjában is. Ezen a téren is folyik a vita, van aki azt mondja, bármiféle kezelés vétség a természet ellen, míg a mérsékeltterekben a természetesség közelebb, a természetes folyamatokat elősegítő beavatkozást elfogadják, sőt szükségesnek is tartják.

Miközben a fent említett három „T” megvalósításának útjairól folyik a vita, egyre szélesebb körű egyetértést mutatkozik a szakmai és a közsajtóban, a különféle szakmai és környezetvédel-

mi összefüggéseken abban, hogy az erdők magánkézbe kerülése, illetve a közösségi tulajdonból való kikerülése a lehető legnagyobb mértékben veszélyeztetni mindhárom követelmény teljesülését, sőt magát az erdőt is, mert a privatizációval megindult az erdők mértéktelen kirablása. Így a magán-erdő-gazdálkodás el sem juthat a fenntartható erdőszet problémaköréig.

Vizsgáljuk meg, igaz-e és milyen mértékben, és ha igaz, kell-e, lehet-e orvosolni a magántulajdonú erdők tartamosságának, többcélságának és természetességének veszélyeztetését?

Megítélésem szerint a magán-erdő-tulajdonosok – függetlenül az erre kényszerítő törvénykezéstől – vagy saját maguk igyekeznek megoldani erdő-vagyonuk kezelését, vagy e célból kisebb-nagyobb csoportosulásokat hoznak létre. Ez utóbbinál termőhelyről, fajtáj- és korosztályviszonyokról függően, de hozzávetőlegesen 1000 ha erdőterületen már elérhető, hogy az erdő hozamai úgy fedezzék a fenntartásuk költségeit, hogy az erdővagyon az értéket hosszú távon megőrizze. Itt a tartamosság nincs veszélyben. Erre leginkább a volt termelőszövetkezetek tagi részarányú erdeiben, a volt állami gazdasági erdőben, valamint ott lesz lehető, ahol nem a szőrványerdők kerültek kárpótlási kijelölésre. Ezekben megfelelő hozamszabályozást hagyományos üzemtervek alapján folyhat a gazdálkodás.

Arra lehet számítani, hogy kezdetben ez lesz a legkevésbé és sokkal több lesz az az akár társult, akár nem társult erdőbirtok, ahol a hozamok fedezik ugyan a költségeket, de olyan hosszú ciklikussággal, ami finanszírozási gondokat okozhat. Szaktársaim túlnyomó többségének jelenleg az a véleménye, hogy ez az erdők túlhasználatához vezet, és ha a túlhasználat sem hoz kellő eredményt, a magán-erdő-birtokok egyszerűen fel fog hagyni az erdőgazdálkodással. Az én feltevésem az, hogy a valódi tulajdonos nem

igyekszik a vagyonát sem felélni, sem tönkretenni és általában semmi nem is kényszeríti erre. Sőt „elégge el nem ítélt módon” mindent elkövet a győzelem megőrzése és gyarapítása érdekében. Az igaz, hogy ha pénzre lesz szüksége és máshonnan nem jut, az erdejét is feláldozhatja, csak nem úgy, hogy az arra még meg nem érett faállományt levágja, hanem például elad belőle egy darabot. A másik jellegzetessége a magán-erdő-tulajdonosnak az, hogy általában nem az erdővagyonra az egyetlen, sőt nem is a fő megélhetési forrása. Városi ember hobbi, vagyon- megőrzés és presztízis céljából szerez erdőbirtokot, és ezért szívesen áldoz is rá, a gazdálkodó pedig hosszú mezőgazdasági termeléséből finanszírozza az erdővagyonával kapcsolatos költségeit és majd ha beért az erdeje, abból fogja fedezni ciklikusan jelentkező nagyobb kiadásait. Ezért nem csak hogy nem látom veszélyben a tartamosságot, hanem az a véleményem, hogy különösebb hozamszabályozásra sincs szükség ezekben az erdőkben, hanem elegendő egy egyszerűsített üzemterv, ami a szükséges munkálatok megfelelő időhatárok közötti elvégzését írja elő.

Többcélság: számtalan fórumon hallottam szakmánk jeles képviselőitől, hogy a magán-erdőket kerítések, szögessdrótok kuszá szövevénye fogja csúfítani, kivonva azokat a pihenni, felüldülni vágyó társadalom rendelkezésre álló területekből. Valamelyik heülapunkban elvadult viszonyok című fotó jelent meg, amely egy fát ábrázol, rajta tábla: Magánterület, vadászni tilos. Mindezeket érvként használják az erdők privatizációja ellen. Nézzük ezért meg, milyen mértékben veszélyeztetni, illetve korlátozza a többcélságot a magán-erdő-tulajdonos.

Az erdő változatlanul része marad a tájnak, oxigént is fog termelni és életereül fog szolgálni számtalan élőlénynek, függetlenül attól, hogy ki a tulajdonosa. A gépkocsiforgalmat, táborozást, tűzrakást, ha érdekei úgy kívánják, az állami erdőben is korlátoz-

za az erdő kezelője. A kerítések szövevénye ma az állami erdőket hálózza be a vadkár elhárítása miatt, a magántulajdonosnak valószínűleg nem lesz anyagi lehetősége kerítések kilométereinél építésére. Azt igen természetesnek tartom, hogy a tulajdonos számot tart a különféle mellékhasznvételek bevételeire is és ezért azt mások számára korlátozza. A vadászat pedig minden normális berendezkedésű társadalomban a földterülethez tartozó jog, amit persze törvény szabályoz. Azt pedig kifejezetten csak üdvözlőni lehet, hogy az erdeinkben ma folyó lopás, szemetelrakás, gyújtogatás és a primitív vandalizmus egyéb megnyilvánulásai legalább a magántulajdonú erdőkben feltehetően korlátozva lesznek. Mindezek alapján úgy gondolom, hogy az erdők többcélságát semmiféle veszély nem fenyegeti a magán-erdő-gazdálkodás részéről. Éppen ezért az a véleményem, hogy a magán-erdő-tulajdonos érdeke fenntartásával éppen úgy **közcélú tevékenységet** végez, mint az állami erdőt kezelő szervezetek, és ezt a társadalom neki valamilyen formában honorálni tartozik.

Természetszerűség: úgy gondolom, ez az egyetlen a három követelményből, ami a dolgok jelenlegi állása szerint veszélyben van. No nem azért, mert erdők magánkézbe kerülnek, hanem azért, mert a hivatásos (ami nem

teljesen azonos a hivatással) erdész-propaganda akkora hadjáratot indított az erdők magánkézbe kerülése ellen, ami már-már elvárhatni látszik az új magántulajdonosokat attól, hogy erdőkben zöldruhás embert szívesen lássanak. Márpedig a természetszerű, természetesség közeli erdőgazdálkodás folytatásához elmélyült szakmai ismeretekre van szükség, a **szakember operatív közreműködése nélkülözhetetlen.** A jelenlegi helyzetben azok a szakemberek is bizalmatlansággal találkoznak, akik veték a bátorságot segítséget nyújtani az erdőtulajdonosnak. Pedig ha nem sikerül meggyőznünk a magán-erdő-tulajdonost, hogy erdővagyonra akkor válik igazán kincssé az ő számára is, ha kezeléséhez igénybe veszi az erdészeti szakemberek tudását, akkor nem lesz olyan törvény, ami erre kényszerítheti.

Osszefoglalva az a véleményem, hogy az erdőkkel kapcsolatban felállított hármas követelményrendszer egyik eleme sem kerül fokozottabban veszélybe azáltal, hogy a tulajdonviszonyokban változás történik.

Ami ezek után a fenntartható erdészeti kérdést illeti, nyilvánvaló, hogy azt másképp kell a magántulajdonú erdőknel értelmezni, mert a magán-erdő tulajdonosa egyáltalán nem biztos, hogy erdészeti fog fenntartani. Vélhetőleg csak abban az esetben teszi ezt meg, ha neki vagy társult erdőtulajdon-

nos társainak erdőbirtoka ezt minden más megoldással szemben gazdaságilag előnyösebbé teszi számára. Az sem utolsó kérdés, hogy lesz-e egyáltalán pénze állandó erdészeti személynél, netán eszközöket, irodát stb. fenntartani, ha nem, akkor nemhogy erdészeti, de független erdészeti szakembert sem fog alkalmazni, hanem maga lát erdészeti ügyeinek intézéséhez, az erdészeti munkálatok elvégzéséhez. Remélhetőleg ezekhez azért igénybe vesz majd erdészeti szaktanácsadást. Így a fenntartható erdészeti kérdése arra korlátozódik, hogy meg tudja-e majd fizetni az állandó szaktanácsadás díját, vagy abban is csak eseti megbízásokra korlátozódik. Ebben igen nagy segítséget jelent számára a szaktanácsadási díj 40-60%-os állami támogatása, és további segítség volna, ha akár e szaklap hasábjain megjelenne a Szaktanácsadási Névjegyzékbe már felvett erdészeti szaktanácsadók listája. Tovább segítené a helyzetet, ha a támogatást a szaktanácsadó igényelhetné vissza és a megbízónak már csak a támogatáson felüli összeget kellene kiadnia.

Befejezésül még csak annyit: fentieket természetesen a magán-erdő gazdáira vonatkoztattam és nem azokra, akik nyereszkeresési céllal tettek szert erdőre.

Ez utóbbiak között-mögött sajnos a legtöbb esetben meg lehet találni az erdészeti szakembert, akit igen könnyű összetévesztetni a szakmai vállalkozóval.

Azt, hogy érdeinket ne fenyegetse a tartamosság, a többcélság és a természetesség megvalósítása iránti igény hiánya, csak rendezett tulajdonviszonyok között lehetséges és ez sajnos még korántsem áll fenn. Ezért a legfontosabb most az, hogy az új tulajdonos a lehető leghamarabb birtokba vehesse tulajdonát és ennek megtörténteig a régi becsülettel lássa el az azzal a tulajdonnal szembeni kötelezettségeit.

És még valamit ajánlok szíves figyelmükbe: ha csak valami újraállamosítás vagy a mezőgazdaság szocialista újjászervezése be nem következik, hazánk jövőbeli erdőtelepítési túlnyomó többségben magántulajdonúak lesznek. Az pedig, hogy minél több erdőt telepítsünk, mindannyiunk érdeke.

Kemény érdekütközések a Magas-Tátráért

Ennek a rendkívül értékes tájnak nemzeti parkként való hasznosítására vonatkozóan az első rendtartást cseh és lengyel tudósok az úgynevezett krakkói megállapodásban még 1924-ben foglalták össze. Ez a megállapodás 1949-ben, a Tátrai Nemzeti Park létrehozásáról szóló törvényben nyert szentesítést. A törvényben a Yellowstone Nemzeti Park teljes természetvédelmére irányuló elképzeléseket a kommunista hatalomátvétel után kompromisszumú hígították fel. A parkban üdülőhelyek, sport- és turisztikaépítmények felállítását tették lehetővé. Ezek a tevékenységek erősen bonyolították a helyzetet és kérdésessé tették az érdekek rangsorolását. Különösen kényessé vált a helyzet a „Magas-Tátrai Téli Olimpiai Játékok” alapítványban a környező községek erdőbirtokosai részéről megnyilvánuló üzleti hasznosítási szándék miatt. Most javaslat készült a Bajor-erdő mintájára nemcsak a Magas-Tátrára, hanem Szlovákia további négy nemzeti parkjára vonatkozóan is.

(ÖFZ 1994. 1. Ref.: Jérôme R.)

KÁDÁR ZOLTÁN

Magánerdő – luciferi szemszögből

Szakmánk jelenlegi legnagyobb kérdése az erdők „magánosítása”. Félteve erdőinket, igen sok érvet hozunk fel a folyamat visszasszámai ellen. Nem ez- zel szeretnénk foglalkozni, hanem – el- játszva a gondolattal – a magántulaj- donos szemszögből vizsgálom a té- má-t (bár nem vagyok magánerdő-tulaj- donos). A közvetett tulajdon – rész- vény, üzlettrész – másként működik, vizsgálódásom nem erre szól. Indul- junk ki a tulajdon fogalmából.

TULAJDON = RENDELKEZÉSI JOG

Legjellegzetesebb sajátága ez a tu- lajdonnak. A modern társadalmak kor- látozni szokták, ez nem jelent újdön- ságot az erdőtulajdonosnak sem. Tud- ja, hogy ha például építési telke van, akkor arra csak az engedélyezett for- mában építhet.

Az is igaz viszont, hogy minél na- gyobb a korlátozás, annál kisebb a ren- delkezési jog, és általában a tulajdon értéke is. Maradva az építőipari példánál, a beépítési útalommal terhelt telek lényegében forgalomképtelen, meri fele- tuc a rendelkezési jog gyakorlatilag kizárt.

Emiatt vigyázni kell arra, hogy mi- lyen erdőket adunk magánkébe. Mi- nél több a korlátozás, annál kisebb a reális forgalmi érték. Ha ennek ellené- re magánosítjuk erdeinket, tudomásul kell vennünk, hogy az új tulajdonos elemi érdeke a korlátok jogszerű vagy jogon kívüli eszközökkel történő leépí- tése. Ahol ez veszélyes, ott inkább ma- radjon közkezelésben az erdő.

Vonatkozik ez arra az esetre is, ha valamilyen további korlátozás a *belát- ható jövőben* lép be, és ma még nem érvényes. A korlátozás mértékére visszatérve tulajdonosunk tudomásul veszi, hogy például az egy tagban lévő erdőt közösen kell kezelni, de ha annál lényegesen több a korlát, nem biztos, hogy konfliktusmentes a helyzet. A köztudat nehezen tűri – sőt néha nem is isméri – az üzemtervi kötelezettség fogalmát.

Jelenleg az egyik fő gond az, hogy hamarabb születik tulajdon a kárpótlás

és tagi részarány-osztás folyamán, mint ahogy a működtetésre és kezelé- sre vonatkozó – korszerű – szabályok kialakultak volna.

Azzal áztatjuk a tulajdonost, hogy a telckönyvi bejegyzés csak akkor tör- ténik meg, amikor a jelenlegi – vagy még meg sem jelent – jogszabályi ke- reteknek megfelelő kezelési formába belép.

Ezzel szemben a tulajdonjog a vá- sárláskor (licitáláskor) képződik, és automatikusan az akkor nem létező korlátozások nem vonatkoznak rá. Ha

utólag lép be korlát, akkor az módó- stítja a tulajdonos korábbi rendelkezési jogát. Ha pedig az az utólagos módó- stítás a tulajdon lényeges értékvesztésé- vel jár, akkor kompenzáció is jár érte.

Következésképpen az ezután meg- hozandó jogi szabályozás csak annak hatálybalépti utáni birtokszerzésre ér- vényesül, visszamenőleges hatályt is csak igen komoly anyagi ráfordítással lehet(ne) érvényesíteni. Nem valószí- nű, hogy erre és most lesz pénz. Ha pedig nem lesz, akkor *keuös irányítás* lép be; azaz lesz törvény hatálybalépté

Petíció az állami erdők fennmaradásáért

A petíciót aláíró társadalmi szervezetek, látva a hazai erdők tulajdo- nosi és használati rendjének átalakítására tett eddigi lépéseket, felhívják a törvényhozók figyelmét az állami erdők jelentős arányban való meg- őrzésére.

A gazdasági fejlődés és ennek következtében a Föld környezeti állapotában beállt változások miatt a természetvédelem az egész világon felértékelődött. A természetvédelem jelentős mértékben állami feladat marad a jövőben is, mert a természeti erőforrások megőrzése állami területeken garantálható legeredmé- nyesebben. Az erdők funkciói közül – a fatermesztés mellett – előtérbe került azok humán közszolgáltató, környezet- és természetvédelmi szerepe. Ezek az igények a jövőben a társadalom részéről egyre erősebben fogalmazódnak meg.

Ahhoz, hogy a hazai erdők a fenti céloknak megfelelőjenek, az ál- lami erdőterületek kiterjedését minimálisan 1 millió hektár területen kell fenntartani.

Az állami erdőterületek további megőrzésével kapcsolatban a követ- kező szempontoknak kell érvényt szerezni:

- az egy tömbben lévő természetstszertű erdők állami tulajdonának megtartása;
- az ártéri erdők felparcellázásának, és ültetvényé alakításának megakadályozása;
- az ökológiai folyosóként funkcionáló, illetve különleges természeti, kultúrtörténeti értéket ővező erdőrészek állami tulajdonának megtartá- sa addig a határig, ameddig a védendő értékek megőrzése azt szüksé- gessé teszi.

A fentiek megvalósítása érdekében a Kormány akadályozzon meg minden, a kárpótláson kívüli erdőprivatizációt, az Országgyűlés pedig törvényben garantálja az állami erdők megőrzését.

A szaktárca a KTM-mel közösen készítse el a kor követelményeinek megfelelő, új erdőkonceptiót.

Budapest, 1994. február 14.

(Aláírók: Emisszió Természtvédelmi Egyesület; Életfu Környezetvédő Szövetség; FÖK – Ültess fát utóduinknak; Göncöl Alapítóny; Környe- zetgazdász Kör; Magyar Madártani és Természtvédelmi Egyesület; Reflex Környezetvédő Egyesület; WWF; Ipoly Környezetvédelmi és Kul- turális Unió)

előtti szabály, és törvény hatálybalépése utáni szabály. Mivel az erdő több évtizedes forgója, csinos kis káosz keletkezhet ebből.

Ezt el lehetne kerülni azzal, hogy nem változtatunk a jelenlegi szabályokon, csak a meglévőket hajtjuk be következetesen. Ekkor viszont nem lesz elég eszközünk az okszerű kezelésre és ne is álltunk magunkat azzal, hogy a jó jogszabály hiánya miatt nincs még itt a Kánaán.

A TULAJDON: JÖVEDELEM FORRÁSA

Ez ad értelmet a tulajdonnak.

A rendelkezési jogot érintő korlátozások növekedése általában a tulajdon értékének csökkenésével jár. Ugyanígy elmondható ez a tulajdonból származó jövedelemre is, hiszen a tulajdon értéke az abból húzott jövedelemmel arányos. De más tényezők is hatnak erre a folyamatra.

A magántulajdon egy fontos dologban különbözik a közösségi tulajdontól: nem tűri a tartós veszteséget. Tudomásul veszi, ha kicsi a jövedelem; nem örül, ha nincs jövedelme; *de nem fizet*, ha a tevékenység veszteséges.

Az erdőgazdálkodás ciklikus a jövedelemteremtő képességet tekintve. Ez akkor is igaz, ha egyes fázisait különböző pénzügyi alapokkal mesterségesen finanszírozzuk, és ezzel a terheket időben szétöljük.

Az erdő kezelése, őrzése is pénzbe kerül, még úgy is, ha nem saját szervezettel, hanem vásárolt szolgáltatással oldják meg. Nagyobb erdőterület esetén van esély arra, hogy a változatos faj- és korösszetétel folyamatos bevételt termeljen. Tekintve érdeink jelenlegi helyzetét és a makrogazdasági összefüggéseket – ez egy nagyobb gazdasági egységnek sem mindig sikerül.

Az viszont teljesen valószínű, hogy az erdő kitermeléskor jelentősebb jövedelmet hoz, azután pedig folyamatos ráfizetést. Ez a tendencia az elhagyás, a kezeletlen erdők felé sodorja a magántulajdonost.

Ez sok kérdést felvet. Először is azt, hogy fel kell-e minden erdőt újítani? Hegy- és dombvidéken naiv és költői a kérdés, de az Alföldön – sajnos – nem az. Az alföldfásítás szép és tisztetreméltó statisztikai mögött nem

mindig az erdő okszerű gazdálkodási szempontjai húzódnak meg. Alapjában véve kétfajta erdővel lehet gond: a nagyüzemileg nem művelhető területeken telepített erdőkkel és a mezőgazdaságilag nem hasznosítható területeken ültetett erdőkkel.

Az elsőnél topográfiai okból maradtak olyan területek, amelyek a nagytáblás művelésből kiszorultak. Ma már hol van a nagy tábla? Lehet 5–10 hektáron is intenzív gazdálkodást folytatni, és akkor, amikor az ilyen földön bármilyen mezőgazdasági kultúra megél, a tulajdonos az erdő után inkább a rövid ciklusú termelést választja, nem az egyébként bizonytalan új erdőtelepítést.

Van-e logikus érvünk ellene? Az, hogy az erdő oxigént termel, nem elég, mert a kukorica is azt teszi.

Másik fajta a mezőgazdaságilag nem hasznosítható területek köre. Ezek termőképessége – erdő számára is – igen alacsony. A művelési kötelezettség miatt ezekre mégis célszerűbb volt valamilyen erdőt telepíteni.

Ha pl. homoktalajról van szó, akkor még elmegy a véderdő fogalom, de ha nincs mit védeni – a felület csak azért van, hogy ne legyen lyuk a helyén –, ott kérdés, hogy érdemes-e az erdőt fenntartani. A még rajta lévő állomány úgy ahogy fedezi a kitermelés költségeit, de az biztos, hogy az újratelepítés és több évtizedes ápolási műveletek ráfordítását az erdő soha nem termeli meg.

A magántulajdonos ezt a ráfizetést biztosan nem vállalja. Célszerű-e ezt a költségvetésre terhelni? Meggondolandó. A nagy táví agrár- és erdőpolitika szerint csökkentenie kell a mezőgazdaságilag művelt területnek és növekednie az erdőnek. Egyelőre ez nem a magántulajdonos alapvető gondja és mozgatója. Érdekszere másképpen programozott.

A TULAJDON: „KINCSEKÉPZÉS” ESZKÖZE

Az ingatlan – függetlenül a hozamától – a nagyon megtetsző, és tartósan alkalmas arra, hogy a rendelkezésre álló anyagi forrást ingatlanba fektetve, később pedig értékesítve – nagyobb profittal tegyünk szert, mint ha más gazdasági ágba fektetnénk. Ezt

elősegíti az a közgazdasági folyamat is, hogy stagnáló vagy visszafejlődő gazdaságban az ingatlanárak szerények, fellendülés esetén pedig értékük a kamatos kamat értékénél nagyobb mértékben nő.

Nem tagadható, hogy van ilyen tendencia az erdőnél is, főleg olyan területeken, ahol a fekvés miatt később más irányú hasznosítás (telekalakítás, várható kisajátítás) esélye áll fenn. Ez természetes folyamat, ellene nem lehet – és nem is érdemes – tenni, mert az ilyen területek az összes erdőterülethez viszonyítva elenyészőek, és a folyamat önmagában független a korábbi vagy jelenlegi tulajdonviszonytól.

A kérdés azért érdekes, mert ha ilyen erdő kerül magánkézbe, akkor a tulajdonos számára ténylegesen mindegy, hogy erdeje van-e vagy kopár szikje, ugyanis nem törődik vele. Nehéz megkövetelni tőle az okszerű erdőgazdálkodást, különösen ha az nem jövedelmet hoz, hanem folyamatos ráfordítást követel. Dotálni pedig illetlen volna lenne az ilyen tulajdonost, ha – belátható időn belül – a terület használati módjának változása számára tisztességes vagy extraprofitot szállít.

ÖSSZEFOGLALVA

A magánosítástól nem kell félni, de teljesen más módszereket kíván az irányítástól és a felügyeletől. Eddigi felügyeleti rendszerünk – valljuk be – nem volt soha költségérzékeny. A magánérdő pedig az.

Az erdőre nem vonatkozik a magánosítás általános célja: a nevesített tulajdonos jobb, mint az érdektelen közösségi.

A nevesített tulajdonos csak akkor jobb, ha szemlélete és – nem utolsósorban – érdekszere a rövid távú haszon helyett az erdő teljes biológiai ciklusára kiterjed.

És ehhez nem elég csak rendeletet adni a kezébe.

Sokkal rugalmasabban kell közliteni az erdőhöz is és a tulajdonosához is. Szélesebb skálájú eszközrendszert kell kidolgozni – ebbe annak az eretnek szemléletnek is bele kell férni, hogy ami eddig erdő volt, nem biztos, hogy később is annak kell maradnia. De ahol annak kell maradnia, azt nem lehet a tulajdonos ellenére erdőnek megtartani.

Államtitkári sajtótájékoztató

Elkészült az erdőbirtokosságról szóló törvénytervezet. Javaslatként terjesztette a miniszter a T. Ház elé. Erről szóló sajtótájékoztatójában *Raskó György* földművelésügyi államtitkár február végén előjáróban ismertette a kárpótlási eljárás során eddig rendezett árverések eredményét. Beszámolója szerint 260 ezernyi új erdőtulajdonos jutott átlagosan 1,7 ha kiterjedésű erdőhöz. Egy aranykorona átlagosan 600 forintot ért. Így előfordulhatott, hogy valaki 5–6 ezer forintért több 100 ezer forint értékű erdőhöz jutott. Március 10-ig további félmillió aranykoronányi 100 ezer ha erdőterület kijelölése szükséges a kárpótlási jegyek árfolyamának tartása érdekében és a hó végével végleg lezárulnak a kijelölések.

A kárpótlás megtörténte után 900 ezer hektárnyi erdő marad állami tulajdonban kincstári vagyonként. Ennek kezelésére pályázat útján lehet jelentkezni. Ezen az úton nyerhetik el a gazdálkodás jogát az eddig alakult részvénytársaságok is.

Az erdőbirtokosságról szóló törvénytervezet ismertetését azzal vezette be, hogy a javaslat a szakmával – az Erdészeti Hivatallal, az Országos Erdészeti Egyesülettel – folytatott

rendkívül heves csaták útján, demokratikus úton jött létre. Fél évig kellett az erdész-lobbit simogatni a piacgazdálkodási szemlélet elfogadásához. A javaslat lehetőséget ad minden tulajdonosnak az egyéni gazdálkodáshoz, de közgazdasági eszközökkel igyekezik az apró területeken okszerűen nem folytatható erdőgazdálkodást társulásokba tömöríteni. A társulás nem kötelező, de két egyén már társulást alakíthat ki. A társulásban a részvétel területarányos. Egyéni gazdálkodás esetében a terület kimérésének költsége az egyént terheli, kötelezettséget kell azonban vállalnia, hogy öt éven belül tulajdonát el nem adhatja, művelési ágát meg nem változtatja.

Végül megnyugtatón igyekezett a szakmát az államtitkár, hogy megalapozatlan a szakemberek állásfélése, mert az alakuló erdőbirtokosságok szívesen fogják alkalmazni a piacgazdaság szemléletű jó szakmabelieket. Elismerte ugyanakkor, hogy az erdőgazdálkodás ma általában nehéz helyzetben van. Megoldatlan az erdő közjóléti funkcióinak ellenszolgáltatása, de ennek fontosságáról az erdészeknek kell a parlamentet meggyőzni.

Jérôme René

A *Heterobasidion* károsító hatása és az oxigénellátottság

Hazánk erdeifenyveseinek egyik legveszedelemesebb károsítója az erdeifenyő-gyökértapló. A tőlünk nyugatra fekvő országokban azonban a lucfenyőn is első számú kártevő. Ezért érdemes figyelniük arra a közlésre, amely szerint a gomba ligninbontó hatása igen erősen függ oxigénellátottságától. Ha ez kedvezőtlen, fejlődése és ezzel károsító tevékenysége is csökken. Ha tehát ezzel a károsítóval foglalkozunk, érdemes vizsgálatainkat ilyen irányban is szélesíteni.

(Forrás: Allg. Forst-und Jagdztg. 1993. 11. sz.)

Kovácsné dr. Ligetfalusi Ildikó)

„Nemcsak az éger, hanem a nyír és az akác is...” („Nicht nur Erle, auch Birke und Robinie”) címmel az Ausztriában kevésbé ismert fafajok faipari sajátosságairól tartottak országos konferenciát 1993. november 3-án a módlingi Műszaki Főiskolán. Az elhangzott hét előadás közül kettőt a soproni egyetem tanárai – dr. Molnár Sándor és dr. Wittmann Gyula – tartottak az akácfa tulajdonságairól, perspektívájáról és ipari felhasználásáról. Az élenk érdeklődés arra utalt, hogy az osztrák felhasználókat, fakereskedőket is egyre inkább érdeklik – a hagyományos akác termékek (karó, oszlop) mellett – az igényesebb építő- és bútortipari feldolgozási lehetőségek.

Molnár S.

ERDÉSZEKET A PARLAMENTBE

Az februári szám 59. oldalán lévő felhívásra érkezett tájékoztatások alapján értesítjük Tisztelt Olvasóinkat, hogy a parlamenti választásokra eddig a következő erdészeket jelölték képviselőnek:

- BOGNÁR MIKLÓS	(MSZP)	Székesfehérvár 2. sz. vk.
- DR. FARKAS LÁSZLÓ	(MIÉP)	Bács-Kiskun m. 8. sz. vk.
- HENTER PÁL	(Konzervatív)	Bács-Kiskun m. 5. sz. vk.
- MAGAS LÁSZLÓ	(MDF)	Sopron
- DR. TARJÁN LÁSZLÓNÉ	(FKGP)	Somogy 2. sz. vk.
- VARGA GYULA	(SzDSz)	Győr-Ménfőcsanak-Sopron m. 6. sz. vk.

Sok sikert!

(Szerk.)

Az ERDÉSZETI LAPOK hirdetési díjai

(alapdíj)

Borító 4. oldal (hátsó) színes:

95 000 Ft + ÁFA

fekete-fehér:

50 000 Ft + ÁFA

Borító 3. oldal (belső)

színes:

85 000 Ft + ÁFA

fekete-fehér:

40 000 Ft + ÁFA

Belső oldalak:

egész oldal

30 000 Ft + ÁFA

fél oldal:

20 000 Ft + ÁFA

negyed oldal:

15 000 Ft + ÁFA

BÖRZSÖNY

A Börzsöny az Északi Középhegység legnyugatibb tagja. Nyugati lejtője a Kisalföld felé néz, míg a délkeleti az Alföld irányába tekint. Északon és nyugaton az Ipoly képezi természetes határát, délen a Duna, délkeleti és keleti oldalán éles határvonal nincs, fokozatosan megy át a Cserhátba.

A hegység területe mintegy 34 ezer ha. Legmagasabb pontja a Csóványos, 939 m. A 600-900 m magasan emelkedő É-D-i irányú főgerince kb. 25 km hosszúságban merőlegesen helyezkedik el az uralkodó és legtöbb csapadékok szállító nyugatias szelekre. A hegység túlnyomó része vulkanikus kőzetből (andezit) és annak tufájából épül fel. Számtottvő üledékes kőzet is előfordul.

Éghajlata a mérsékelt övi hegyvidéki éghajlat sajátos vonásaival rendelkezik, hűvösebb, több csapadékkal, ki-egyenlítettőbb hőmérséklet ingadozással. 500 m feletti magasságban az évi csapadékszint 800 mm körül van. A hótakaró átlagos időtartama 100-105 nap.

Talajtípusai hegyvidéki, főleg köves típusok, jellemzően az andeziten kialakult sziklás váztalajok, erubáz, ranker és barna erdőtalajok, üledékes kőzetben az agyagbemosódásos barna erdőtalaj is előfordul.

Az 500 m-nél magasabb részekben a bükk zonális állományokat alkot. A bükk zóna alatt gyertyános tölgyesek, a kedvezőtlenebb kitettségű területeken cseres, vagy mészkedvelő tölgyesek állnak. A fő állomány alkotó fajokon kívül jelentős a juharok, körisek, hársak, szilek és az éger előfordulása.

Állományaink jelentős részét az érvényes üzemtervek magról történő természetes felújítással írják elő.

IPOLYVIDÉK

Az erdő embereltartó képessége

A rendszerváltással járó folyamatok ágazatunkat is érintették. A gazdasági csőd szélén álló erdőgazdaságoknál bekövetkezett változások okát, az intézkedések hatását próbáltam nyomon követni, amikor felkerestem Kondor Endrét, az Ipolyvidéki Rt. vezérigazgatóját. Az első meglepetés akkor ért, amikor a megbeszélti időpontban megálltam az erdőgazdaság balassagyarmati központjának hóval borított parkolójában. A régen megszokott lépcsőn elindulva elbizonytalanodtam. Öles cégtábla idegen kft. jelenlétére utalt. A volt művelési osztály udvari ajtaja felé fordulva hasonló látványban volt részem. Mivel nem kaptam jelzést, hogy címváltozás történt, érdeklődésemre elmondták, hogy jó helyen járok, de az épület több helyiségét már más cégek használják. Ez volt a változásokra utaló első benyomásom, amikor bekopogtattam a vezérigazgató titkárságának ajtaján.

Három éve pályáztam meg a felszámolás határán álló gazdaság igazgatását, 540 millió termelési értékhez 320 millió eladósodás fogadott, kezdte tájékoztatóját Kondor Endre. A sorozatos rossz gazdasági döntések következtében született beruházások lehetetlenné tették a nyereséges működést. Az okokat vizsgálva kiderült, hogy a bűtorüzem minusz 20 millióval zárt. Kijelöltem egy szakértő bizottságot. Közgazdász, faipari mérnök és erdőmérnök vizsgálta az összefüggéseket. A csúcstechnológiával történt fejlesztés végeredménye piacképtelen volt. A ragasztott lapokra lett volna piac, így elkezdődött a gyártás, de mivel a kiegészítő fejlesztés – a szárító – hetven kilométerre van a lapgyártó üzemtől, a sok szállítási, rakodási költséget nem bírta el a termék. A felajánlott kft. alakításának lehetőségét sem vállalta senki. Sok remény nem is volt rá, hiszen a korszerű gépekkel felszerelt üzemben mindössze egy kezdő faipari mérnök dolgozott. De a külső szakembereknek is egyöntetű

volt a véleménye, hogy ez egy elrontott beruházás. Nem volt más választás, mint az üzem bezárása. Lezsíroztuk, leföldlítettük a gépeket, de az amortizáció, az állagmegóvás, a lizingelés, őrsz így is belekerült évi 12-13 millióba.

Van egy másik üzemünk, ahol egy tehetséges faipari mérnök vezetésével vállalták a kft. formában való üzemeltetést. Százszázalékos vállalati tulajdonban bérlik az üzemet. A nyereség az övék, de jó ez a gazdaságnak is, mert alapanyagot használ fel, embereket foglalkoztat, és példát is mutat. Nagy előny, hogy nem kell a központból irányítani, szaladgálni, utasítani, esetenként keresztbe intézkedni. Ez lesz a jövője a biológiai gazdálkodással foglalkozó erdészeteknek is. Teljesen szabad kezét kapnak, hiszen lehetőségeiket ők ismerik legjobban. Nem lesznek hónapokig tartó tervtárgyalások, egymás becsapása. Lesz egy minimális követelmény, és ezt teljesíteni kell. Az erdészetek döntik el, hogy hány erdészt, műszaki vezetőt, személyzetet tartanak. Már most van olyan erdészet, ahol az erdészet vezetőn kívül egy műszaki vezető és két adminisztrátor látja el az irányítást.

Mi a garancia arra, hogy valóban a legjobb szakemberek maradnak meg, és nem befolyásolja a döntést egyéb szubjektívítás?

Ez mindenkinek a saját jól felfogott érdeke, melynek eredménye egybeesik a közösség érdekével is. Sokszor hallottuk, nem is olyan régen, hogy azért van annyi felesleges ember, mert biztonságban érzi magát mindenki. Most a tehetségesebb boldogul. Az elmúlt évben a bérfejlesztést is csak az eredmények után adhattuk. Három erdészet 15, öt erdészet 10, három erdészet 0%-os béremelést kapott. A központ 10%-ot, az erdészetek átlagát. Ezt május elejétől vezettük be, majd októbertől átlagban újabb 20% emelés

volt lehetséges. A tervezeteket értékelésre kiadtuk az erdészeteknek. Ha voltak kritikai észrevételek, kértük az alternatív javaslatokat. Egyértelműen eljött az idő, hogy nem lehet mellébeszél. Csak magunk oldhatjuk meg a dolgokat, és így van ez rendjén. Ehhez viszont mindenkinek a maga területén a lehető legjobb szaktudással kell rendelkeznie. Elmúlt az az idő, hogy az erdész mindenhez értsen. Hogy jó tervezőnek, faiparosnak, építésznek, mindennek. Ez nem igaz. Aki ezt nem látja be – elbukik. Az igazgatói menedzseri feladatokat csak az élettapasztalatom alapján vállaltam el. Így is értek meglepetések. Megbízásomkor nem tudtam, hogy a gazdaságnak öt-hat éves adósságai vannak. A negyedik hónap után tűnt fel, hogy a főkönyvelő túl sokat jár a bankba. Addig nem kérdeztem, hiszen a főkönyvelő dolga, hogy a bankügyleket innéze. De mikor öt napon belül másodszor szolt, hogy ismét mennie kell, kiderült, hogy a fizetésekhez vesz fel kölcsönt. No jó – mondom. Most még utólagra vedd fel, de jövő hónaptól egy fillért sem. Ha nem tudjuk megtermelni, nem lesz fizetés. A következő hónapra előteremtődött a pénz. Beszedték a kiseladási kintlévőségeket és minden behajtható összeget. A központban 87 ember volt. Teljesen törvényes módon és lehetőleg fájdalommentesen 32 főre apasztottuk a létszámot. Ebben a csökkentésben voltak tiszták és füstszek is.

A kerületvezető erdészek között nagy riadalmat okozott az átszervezés. Nem tehetünk mást, hiszen csak abból tudunk megélni, amink van. Ötszáz hektáronként nem tud tartani az erdő egy kerületvezetőt. Sajnos ezt tudomásul kell venni. 118-ról 96-ra csökkent az erdész-létszám. De ezt is az erdészeti szintjén kell eldönteni, mert ha nem, még éhbért sem tudunk fizetni. Most, hogy van némi pénzünk a végkielégítésre, egyéb segítségre, viszonylag fájdalommentesen tudunk lépni. De ha így marad a létszám és később mégis meg kell tenni a csökkentést, már fizetni sem tudunk majd.

Így viszont az erdő lesz védtelenebb, hiszen nagyobb terület jut az erdészre. A hatékonyságról nem is beszélve. Nem fog többé kerülni a leveles, mint a hús?

A falopás nem attól függ, hogy hány erdész van. Ha itt kétszer több lenne és az ország tovább szegényedik, akkor is lesz falopás. A feladat a fakitermelés privatizációjával ma már teljes egészében vállalkozói kézben van. A szállítási kilencven százalékban szintén, tehát a kerületvezetőnek több ideje jut arra, hogy a területet járja. A baj az, hogy még nem tudok terepjárókat adni szolgálati kocsinak, amivel mozgékonyan járhatnak a kerületek.

Milyen a vállalkozó fakitermelők munkájának minősége és szakszerűsége?

Biztosan lehetne jobban csinálni, mivel a volt dolgozóink végzik a munkát túlnyomó többségét. A vállalkozás pályázattal megy, így csak egyszer romhat a vállalkozó.

Végül is részvénytársaság lett a gazdaság. Milyen tapasztalatokat lehet levonni az eddig eltelt időből?

Az ország gazdasági helyzetét figyelembe véve, és az érvényes törvények alapján, szükségszerű ez a megoldás. Addig amíg a kincstári törvény meg nem születik, remélhetően minden erdőgazdasági részvénytársaságnál kialakul az az erős, aktív, önálló gazdálkodásra képes szakgárda,

amely a piaci viszonyok adta lehetőségekkel úgy tud élni, hogy közben az erdő érdekei sem károsodnak. Ebben a helyzetben nincs egymásra mutogatás, mellébeszélés, nem hárítható el a felelősség. Most racionalitás kell. Végül is a tervutasításos rendszerben is nyereséges gazdálkodást kellett folytatni, csak akkor túl sok volt a mankó és a balaszt. Tudomásul kell venni, hogy az önállóság elsősorban kötelesség és nem hatalom. Nagyobb a mozgástér a döntések meghozatalánál. Most megmutathatja mindenki, hogy mit tud. Gazdája kell hogy legyen mindennek. És felelőse.

A térségben köztudottan igen nagy a vadkár, ami nem kedvez az erdőművelésnek.

Itt vissza kell térnem egy előző kérdés összefüggésére. Az egyes erdészetek eredményessége nyilván függ adottságaitól. Egy borszónyi terület erdei – ami a véghasználatokat illeti – nyilván sokkal jobb, mint a cserhádi területé. S mégis eredményesebb a cserhádi térség. A vadkár igen sokba kerül a borszónyieknek. Az erdőgazdaságnak nem volt, s most sincs ráhatása a vadlét szám alakulására. Mindössze 5,5 ezer hektár az üzemi terület, s ezen nem lehet a Borszóny hegység szarvasállományát szabályozni. Egy tucat vadászatiárságot alakítottak itt ki, amit nyilván a főváros közlése magyaráz.

Az ország nyugati felén a határ közelsége kétségtelenül előnyös. Mi a helyzet itt az északi szomszédokkal?

Semmi különös. Azonkívül, hogy a szomszéd erdőgazdaság vezetője magyar ember, és kicseréljük néha a tapasztalatainkat, nem sokat segíthetünk egymásnak. Ők is gömbfát árulnak. Sőt, még konkurencsek is, mert olcsóbban adhatják, mint mi. A nosztalgiaéjszaka kora lejárt. Itt van a most 100 éves királyi tituli kisvasút. Fáj a szívünk, hiszen mi üzemeltetjük, de le kellett állítani, mert nincs pénz. Csak reménykedhetünk, hogy megerősödünk, úgy, mint az egész ország, és szép lassan elérjük azt, hogy ilyesmire is költhessünk.

Köszönöm a tájékoztatást.

Pápai Gábor

Társaságunk eladásra kínál
egy LKT-81 turbódízel
erdészeti csörlős közelítő traktort.

Gyártási éve 1990.
Műszaki állapota jó.

Megtekinthető 2700 Cegléd, XIII.,
Jászberényi út 408.
(ceglédi Búzakalás MgTsz
volt lucernaszárító épülete).

Telefon: (53) 310-144, 310-661,
35. mellék
(Szalkai László, Baráth László)

DR. RÉDEI KÁROLY

A fehér nyár termesztésének fejlesztési lehetőségei a Duna–Tisza közti homokháton

Hazánkban a Leuce-szekcióba tartozó nyárfajok közül erdőgazdasági jelentősége a fehér nyárnak (*Populus alba*) és természetes hibridjének, a szürke nyárnak (*Populus x canescens*) van. Az ország faállománnyal borított területének kevesebb, mint 2%-át foglalják el. A jelenleg meglévő fehér (és szürke) nyárasok legnagyobb része – több mint 80%-a – a Duna–Tisza közén (Homokhátság), valamint a Duna és Tisza hullámtérében található. Az említett két fajfajból álló idősebb származékok kisebb gazdasági jelentősé-

gűek, szétszórtnak, mozaikszerűen fordulnak elő.

A fehér (és szürke) nyárasok termesztésfejlesztésével kapcsolatos kutatómunka intenzívebbé tételét több tényező indokolja. A Duna–Tisza közti homoki termőhelyek egy jelentős részén tenyésző erdőfenyvesekben mind nagyobb gondot okoz a gyökérrontó tapló (*Heterobasidion annosus*) növekvő károsítása. Ugyancsak megoldásra vár a nem megfelelő homoki termőhelyeken álló nemes nyárasok fajfajcsrés felújítása. Várhatóan fokozódni fog az

új erdőtelepítési program útjára is. Az említett nagy volumenű feladatok megoldásában, továbbá a természetvédelemben és a tájcsépítésében meghatározó jelentőségűek van és lesz a fehér (és szürke) nyárasoknak. Homoki populációik értékes génkészletének megőrzése mellett azonban nem mondhatunk le a vegetatív úton is elfogadhatóan szaporítható, jó növekedésű, károsítókkal szemben ellenálló, a fafeldolgozás számára értékeesebb alapanyagot adó új fehér nyárfajták köztermesztésbe vonásáról sem. Fontos feladat továbbá a meglévő fehér (és szürke) nyárasok táji vonatkozású hozamvizsgálata, mely egyik alapja a regionális fajfajpolitikának mind megbízhatóbb tervezésének. Jelen publikációban a fentebb említett két kutatási témakör (fajfajkiválasztás és fatermési vizsgálatok) újabb eredményeit adjuk közre.

Meddig sarjzathatjuk az akácot?

Felhívás

A hazai és külföldi szakirodalom az akácok sarjzathatóságát max. két alkalommal tartja elfogadhatónak. korábbi vizsgálataink és a hazai sarjakásokok fatermési adatai arra utalnak, hogy a kétszeri sarjzathatóság nincs számottevő hatással sem a fatermési mennyiségére, sem a faanyag minőségére. Az 1980-as évek első felében végzett összehasonlító vizsgálataink során azonos termőhelyű mag- első és második generációs, sarjeredő akácokat vizsgáltunk.

Sajnos hasonló adottságú, garantáltan harmadik-negyedik generációs közel vágásértett sarjakásokokat nem találtunk...

A sarjakásokok feltételezett leromlását egyesek az előregedéssel (háromszori sarjzathatóság esetén átlag 30 éves vágásfordulóval számolva a növény már 120 évesnek tekinthető...), mások a talaj-, a tápanyag-ellátási viszonyok (a rizoszféra) kedvezőtlen változásával indokolják.

Ha valóban ez az igazság, miért engedélyezzük a tömeges sarjzathatóságot? Hiszen a mai sarjakásokok igen jelentős része már 3., 4. generációs sarj lehet (figyelemmel a múlt század végi jelentős akáctelepítésekére)...

A szakmai tisztesség is megköveteli tehát, hogy próbáljuk a problémakört elfogulatlanul, objektíven feltárni.

Igy a faanyagismeret-tani és a termőhelyismeret-tani tanszékek közös összefogással vállalkoztak a felmerült kérdések megválaszolására.

A kísérleti területek sikeres kijelöléséhez tisztelettel kérjük a gyakorlatban dolgozó kollégák segítségét: ahol olyan 3., 4. (5.) generációs sarjakásokokat tudnak, amelyeknek az előtörténete is ismert, várjuk erről szíves értesítésüket. Ugyancsak örömmel várunk gyakorlati megfigyeléseken, tapasztalatokon alapuló véleményüket.

Erdész üdvözléssel:

Dr. Szodfridt István
tanszékvezető egyetemi tanár

Dr. Molnár Sándor
tanszékvezető egyetemi docens

Fehér nyár fajtakiválasztó klónkísérletek a Duna–Tisza közti Homokháton

A fehér nyár nemesítésével kapcsolatos hazai kutatómunka széles körű megalapozása KOPECKY FERENC nevéhez fűződik. Az általa előállított hibridek további szelekciója és kísérleti keretek közötti történő folyamatos megfigyelése a jelenleg folyó kutatómunkánk egyik legfőbb célja. A fajtakiválasztó klónkísérletekben első sorozatként elhelyezett fehérnyár-klónok vizsgálata az alábbi szempontokra terjed ki:

- termőhelyi igény, illetve termőhelytűrés (nagyobb mennyiségű szén-savas meszet, esetleg fenoltalcin-lúgosságot is tartalmazó homoktalajok erdősítési lehetőségei);
- növekedési tulajdonságok, a törzs- és koronaalak, valamint az ágaság (ágasodási hajlam) értékelése;
- egészségi állapot (biotikus és abiotikus károsításokkal szembeni ellenálló képesség), gesztiszíneződés;
- termesztési jelleg meghatározása (faállományyszerű nevelésre vagy fásítási célra való alkalmasság).

A Duna–Tisza közti Homokháton 1988 tavaszán kezdtük meg a cseme-

1. táblázat
FEHÉR NYÁR FAJTAKIVÁLASZTÓ KLÓNKÍSÉRLET
(Szentkirály 40 G)

Kor: 5 év

Klón megnevezése	Tényezők	H (m)	D1.3 (cm)	Megmaradási % (pótlás nélkül)	Törzsvillásság jelzőszáma (1-3)	Égészégi állapot jelzőszáma (1-3)
'T-120' (629)		6,2	5,6	69	1,6	1,8
'H 758' ('P. alba' 'Móvár 124') (630)		6,5	6,8	65	1,6	1,9
'H 425-4' (670)		6,6	7,3	67	1,4	1,3
'H 422-9' (854)		6,4	5,9	73	1,6	1,9
Fehér(szürke) nyár		2,8	3,0	10	-	2,5

Megjegyzés: A táblázati értékek az ismétlések adatainak átlagát képviselik.
Törzsvillásság: 1 - nem villás, 2 - koronában villás v. a korona villával kezdődik, 3 - törzsvillás
Égészégi állapot: 1 - egészséges, 2 - gyenge abiotikus és/vagy biotikus károsítás, 3 - erős abiotikus és/vagy biotikus károsítás

tekerti szelekció (szaporíthatóság) alapján legígéretesebbnek tartott fehérnyár-klónok kísérleti hálózatának kiépítését. A kísérletek egyénzetek, véletlen elrendezésűek, három ismétléssel. Az alkalmazott ültetési hálózat 2,5x2,0 m. Az eddig kivitelezett három kísérleti erdősítésben a következő fehérnyár-klónok szerepelnek:

'H 425-4' (*P. alba* x *P. alba*),
'H 758' (*P. alba* 'Mosonmagyaróvár 124')

'H 422-9' (*P. alba* x *P. grandidentata*),

'T-120' (*P. alba* x *P. alba* cv. 'Boleana').

Az első két klón várhatóan állományserű fatermesztésre, míg a harmadik és negyedik klón fasorok létesítésére lesz alkalmas.

A fehérnyár-klónkísérletek kiterjesztésének alapvető feltétele üzemi szintű szaporíthatóságuk megoldása. 1992-ben az ERTI sárvári nemesítő telepen három klón zöld dugványával végzett szaporítása során a következő megeredési értékeket kaptuk: 'H 758' jelű klón: 65%, 'H 422-9' jelű klón: 52%, 'T-120' jelű klón: 60%. Kezdeti kísérleteink alapján, a technológiai előírások maradéktalan betartásával a felsorolt klónok fás dugványról is kielégítően szaporíthatók. Az általunk előzetesen szelektált fehérnyár-klónok törzsgyűteményét a Kiskunsági EFAG Juniperus csemetekertjében (Kecskemét) helyeztük el.

A Duna-Tisza közti Homokháton elsőként - a fehér nyár számára határtermőhelyen - létesített fajtakiválasztó klónkísérlet (Szentkirály 40 G) öt éves

kori értékelésének legfontosabb adatait az 1. táblázat tartalmazza. Termőhely-típus erdős-tyepp klíma, többletvíz-hatástól független, humuszos homok (mélyebb rétegekben szikesedő), sekély termőréteg, homok alapkőzet.

Ít kell megjegyeznünk, hogy a klónok és a kontrollnak tekintett fehér (szürke) nyár közötti méret- és megmaradási százalékbeli különbségek egyik alapvető oka, hogy az utóbbi a kísérleti terület legmagasabb szódataralmú, legköztöttebb talajú részére került. Csaknem teljesen kipusztult - hasonló termőhelyi viszonyok között - a 'Villafranca' = 'I-58/57' fehérnyár-fajta is. Az őshonos nyárok szelekciójával kapcsolatos kutatómunkánk további bázisát képezi a *Balotaszállás 84* A erdőrésztelben hat év óta folyamatosan bővített klónarchívum, valamint a *Kunbaracs 41* D erdőrésztelben lévő, 11 származásból utódvizsgálati kísérlet. Értékelésük főbb eredményeit későbbi alkalommal tesszük közzé.

Fatermési vizsgálatok Duna-Tisza közti fehér (és szürke) nyárasokban

A fehér (és szürke) nyárasok táji jellegű fatermési vizsgálatának közel 20 év után történő felújítását és új fatermési tábla készítését a következő főbb szempontok indokolták:

- a fehér (és szürke) nyárasok fatermésének mind megalapozottabb meghatározása,
- az új fehérnyár-klónok összehasonlító fatermési vizsgálata,
- a tájegység fehér (és szürke) nyárasainak statisztikai jellegű számbavétele,

- a fehér (és szürke) nyárasok táji erdőnevelési és fatermesztési irányelveinek megalapozása,
- a táji fajpolitikai irányelvek kidolgozása (módosítása), illetve továbbfejlesztése.

Az új táji jellegű numerikus fatermési tábla elkészítéséhez 50 fehér- (és szürke-) nyárállományban - mintaparcellában - végeztünk részletes faállomány-felvételeket, valamint felhasználtuk a vonatkozó szakirodalom eredményeit is (SZODFRIDT 1969, PALOTÁS-SZODFRIDT, 1971.)

A 2. táblázatban közzétett fatermési tábla 5-45 éves korig, öt éves bontásban tartalmazza hat fatermési osztály szerint a fő-, mellék- és egészállómanyra vonatkozóan a legfontosabb faállomány-szerkezeti és fatermési tényezőket. A fatermési osztályok kialakítása egységes famagassági növekedés modellezésével, egyenlő osztásközökkel történt. A számtológépes programozás, melynek ismertetésétől itt eltekintünk, lehetővé teszi a fatermési tábla igény szerinti bővítését, s információtartalmának grafikus megjelenítését is (fatermési nomogram).

DR. MOLNÁR SÁNDOR JOSEF UMDASCH-DÍJAS

A bécsi BODENKULTUR egyetemen J. UMDASCH kereskedelmi tanácsos, volt jeles faiparos emlékére évente díjjal jutalmazták a fafeldolgozás és az erdőszet terén - különös tekintettel a fatakarékosságra, a minőségjavításra és a környezeti kérdésekre a fafeldolgozásban - elért kutatási eredményeket. Az 1993. évre kiírt pályázat során a három díjazott között szerepel DR. MOLNÁR SÁNDOR, a soproni egyetem tanszékvezető docense. Feleségével és dr. Láng Miklóssal közösen frott tanulmányát az osztrák fakutató társaság HOLZ című közleményének 1994. januári, 6. számában közlik. A tanulmány az akácot mint a jövő faanyagát mutatja be.

2. táblázat
DUNA-TISZA KÖZI FEHÉR ÉS SZÜRKE NYÁRASOK FATERMÉSI TÁBLÁJA
(Rédei K., 1991)

Fatérmeti osztály: I.

1 ha

Kor	A főállomány					A mellékállomány					Az egészállomány					Összes előhasználat	Előhasználati részarány	Az összes fatérmet		
	átlagos magassága H_a	átlagos átmérője D_a	fatérfo-gata V_a	körlap-összege G	törzs-száma N	átlagos magassága H_a	átlagos átmérője D_a	fatérfo-gata V_a	körlap-összege G	törzs-száma N	átlagos magassága H_a	átlagos átmérője D_a	fatérfo-gata V_b	körlap-összege G	törzs-száma N			fatérfo-gata V_i	át-lövődő-ke	fol-yó-növődő-ke
év	m	cm	m ³	m ²	db	m	cm	m ³	m ²	db	m	cm	m ³	m ²	db	m ³	%	m ³	m ³	m ³
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
5	4,7	5,4	14	3,5	1539	3,3	5,8	7	1,8	1987	3,7	4,7	21	5,3	3126	7	33,6	21	4,1	0,0
10	11,6	12,2	61	9,1	778	8,1	8,5	29	4,4	761	10,9	10,5	90	13,4	1530	36	37,3	97	9,7	15,2
15	17,3	19,0	136	15,1	537	12,1	13,3	30	3,3	241	16,6	17,4	166	18,5	776	66	32,6	203	13,5	21,1
20	21,4	24,5	217	20,4	433	15,0	17,1	26	2,4	104	20,8	23,2	243	22,7	537	92	29,7	309	15,5	21,3
25	24,2	28,5	298	24,3	381	16,9	20,0	19	1,6	52	23,7	27,6	307	25,9	433	111	27,8	398	15,9	17,9
30	26,0	31,3	341	27,1	352	18,2	21,8	14	1,1	29	25,6	30,7	354	28,2	381	125	26,8	465	15,5	13,4
35	27,2	33,2	379	28,0	336	19,0	23,2	9	0,7	16	26,8	32,8	388	29,7	352	134	26,0	513	14,7	9,5
40	28,0	34,4	405	30,3	326	18,6	24,1	5	0,5	10	27,8	34,1	411	30,7	336	140	25,6	545	13,6	6,4
45	28,4	35,2	421	31,0	319	19,9	24,6	5	0,3	7	28,1	35,0	425	31,3	326	144	25,5	565	12,6	4,1

Fatérmeti osztály: II.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
5	4,2	5,0	12	3,2	1664	3,0	5,5	6	1,7	1802	3,2	4,3	18	4,9	3456	6	34,8	18	3,6	0,0
10	10,3	10,9	49	7,9	858	7,2	7,5	22	3,6	796	9,5	9,4	71	11,5	1054	29	36,8	78	7,8	11,9
15	15,4	16,6	107	13,0	590	10,8	11,6	23	2,8	258	14,7	15,3	130	15,8	868	51	32,3	159	10,6	16,2
20	19,1	21,3	168	17,4	487	13,3	14,9	19	2,0	112	18,5	20,3	188	18,3	599	70	29,4	240	12,0	16,2
25	21,6	24,7	222	20,7	430	15,1	17,3	14	1,3	57	21,0	24,0	237	22,0	487	85	27,6	307	12,3	13,5
30	23,2	27,1	262	22,9	386	16,2	19,0	10	0,9	32	22,7	26,6	272	23,6	430	95	26,6	357	11,8	10,0
35	24,3	28,7	290	24,4	379	17,0	20,1	7	0,6	19	23,8	28,3	287	25,0	396	102	26,1	392	11,2	7,0
40	24,9	28,7	308	25,5	368	17,5	20,8	6	0,4	11	24,5	28,5	314	25,8	379	107	25,7	416	10,4	4,7
45	25,4	30,4	322	26,2	362	17,8	21,2	3	0,2	5	24,9	30,2	325	26,4	368	108	25,3	432	9,6	3,2

Fatérmeti osztály: III.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
5	3,7	4,5	10	2,9	1787	2,8	3,2	6	1,6	2070	2,7	3,9	16	4,5	3857	6	36,2	16	3,1	0,0
10	9,1	9,6	39	6,8	954	6,4	6,7	17	2,9	833	8,2	8,3	55	9,6	1767	22	36,5	61	5,1	9,1
15	13,5	14,4	83	11,0	675	9,5	10,1	17	2,2	279	12,8	13,3	99	13,3	954	39	32,1	122	8,1	12,1
20	16,8	18,8	128	14,6	552	11,7	12,8	14	1,6	123	16,1	17,5	142	16,1	675	53	29,3	181	9,1	11,8
25	18,0	21,2	167	17,2	490	13,3	14,8	10	1,1	62	18,3	20,6	177	18,3	552	63	27,5	230	9,2	9,9
30	20,4	23,1	196	18,1	455	14,3	16,2	7	0,7	35	19,8	22,7	204	19,8	490	71	26,5	267	8,9	7,3
35	21,3	24,4	217	20,3	434	14,9	17,1	5	0,5	21	20,8	24,1	222	20,8	455	76	25,9	293	8,4	5,1
40	21,9	25,3	231	21,1	422	15,4	17,3	3	0,3	12	21,4	25,1	234	21,4	434	79	25,5	310	7,7	3,4
45	22,3	25,8	240	21,6	414	15,6	18,1	2	0,2	8	21,8	25,7	242	21,6	422	81	25,4	327	7,1	2,2

Fatérmeti osztály: IV.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
5	3,2	4,1	8	2,6	1943	2,2	2,9	5	1,5	2453	2,1	3,5	14	4,1	4396	5	38,2	14	2,7	0,0
10	7,8	8,3	30	5,8	1073	5,5	5,8	12	2,3	870	6,9	7,3	42	8,1	1943	17	36,3	47	4,7	6,7
15	11,7	12,3	52	9,2	771	8,2	8,6	12	1,8	302	10,9	11,4	74	11,0	1073	29	31,9	91	5,1	8,7
20	14,5	15,5	94	12,0	636	10,1	10,9	10	1,2	135	13,7	14,6	104	13,3	771	39	29,1	133	5,7	8,5
25	16,4	17,8	122	14,1	566	11,4	12,6	7	0,9	70	15,7	17,3	129	14,9	636	46	27,5	168	5,7	6,9
30	17,6	19,4	142	15,6	527	12,3	13,6	5	0,6	38	17,0	18,0	147	16,1	566	51	26,5	194	5,5	5,1
35	18,4	20,4	157	16,5	504	12,9	14,3	4	0,4	23	17,8	20,2	160	16,9	527	55	25,9	211	5,0	3,6
40	18,9	21,1	166	17,2	491	13,2	14,8	2	0,2	13	18,3	21,0	168	17,4	504	57	25,5	223	5,6	2,4
45	19,3	21,6	173	17,6	482	13,5	15,1	2	0,2	9	18,6	21,5	174	17,7	491	59	25,3	231	5,1	1,5

Fatérmeti osztály: V.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
5	2,7	3,7	7	2,3	2128	1,8	2,8	5	1,5	2964	1,6	3,1	12	3,8	5082	5	40,6	12	2,3	0,0
10	6,6	7,1	23	4,9	1223	4,6	5,0	8	1,8	805	5,6	6,3	31	6,5	2128	13	36,4	36	3,6	4,8
15	9,8	10,3	45	7,5	894	6,9	7,2	8	1,3	329	9,0	9,6	53	8,8	1223	21	31,9	66	4,4	6,0
20	12,2	12,9	57	9,6	744	8,5	9,0	7	1,0	150	11,4	12,3	73	10,6	894	28	28,2	94	4,7	5,7
25	13,8	14,7	85	11,2	666	9,8	10,3	5	0,8	76	13,0	14,3	90	11,9	744	34	27,6	118	4,7	4,7
30	14,6	15,9	99	12,4	622	10,4	11,1	3	0,4	44	14,1	15,6	102	12,8	666	36	26,5	136	4,5	3,4
35	15,5	16,7	109	13,1	587	10,8	11,7	2	0,3	25	14,8	16,6	111	13,4	622	38	26,0	147	4,2	2,4
40	15,9	17,3	115	13,6	581	11,1	12,1	2	0,2	16	15,2	17,1	116	13,8	587	40	25,7	156	3,9	1,6
45	16,2	17,6	119	13,9	572	11,3	12,3	1	0,1	9	15,5	17,5	120	14,0	581	41	25,4	160	3,6	1,0

Fatérmeti osztály: VI.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.	16.	17.	18.	19.	20.	21.
5	2,2	3,3	6	2,0	2382	1,5	2,3	4	1,5	3742	1,1	2,7	10	3,5	6094	4	43,8	10	2,0	0,0
10	5,3	6,0	16	4,0	1416	3,7	4,3	5	1,3	834	4,4	5,3	22	5,2	2382	10	37,1	26	2,6	3,2
15	9,0	8,4	31	5,9	1059	5,8	5,9	5	1,0	389	7,1	7,8	36	6,9	1416	15	32,4	46	3,0	3,9
20	9,9	10,4	45	7,5	892	6,9	7,3	4	0,7	267	9,0	9,9	49	8,2	1059	19	29,6	64	3,2	3,7
25	11,2	11,7	57	8,7	803	7,8	8,2	3	0,5	80	10,3	11,4	60	9,2	892	22	28,0	79	3,1	2,9
30	12,0	12,7	85	9,5	753	8,4	8,9	2	0,3	50	11,2	12,5	87	9,8	803	24	27,0	88	3,0	2,1
35	12,5	13,3	71	10,0	724	8,8	9,3	1	0,2	29	11,8	13,2	72	10,2	753	26	26,4	97	2,8	1,5
40	12,9	13,7	75	10,4	706	9,0	9,5	1	0,1	18	12,1	13,6	76	10,5	724	26	26,1	101	2,5	1,0
45	13,1	13,9	78	10,6	695	9,2	9,8	1	0,1	11	12,4	13,9	78	10,7	706	27	25,9	106	2,3	0,6

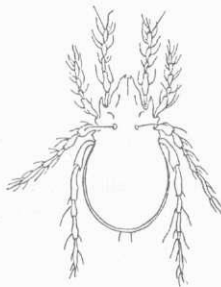
SZEMEREY TAMÁSNE – DR. TRASER GYÖRGY

A meszezés hatása a talajfaunára

Az 1970-es években Európában és így hazánkban is, fokozott méretű erdőkárok keletkeztek. Az ún. „erdőpusztulással” kapcsolatban számos elmélet jelent meg. A beteg fák új életre keltése és a talajszavasodási folyamat megállítása végett meszezést elsősorban lucállományokban végeztek az észak-európai államokban. A soproni Erdészeti és Faipari Egyetem termőhelytani tanszékén 1991-ben dr. Bellér Péter több, Sopron környéki erdőállományban indított el egy hosszabb időre tervezett meszezéses kísérletet. Jelen cikk szerzői e vizsgálat keretében a talaj mezofaunáját tanulmányozták egy 32 éves bukkerdőben.

A talajfauna alatt a talajban élő állatok összességét értjük. Összetételük rendkívül változatos, a mindenki által ismert vakondoktól és a földigilisztától kezdve a mikroszkopikus méretű gyökérlábúakig (*Rhizopoda*) megszámlálhatatlan mennyiségben és zavarba ejtő fajgazdagsággal élnek, szó szerint a talpunk alatt. Vizsgálatunkat a talajfauna két markáns csoportjára, a páncélosatkák (*Oribatidae*) és az ugróvillások (*Collembola*) tanulmányozására korlátoztuk. E két csoport óriási jelentőségű a talajstruktúra, a pórustérfogat, a tápanyagforgalom és a humuszképzés szempontjából.

1–2. ábra
Páncélosatkák

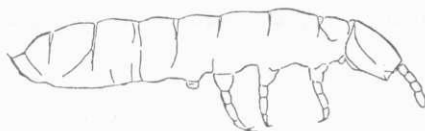
Méretük 0,1–2,0 mm (atkák, 1–2. ábrák), illetve 0,2–6,0 mm (ugróvillások, 3–4. ábrák). Bár ázni (kaparni) nem tudnak, de miközben „átrágják” magukat a táplálékban, a talajszerkezet fenntartásában, kialakításában óriási

munkát végeznek. A talaj szerkezetét a talaj alkotórészeinek (agyag, homok, lösz, humusz stb.) térbeli elrendeződése adja meg. Ha az alkotóelemek elkülönülve fordulnak elő, akkor negatív hatásuk (pl. rossz vízáteresztő képesség, alacsony tápérték), míg ha a talajfauna tevékenysége révén egymással elkeveredve és többé-kevésbé összetapasztva ún. talajmorzsákat hoznak létre, akkor az alkotóelemek pozitív tulajdonságai (nagy vízkapacitás, jó tápanyag-ellátottság, nagy, kémiai aktív felületek, nagy szűrőhatás) kerülnek előtérbe. A talajfauna hiányában az őszelel lehulló lomb csak lassan vagy egyáltalán nem bomlana el, míg a felhalmozódott összetömrődő avar, gallyak tömege lehetetlenné tenné a vegetáció megújulását.

A meszezéssel kapcsolatos eddigi külföldi vizsgálatok eredményei elmentmondások. Míg egyes szerzők határozott összefüggést, faunaredukciót találnak a pH-csökkenés és a talajfauna ökológiai jellemzői között, ad-

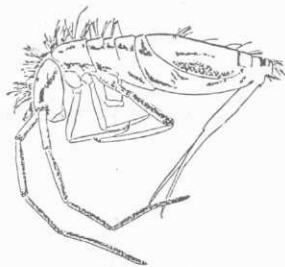
3. ábra

A talajban élő ugróvillások apró, hosszúka állatok, ugrani nem tudnak, szemük redukálódott és színről is fehér

4. ábra

A talaj felszínén élő ugróvillások nagyobbak, gyakran élénk színről, és kiválóan ugranak

dig más vizsgálatok ennek ellentétjét tanúsítják. Az eltérések valószínűleg az eltérő talajstruktúrára, vízellátásra, a talaj „kiindulási állapotára” vezethetők vissza. A pH-változás és a talajfauna viszonylatában elfogadhatónak látszik PAHUANG és K. WINTER modellje: a termőhelyhez optimálisan alkalmazkodó fajok képezik az állat-közösség uralkodó tagjait. Ha azon az értéken túl változik a termőhely pH-ja, amit a domináns faj még tolerálni tud, akkor megváltozik e faj egyedeinek élettartama és szaporodási rátája, ami a faj egyedszámának csökkenéséhez vezet. A következmény az lesz, hogy olyan fajok töltik be a szabaddá vált ökológiai niche-t, amelyeket a termőhelyi változások hatása megerősített. A táplálék és a ragadozók emellett szabályozó szerepet játszhatnak, de jelentőségük alárendelt a talajstruktúra és talajnedvesség mellett. PA HUANG és K. WINTER laboratóriumi vizsgálatai szerint az ugróvillások a 2-nél alacso-

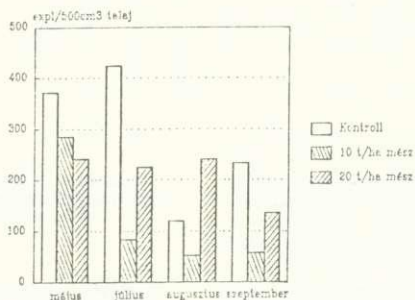
nyabb pH-nál elpusztulnak, míg a mésszel szemben toleránsak: pH = 8,7 közegben még nem volt különbség a semleges aljzaton tartott állatokkal szemben. A mortalitás (petéből kikelt állatok pusztulása) 9,61 pH-nál kezdett el jelentősebben nőni.

Saját vizsgálataink első eredményét az 5. és 6. ábrák foglalják össze. A me-

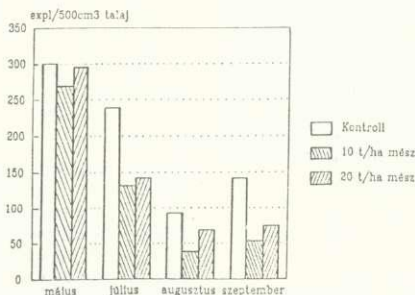
ban 34 ezer példány, míg a kontroll területen átlag 46 ezer ugróvillás volt 1 négyzetméteren (8 cm-es mélységben), a vizsgálati idő (május-szeptember) alatt.

A páncélosatkák esetében is közel azonos eredményeket kaptunk: kontroll: 31 000 példány/m² (8 cm vastag rétegben)

5. ábra
Ugróvillások átlagos egyedszáma 500 cm³ talajban, meszesítés után

6. ábra
Páncélosatkák átlagos egyedszáma 500 cm³ talajban, meszesítés után

szeszt követő első évben a talaj pH-ja csak csekély mértékben változott meg. A kontroll terület 4,6-os pH értékével szemben a hektáronként 10 t mészpórral kezelt parcellában 4,9, míg a 20 tonnával kezelt területen 5,6 pH-t mutatott a talaj felső 2,5 cm-es rétege. Azonban 5 cm mélyen még nem volt változás: kontroll = 4,6 pH; 10 tonnás kezelés = 4,6 pH és 20 tonnás kezelés = 4,7 pH.

A talajfauna a csekély mértékű pH-eltérés ellenére is markánsan megváltozott. Ugróvillásokból a mésszkiszórás utáni első évben, a 10 t-ás kezelés helyszínén átlag 19 ezer példány volt négyzetméterenként; 20 t-ás parcellák-

ban 10 t/ha mésszel kezelt parcellákban: 19 000 példány/m²
20 t/ha mésszel kezelt parcellákban: 23 000 példány/m²

Az eredmények ellentmondásosnak tűnnek, miszerint az alacsonyabb dózis nagyobb redukciót idézett elő a talajfaunában, mint a duplázott mennyiségű meszesítés.

Magyarázatul talán az szolgálhatna erre a váratlan eredményre, hogy amint azt az első vizsgálatok mutatják, a 20 t-ás kezelés nyomán a talajszerkezet kissé javult, a megnőtt pórustérfogat révén. A talaj pH-értéke ugyanakkor még nem változott meg olyan „drámai mértékben”, mint ahogy az

ilyen nagy mennyiségű mésszkiszórás után várható volt. Ez utóbbira magyarázatul az átlagosnál szárazabb időjárás, és a rövid vizsgálati periódus szolgálhat.

A fajok összetétele, a dominancia-viszonyok ugyancsak változtak a meszesítéssel. A kontrollban 35 ugróvillás faj, a 10 tonnában 33 faj, a 20 tonnában pedig 37 ugróvillás faj került elő. Ez a különbség a közösen előforduló fajok számát tekintve még inkább kifejeződik, ugyanis a kontroll és a „10 t-ás parcella” között 27 a közös fajok száma, míg a kontroll és a 20 t között 32 faj fordult elő együttesen. Mivel az eltéréseket előidéző fajok egyike sem tartozik a domináns, konstans karakterisztikájú állatokhoz, ezért az adatok csak fokozott óvatossággal értelmezhetők.

A 10 t-ás kezelés egyértelműen negatív hatású volt a talajfaunára. A 20 t/ha mésszkiszórás, bár összességében csökkentette az ugróvillások számát, a fajok reakciója mégis eltérő volt. A pórustérfogathoz erősen kötődő valódi talajlakó állatok esetében az egyedszám növekedett, de ugyanitt az üdőbb, mezophil talajfelszínt igénylő, félig földben élő fajok egyedszáma csökkent.

Hasonló tendenciát mutatnak a páncélosatkák is, bár ott a különbség a kezelt területek faunája között nem lényeges.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy egy Sopron környéki 4,6 pH-s bükkerdő avarszintjében a 10 t/ha, illetve 20 t/ha dózisban kiszórt mészpórra a talaj pH-ját a vizsgálatok első évében csak kissé változtatta meg.

A talajlakó páncélosatkák és az ugróvillások állományagságában azonban jelentős változások történtek. A változások nem álltak arányban a kiszórt méssz mennyiségével az ugróvillások esetében, míg az atkáknál nincs lényeges különbség az eltérő dózisok hatásában.

Az alacsonyabb koncentráció egyértelműen negatív hatást a talajfaunára, de a 20 t-ás meszkezelés egyes fajok egyedszámát növelte.

Magyarázatul erre a pórustérfogat, a talajszerkezet változása szolgálhat, ami a talajlakó fajoknak kedvezett.

E feltételezés helytállóságát csak a hosszabb időszakra tervezett vizsgálat tudja majd eldönteni.

DR. SZODFRIDT ISTVÁN

Kiegészítő javaslat az erdészeti termőhely-értékeléshez

Lassan 30 éve annak, hogy a hazai erdészeti termőhely-értékelés rendszerét Járó Zoltán megalkotta. A rendszerezés immár három évtizede szolgál tehát biztos alapként különféle erdőgazdálkodási műveletek számára. Jelentős mértékben hozzájárult egy korszerűnek ismert, ökoszisztéma-szemléletű, más szóval természetiszertű erdőgazdálkodás gyakorlati alkalmazásához. Alapelvei ma is változatlanul jónak mutatkoznak és nemzetközi összehasonlításban is kiállják a próbát. Mind az erdőrendezés, mind az erdőfelügyelet és az erdőgazdálkodás területén biztos és objektív megítélhető alapot teremtett. De ezen előnyök sem jelenthetik, hogy egyben-másban ne próbáljunk javítani rajta, elsősorban ott, ahol a szubjektív eligazodást kell valamilyen formában egyértelművé tenni.

Ilyen eset adódik bizonyos helyzetekben a genetikai talajtípusok alkalmazásakor. Mint hosszabb ideig állföldi körülmények között dolgozó termőhelyfeltárónak az a körülmény okozott gyákorta nehézséget, ha előzetesen erősen megfoglygatott talajt kellett a genetikai talajtípusok valamelyikébe sorolni.

A Duna-Tisza közti homokháton a hatvanas évek elején nagy területeken végeztek rónázást, vagyis a kiemelkedő buckahatákat a gépi művelés lehetősége érdekében tolólemezzel eltolták és a mélyedésekben halmozták fel a feleslegessé vált földtömegeket. Mindezt az eredeti genetikai talajtípusokat felismerhetetlenné alakította. Mivel az újabb erdőtelepítési szándékoknak megfelelően ilyen termőhelyi adottságokat is vizsgálnunk és termőhelytípusba kell sorolnunk, csak nagy gyakorlatul és meglehetősen bizonytalansággal tudjuk ezt megtenni.

De ne menjünk messzire az erdészeti gyakorlatól. Mióta a sikeres erdőtelepítés egyik sarkalatos feltétele a mélyforgatás, azóta nem ritkán találkozhattunk 60-80 cm mélységig teljesen összekevert felületű termőhelyekkel. Ezeket könnyű felismerni a szántásnak megfelelő, ferde elhelyezkedé-

sű egykori humuszos felszíni rétegekről. Ilyenkor termőhelyfeltáró legyen a talpán, aki egyértelmű és biztos genetikai talajtípus-meghatározást tud tenni.

De ezenkívül nehézséget okozhatnak a különböző, erdészetnek erdőtelepítésre átadott depóniák területei is. Ezek vagy hajdani talajok összehordott és lerakott maradványai, de lehetnek a talajképződésben alapköveteknek értékelhető anyagok tarka egyvelegei is. Ezekre genetikai talajtípust megjelölni nem lehet, valahova viszont mégis be kell sorolnunk őket. A vázolt problémák megoldásához segít az, ha a német szakirodalom ilyen kérdésekkel foglalkozó közléseit tanulmányozzuk. Schroeder „Bodenkunde in Stichworten” című műve a fent említett esetekre a következő kategóriák alkalmazására ad lehetőséget:

1. *Összehordott talajok.* Ezek két típusra tagolhatók.

a/ *Gyepes földek.* Olyan talajok, amelyek termőképességét vagy a közelmúltban, de lehet a régmúltban is, szerves trágyával, növényi anyaggal javították. Ilyen típusba sorolhatók azok a homokos talajok, amelyeket az Egerszegi-féle réteges aljtrágyázással javítottak.

Fajta	100 cm mélységig hv. összeg	150 cm mélységig hv. összeg	200 cm mélységig hv. összeg	200 cm mélységig (Járó szerint)
Elegyetlen akác Feketeenyő	32	49	70	70
Elegyes akác	25	36	42	—
Kocsányos tölgy	37	53	80	—
Hazai nyár	36	53	—	40
Nemes nyár	35	74	98	—
Erdőenyő	28	36	42	40
Feketeenyő	25	36	42	40

b/ *Kultuszolok.* Meliorációs vagy más célzattal megfoglygatott talajok sorolhatók ebbe a kategóriába, elsősorban a nyílt színi bányaművelés során deponált földtömegekre alkalmazható kategória.

2. *Kevert talajok (mixosol).*

a/ *Kerti talajok (hortisol).* Olyan hosszú időn keresztül kertészeti műveléssel hasznosított talajok, amelyeket komposztal, tőzeggel vagy egyéb

szerves trágyával folyamatosan javítottak. Az eredeti talajtípusa a művelés miatt már nem felismerhető.

b/ *Rigolozott talajok (rigosol).* Ide sorolhatók a fentebb említett, mélyforgatással megkevert talajok.

Amennyiben ezeket a kategóriákat alkalmazzuk, akkor a helyszíni és laboratóriumi vizsgálatok során nyilvánvalóan nem tudunk genetikai szinteket elhatárolni, hanem át kell térnünk a sablonos szint vagy inkább réteg kialakítására, ez lehet 25–50 cm vastag, meggyegyzés kérdése. Ilyenkor tehát a mélységi méretek szerint sablonosan alakítjuk ki a rétegeket és írjuk le őket a helyszíni felvételek során.

Az értékelésben szintén szakítanunk lehet a megszokott és genetikai talajtípusok esetén alkalmazott értékelési módszerekkel. Jó szöveget lehet a hy-összeg kiszámítása. Ez a módszer egykoron Járó Zoltán eljárása volt, később szakított vele, ám egyes homoki termőhelyspecialisták, így Babos Imre is, erre alapozta a fajmegválasztást. Alkalmazni lehet a „többletvízhatástól független” hidrológiai kategóriában és ott, ahol talajhibákat értékelhetők talajadottság nincs jelen (kőpad, szikfok stb.). Számítani lehet 100, 150 és 200 cm mélységig, ez megint meggyegyzés

szerint. A homoki termőhelyek fajjavasztásához Babos Imre a hy-összeg alapján egy korábbi dolgozatában a következő javaslatokat teszi.

Ha pedig csak helyszíni vizsgálatokat készítünk, akkor a humusztartalom százalékos megoszlása lehet eligazító belyeg. Mivel a humusztartalmú talaj színéről jól elkülöníthető, lehet a sablonosan meghatározott rétegen belül a sötét foltok arányát 10%-os ugrásokkal

meghatározni és ezt még súlyozni is a humuszos talajrétegek színnyelvése alapján. Jövőbeli feladat az ily módon értékelt talajokhoz a minőségi fokozatokat és a fajajválasztást hozzárendelni, valószínűleg egy-két évnél adatgyűjtés után ez kialakítható lenne.

Úgyancsak feladatként jelentkezik a nem homokos talajok értékelése. Erre a hy-összeg kevésbé alkalmas, itt más megoldást kell követni. A fizikai féleség a helyszínen viszonylag könnyen meghatározható és a német szakirodalom tartalmaz is ilyen fizikai féleségekhez rendelt, víztartó képességre utaló számokat, ezeket lehetne kísérletileg kipróbálni és magyar viszonyokra alkalmazni.

Példa kedvéért a neves bajor termőhelykutató erdésznek, Laatsch-nak az értékelését említem. E szerint az 1 dm vastag talajréteg vízkapacitása fizikai

féleségek szerint a következőképp alakul:

Homok	7 mm/dm vastag talajréteg
Vályogos homok	14 mm/dm vastag talajréteg
Homokos vályog	20 mm/dm vastag talajréteg
Vályogos agyag	17 mm/dm vastag talajréteg
Agyag	13 mm/dm vastag talajréteg

Mindezt még a humusztartalom alapján módosítani lehet. A talaj egészének 150 vagy 200 cm mélységig számított víztartó képessége megint objektíven eldönthető kategóriákat eredményezhetne, amihez a választható fajfajokat kell hozzáigazítani.

Úgy vélem, az erdőtervezés során készített termőhelyfelvételekből rövid idő alatt összegyűjthető az az adatmennyiség, amivel az ilyen talajokat a fajajválasztáshoz szükséges pontossá-

gig értékelni lehetne. Fentieket gondolatébresztőnek szánom, nem jelentenek

végleges megoldást. Céltudatos munkával idővel a felvetett probléma tisztázható lenne. Mindenesetre a német talajrendszerekben szereplő és fent ismertetett kategóriák alkalmazásának szükségessége előbb-utóbb nagyobb mértékben fel fog merülni, mert természetes talajainkat aligha tudjuk eredeti állapotukban tartamosan megőrizni, főleg akkor nem, ha a mezőgazdálkodás közbeékelődött és úgy jutottak vissza erdőgazdasági hasznosításba.

DR. PÁLL MIKLÓS

Mérjük!

Hozzászólás a klímaváltozás témaköréhez

Napjainkra egyre többen hallunk a globális klímaváltozásról, a földfelszín fokozatos, egyre növekvő felmelegedéséről. Erről írt az Erdészeti Lapok legutóbbi számaiban kiűnt cikkét Szedlák Tamás és Víg Péter is. Hozzászólásomban javaslatot szeretnék tenni egy, a klímaváltozást jelző, mérőhálózat kiépítésére.

Úgy gondolom, napjaink eseményei közül, az erdő privatizációja mellett, ez az a másik nagy témakör, mely hazai erdőgazdálkodásunkat talán évszázadokra befolyásolja.

Valóban, a napi gyakorlatban mind gyakrabban állunk tanácstalanul az egyes erdőterületekben sűrűlő tűlgyesek vagy száradó égeresek előtt. Erdészeti fajajpolitikánk alapja, hogy a termőhelynek legjobb megfelelő fajfajokkal gazdálkodjunk. A konkrét termőhely meghatározása tehát alapvetően fontos! Figyelembe véve az éghajlat változását, felmerül a kérdés: valóban azzal a termőhellyel állunk-e szemben egy adott erdőterületben, aminek azt üzemtervezés kor meghatározták?

Mint ismert, a termőhelynek két fő összetevője van. A klíma, mely meghatározza az egyes fajfajok elterjedési területét, valamint a talaj, mely a hidrológiai viszonyokat is figyelembe véve, a fatermő képességet szabja meg.

Az adott talajtypust talajszelvény feltárása útján közvetlenül meghatározhatjuk. A klíma azonosítása már közvetett módszerrel, a környezetben előforduló természetes növényzet, erdőtársulások alapján történik.

Nagy valószínűséggel az éghajlatban bekövetkezett felgyorsuló változást sem a talaj, sem a természetes növényzet nem jelzi azonnal!

Ebből következők, hogy a pontos termőhely-meghatározás érdekében célszerű az éghajlat azonosítására közvetlen módszereket is bevezetni!

Javasolom, célszerűen megválasztott helyeken, olyan egyszerű mérőállomások telepítését, amelyek segítségével az éghajlat számunkra legfontosabb jellemzőit (csapadék, hőmérséklet, páratartalom) pontosan megkapnánk. Természetesen a kapott adatokból nem lehet azonnal messzemenő következtetéseket levonni, hiszen közismert az éghajlat kisebb-nagyobb periódusú változása. Mégis több, s az idő múlásával egyre több információ birtokába jutunk, ami döntéseinket mindenképpen megkönnyíti.

A kiépítendő hálózattal szemben az alábbi követelményeket kell támasztani:

- fogja át a fontosabb erdőgazdasági tájak területét,
- minimális emberi beavatkozást igénylő automata mérőeszközökkel dolgozzon,
- az információkat mágneses adathordozóra rögzítse,
- beruházásigénye ne legyen túl magas,
- legyen kompatibilis a már létező hazai mérőhálózatokkal (Országos Meteorológiai Szolgálat), hogy kölcsönös adatcserevel bővíthessük információinkat.

Annak érdekében, hogy a rendszer a fenti követelményeknek megfelelően, célszerű azt megfelelő szakemberek bevonásával előre megtervezni, s aszerint kivitelezni.

A rendszer beruházási és üzemeltetési költségeit elsősorban az Erdészeti Alapból kellene fedezni, mint az erdőfelújítást közvetlenül szolgáló tevékenységet, de lehetséges a környezetvédelmet és az ökológiai kutatásokat támogató más alapítványok, források bevonása is.

Úgy gondolom, ahhoz, hogy a célként kiűzött természetszerű erdőgazdálkodást megvalósítsuk, az éghajlat minél pontosabb ismeretéről feltétlenül szükség van. Erdemes erre áldozni még akkor is, ha a napjainkban soha nem látott mértékben felerősödött rövid távú nyereség szemlélet ennek kevésbé kedvez.

DR. VÁRHELYI ISTVÁN

Az MTA-VEAB Mező- és Erdőgazdálkodási Munkabizottság hároméves munkájáról

A tudományos közéleti tevékenységre az MTA országos szakmai és vidéki területi bizottságaiban nyílik lehetőség. Az országos bizottságokban (amelyek főleg az Akadémia tíz osztályához tartoznak) háromezzer fő; az öt területi bizottságban (szak- és munkabizottságokban) pedig nyolcezer fő kapcsolódik, tehát összesen mintegy tízezeren tevékenykedünk. Ez a hálózat testesíti meg az ún. „nagy akadémiát”. A nagyságrendhez térségünkben néhány számadatot ismertetünk.

Munkabizottságunkban (Mező- és Erdőgazdálkodási) több, mint harmincan dolgozunk. Az Észak- és Nyugat-Dunántúli térségében működő MTA Veszprémi Területi Bizottsága keretében 75 ilyen munkabizottság van, amelyhez 1788 kolléga tartozik (30%-a tudományos fokkalal is rendelkezik). Három év (az elmúlt mandátumi időszak) alatt a 12 szakbizottságban összesen 576 tudományos ülést, konferenciát tartottak. A VEAB-hoz beérkezett 99 pályaműből 68-at díjaztak. Ugyanezen idő alatt 25 kiadvány jelent meg és a VEAB értesítőiben is nyilvánosságra kerültek a konferenciánkon tartott előadások vázlatai.

Szakbizottságunk az MTA-VEAB Gazdaság-, Jog- és Társadalomtudományi Szakbizottsághoz tartozó nyolc munkabizottságban 186 fő kutatót, oktatót és a tudományos tevékenység irányában érdeklődő gyakorlati szakembert tartunk nyilván, akik közül 51 főnek van tudományos fokozata. Ez nem ad dicsekvésre okot. A VEAB pályázati kiírásra e szakbizottság nyolc munkabizottságának tagjaitól 17 pályamű érkezett be, amelyből tizenhárom díjaztak. Hét kiadvány jelent meg és 39 tudományos ülést, konferenciát tartottunk. A publikációk száma meghaladta a 40-et.

Létrejött munkakapcsolatainkat sikerült elmélyíteni az MTA IX., a IV. osztályával (Agrárökonómiai Bizottsággal), továbbá a VEAB egyes jog- és társadalomtudományi, valamint környezet-tudományi munkabizottságaival.

Munkabizottságunk a hároméves munkaprogramban megszabott célkitűzéseket, a főbb feladatokat igyekezett a lehetőségekhez mérten tisztességgel megvalósítani. Az ún. „nagy akadémiái” gondolathoz híven térségünkben fórumokat teremtetünk tudományos szakterületünk kutatási eredményeinek megvitatásához. Szorgalmaztuk továbbá a régióban élő oktató- és kutatómunkát vég-

zők, valamint az érdeklődő szakemberek részvételét a tudományos közéletben. Rendszeresen szerveztünk a térség egyes intézményeinél munkalátogatásokat, tapasztalatcsere- és vita-összejöveleteket.

A kutatási eredmények megvitatása többek között a következő témákban történt. Az agrárviszonyok alakulása a rendszerváltozás folyamatában; az erőforrásokkal való gazdálkodás, azok hasznosulásának lehetőségei; a piacgazdaság kialakulása és korlátai; az erdő- és vagyongazdálkodás, annak szervezeti és érdekeltiségi kérdései. Az MTA-VEAB pályázati kiírására is a fenti témákban tettünk javaslatot, de más aktuális, pl. a privatizáció lehetősége és korlátai vonatkozásában is. Hét esetben ítélték oda a VEAB pályadíjat az e témákban benyújtott dolgozatokra. Egyes kérdésekben tudományos állásfoglalást alakítottunk ki és közreműködtünk alkalmi bizottságokban, pl. az új akadémiái törvénytervezettel kapcsolatosan, továbbá írásban véleményt nyilvánítottunk a helyi, a térségi, az országos jelentőségű kérdésekben (pl. a közoktatási, az új er-

dőtervény-tervezettel, a térségi fejlesztéssel kapcsolatosan). Szorgalmaztuk a tudományos továbbképzést. A tudományos címek, fokozatok megszerzése érdekében kezdeményezően közreműködtünk. Két esetben egyetemi doktori dolgozat elővitájánál, öt alkalommal pedig kandidátusi disszertáció elkészítése előtt annak koncepciójának munkabizottsági megtárgyalásával. Ma már a VEAB átlagának nagyobb arányú (45%-os) a tudományos fokozattal rendelkezők száma. Kilenc-tíz bizottsági tagunk több esetben TMB bíráló bizottsági tagként, illetve opponensként szerepelt kandidátusi védéseknél és ennél nagyobb arányban a munkahelyi védéseknél. A tudományos eredményekről publikációk jelentek meg. A bizottság fennállásának tízéves évfordulójára elemző cikkek jelentek meg a Gazdálkodás c. lapban és az erdészeti szaklapokban. Az egyes térségekben (Szombathelyen, Nagykanizsán, Veszprémben) szervezett kibővített tudományos üléseinkről tudósítások, nyilatkozatok jelentek meg, közzölték azokat a helyi sajtóban, a rádióban, a regionális

Erdész-94 kft.

1082 Budapest, Nap u. 6.

Postacím: 1445 Budapest 8. Pf. 326.

Telefon: 1340-932

Rendeljen méretre nálunk egyenruhát!

Megküldi testmagasságának, mellbőségének és derékbőségének méretét, s mi elkészítettjük egyenruháját vagy az árjegyzékünkben kiválasztott ruhaféleséget!

Az erdészetek összegyűjtője is rendelhetnek dolgozóiknak. Postán, utánvétellel is szállítunk! Méretváltozás esetén cserelhetőség!

50-féle ruha, ing, cipő, táska, jelvény közül választhat! Tekintse meg raktárunkat!

AKCIÓ!

Női társasági öltözetek 50% engedménnyel kaphatók, amíg a készlet tart!

TV-adásokban. Bizottsági tagjaink írásban több mint húsz publikáció és két kiadvány jelent meg. Kutatási, oktatási egységeknél, intézményeknél *módszertani eszmecsereket* is tartottunk (1991-ben Keszthelyen, 1992-ben Sopronban, 1993-ban Mosonmagyaróváron), a résztvevők aránya mindig meghaladta a húsz főt. Rendezvényeink közül tudományos üléseink voltak a jelentősebbek és azok a konferenciák, amelyekre akadémikusokat is meghívtunk, és velük együtt vitatuk meg azokat a tudományos kérdéseket, amelyek iránt a tagok érdeklődtek.

Problémáinkról szólván meg kell említeni, hogy tevékenységünkben hiányos a rendszeres koordináció. A tudományos munka összehangolása, az együttgondolkodás még alkalomszerű. Igaz, hogy az egyes kutatási témákban (pl. az erőforrás-gazdálkodás) kutatói együttműködésre csoportok vannak már kialakulva. A pályázati dolgozatok benyújtása hullámszerű. Az egyik évben sokasodnak, a másik évben viszont alig akadnak dolgozatok. Bár egyetlen esztendő sem volt, amikor nem készült pályám. Egyes közigazgatási területekről (Komárom és Fejér megyéből) még nem sikerült az ott élő kollégák közül bizottsági tagokat szervezni. Az ún. fehér foltok az egyes

szakterületeken is megtalálhatók (pl. Vasban az erdészet területéről még nincs tagja a munkabizottságnak).

A következő mandátumi (hároméves) időszakra munkabizottságunk *fő célkitűzései* a következők:

A rendszeresen kutatott témákban *tudományos fórumok* szervezése (pl. az agrár- és erdészeti viszonyok további változása), az egyéni kutatási témák koordinálását célzó *eszmecserek* tartása. Felkérésre és aktualitásból adódóan is véleményalkotás egyes tudományos kérdésekben. Interdiszciplináris jellegű kutatási témákban *konferenciák* tartása, azok szakbizottsági keretekben való szervezésének támogatása az MTA illetékes bizottságainak közreműködését is igénybe véve.

A *tudományos továbbképzés* elősegítése a folyamatban lévő eseteknél az eddigi rendszerben, majd a felsőoktatási és az új akadémiai törvényeknek megfelelő továbbképzésben való közreműködéssel. A tudományos *információáramlás* biztosítása a publikációs rendszerrel való kapcsolat, a VEAB kiadványok (munkabizottsági) megjelentetésével és más lehetőségek felhasználásával lehet majd eredményeket elérni. Továbbra is célszűrő az oktatási intézmények egységeinek és a

kutatóhelyek *módszertani tapasztalatcseréjét* szervezni. De széleskörű *munkakapcsolataink* további szélesítése az MTA illetékes osztályaival és szakbizottságaival, az MTA többi területi bizottságainak illetékes munkabizottságaival is. Természetesen a már említett hiányosságok kiküszöbölése is erre az időszakra esik.

Úgy gondolom, hogy a mandátumunk kezdetén azonnal, pontosan, programszerűen aligha határozhatók meg a három év feladatai. Egyrészt azért, mert menet közben az elég nagy gyorsasággal változó világban a társadalmi valóság még sok problémát tár fel, újabb lehetőségeket ad, azok más megoldását veti fel.

Szükséges viszont erősíteni a tudomány területeinek *reagáló képességét* az alapvető (nem napi politikai) változásokkal kapcsolatban. Másrészt az új akadémiai törvény is – amelynek megalkotása meg várat magára – elég sok, a megszokottól eltérő tennivalót fog adni. A megnövekedett és újszerű feladatok azonban megkövetelik, hogy magunkat, a tudományos kollektívát rugalmas és hatékony tudományos *gondolkodáshoz* szoktassuk, mert azok enélkül nem oldhatók meg.

Magánterület, belépni tilos?

„MAGÁNTERÜLET, BELÉPNI TILOS” – olvasom a táblán, melyet legutóbbi gyűlésükön a Kecskeméti alapított Magánerdő-tulajdonosok Egyesületének elnöke ajánl megvételre egyesületi tagjainak. A tábla szövege elgondolkodtat. Hogy is van ez? A magánerdő-tulajdonosok ki kívánják iltani erdeikből az erdőtulajdonnal nem rendelkezőket? Mi lesz, ha minden erdőbirtokos vásárol a táblából s kiteszi erdejének mind a négy sarkára? Hová vezethet ez?

Akinek nem lesz erdeje, az nem fog erdőben sétálni, kogni, síelni, Az nem fog a hét végén erdei kirándulást tenni, s tisztáson szalonalt sütni? Az nem fogja érezni a tavaszi erdő illatát? Soha nem izleli meg az erdei számozta zamatát? Az nem fogja hallgatni ősszel a lehulló levelek zizegését? Nem fog frissen hullott hóban rókanyomot követni?

Akinek nem lesz erdeje, az nem ír verset az erőről? Az nem fog tájképet festeni? Az nem fog kedvesének ibolyát, gyöngyvirágot szedni? Az nem fog saját szedésű gombából pörköltöt főzni, s magagyűjtötte csipkebogyóból készített teát kortyolgatni? Az nem fog méhészkedni?

Akinek nem lesz erdeje, az nem tudja majd, hol terem a makk, és nem tudja megkülönböztetni a bükköt a gertyántól? Annak óvodás gyermeke azt hiszi majd, hogy az erdő olyan, mint amilyennek Wald Disney-ék rajzolják?

Akinek nem lesz erdeje, az nem csak néhány aranykoronával lesz szegényebb?

Azt hiszem józan, európai gondolkodású ember nem kívánja ezt a lehetséges végeredményt. Nem kívánhatja, hogy a magyar erdők jelentős része elvesztse közjólét, szociális szerepét. Ha az erdőtulajdonosok kitiltják a társadalmat az

erdőből, hogyan várhatják majd el, hogy az közpénzeket juttasson erdekik védelmére, gondozására és fejlesztésére.

Megértém az erdőtulajdonosok féltő aggodalmát. Féltük erdeiket az alkalmi tűzrevaló-gyűjtőktől és a profi fatolvajoktól, a gondatlan tűzokozóktól és a szándékos gyűjtőktől. Féltük a hógó motorkerékpárral mindehová behajókától, a kirándulni csak autóval tudóktól. Féltük a szemetet maguk után hagyó piknikezőktől és az építési hulladékok teherautósárra az erdőbe hordóktól. Pedig ezek ellen semmiféle tábla oltalmat nem ad. Inkább nyújt védelmet az erdőt szerető és kulturáltan látogató emberek óvó figyelmé.

Teljes mértékben ütszeletben tartva a tulajdonosi jogokat, szeretném, ha minél többen oszlanák véleményemet, miszerint a magánerdő nem csak magántulajdon, de közvagyon is, még ha ez a tulajdoni lapra nincs is rávezetve. Baromfitelepre, csavargyára, hétfégi telekre vagy teniszpályára kitéhető a tábla: „MAGÁNTERÜLET, BELÉPNI TILOS”, erdőre nem.

Mellesleg az érvényben lévő erdőtervény 26. § (2) bekezdése így szól: „Az erdei utakat közlekedésre, az erdő üdülésre, pihenésre bárki használhatja.” Sőt él még, „horribile dictu”, a 8. § (2) bekezdése is: „Erdőben, fásításban virágot, gyümölcsöt és gombát – ha jogszabály kivételt nem tesz – mindenki szedhet.” Tudom, ez az erdőtervény már a múlté, elszált felelete az idő, s parlamenti tárgyalásra vár az új. Csak remélni merem, hogy minden erdőtulajdonos és nem erdőtulajdonos, minden erdész és nem erdész érdekében a két idézett mondat helyet kap abban is.

Spiégli János

DR. BARTHA DÉNES

Alig ismert fajok II.

Molyhos tölgyek

Sorozatunkban azokat az erdészeti szempontból is fontos rokon fajokat mutatjuk be, melyeket a gyakorlat eddig egységesen kezel. Mivel a morfológiai különbségeken kívül ökológiai sajátosságai is mások, ezért elkülönítjük a gyakorlatban kívánatos lenne. Terepi tapasztalatokkal alig rendelkezünk, a gyakorlatban dolgozó kollégáinkat arra kérjük, hogy ezen rokon fajokkal kapcsolatos megfigyeléseiket, ismereteiket jelezzék nekünk.

Molyhos tölgy (*Quercus pubescens* WILLD.)

Kis termű fa, legfeljebb 15 m magasra nő. Törzse görbe, vastag ágakra bomló, gyakran a gyökérnél már elágazik. Koronája ellaposodó, terebélyes, szabálytalan.

Hajtása nemezesen vagy gyapjasan molyhos. Rügyei 4–6 mm hosszúak, tompa

Hajtása erőteljesebb, hosszabb szálú szőrösomóktól rányomottan molyhos. Rügyei 5–8 mm hosszúak, tojásdadok, gyak-

ran 4–5 élűek, molyhosak. Levellei általában nagyobbak, 8–16 cm hosszúak. Levél-fonákja erőteljesen kopaszodó, élkeszürke színű. Levélnyele 8–30 mm hosszú. Termései 2–4-esével, 2–8 cm hosszú kosáron ülnek. A makk 20–40 mm hosszú. Kupacspikkelyei a kupacs alján domborúak, molyhosak.

Mediterrán flóraelem, Olaszországtól Kelet-Trákiáig terjed areája, kevésbé hatol északra, mint a molyhos tölgy. Mezofil jellegű, mésztelen talajokon is nő. A mélyebb termőrétegű talajokat (rendzina, Rannan-féle barna erdőtalaj) részesíti előnyben.

Hegy-dombvidékeinken főleg a kosáryanál és csertölgygel elegyedik. Az alföldperemi löszölgyes foltokban és szórványosan a Kiskunságon is megtalálható.

hegyűek, kerekdedek, nemezesen molyhosak. Levellei általában kisebbek, 4,5–8 cm hosszúak. A levélfonák kopaszodó, de az erek molyhosak maradnak. Levélnyele 6–12 mm hosszú. Termései magányosan vagy csoportosan, rövid, legfeljebb 0,8 cm hosszú kosáron ülnek. A makk 8–20 mm hosszú. Kupacspikkelyei kicsik, laposak, nemezesen molyhosak.

Szubmediterrán flóraelem, areája Spanyolországtól a Kaukázusig terjed. Xerofil jellegű, nálunk határozottan mérsékelt faj. Sekélyebb termőképes talajokon (köves-sziklás vázlat, sekély rendzina) tenyészik.

Középhegységeinkben a karsztbokorerdők és mérsékelt tölgyesek jellemző faja. Az Alföldre nem ereszkedik le.

Olasz tölgy (*Quercus virgiliana* TEN.)

Közepes méretű fa, 20 m-es magasságot is elérhet. Törzse egyenes, szálettermű. Koronája nyúlós, tojásdad vagy hengeres, szabályos.

A természetbarát tízparancsolatja

A természet, az erdő kárára elkövetett vandalizmus terjedésének megakadályozására az „Eperjesi Lapok” 1919. május 18-ai számában a fenti cím alatt ismerteteti „a német, sok tízezer tagot számláló természetbarát társaságnak dióhéjba foglalt irányelveit”.

Az erdőben dolgozó, közlekedő hatalmas gépek, a világot előlő műanyagáradat, a keletkezett egyéb hulladékok következtében a természet károsítása most még fokozottabb. Ezért érdemesnek találom az említett cikkben – mely „az eldurvult, elállatiasodott emberi erkölcsök pallérozása céljából” jelent meg – felsorolt intelmeket szóról szóra közreadni.

„A természetbarát tízparancsolatja:

1. Hagyd meg minden állatnak és növénynek a szabad természetben való életét. Ne csinálj felesleges növény-, lepke-, bogár- és hasonló gyűjteményt. Ha komolyan óhajtasz ilyenről foglalkozni, úgy gyűjts csak igazi szakemberek és természetbarátok felügyelete és útmutatása mellett, és légy kevéssel megelégedett.
2. Hagyd a ritka növényeket, állatokat, ásványokat stb. helyükön; gondold meg, hogy embertársaid is óhajtanak ezek szépségében gyönyörködni és hogy a te kötelességed is a természeti szépségeknek fenntartása és megővése.
3. Ne húzd ki a növényeket gyökerestül és ne szakítsd le a fáknak és bokroknak ágait. Ha szükséges ágakat, úgy vágd le azokat éles késsel vagy ollóval. A fa kergét ne vágd össze.
4. A virágot ne szakaszd hiába és ügyelj arra, hogy a szedésnél a törzs meg ne sérüljön és hogy legalább néhány virág maradjon a törzsön magképződés céljából.
5. Támogasd a mai napság oly nagyon szorongatott madárvilágot etetőhelyek és itatók létesítése, valamint fészkelő-odvoknak stb. kihelyezése által.
6. Ha madárfészket találsz, úgy szemlélj azt csak távolról. Ne nyúlj sem a fészkekhez, sem annak tartalmához és hallgassd el tiúkodat.
7. Véd meg ember és állatokkal szemben az állítólag kártékony, de a valóságban hasznos állatokat (pl. sündiszó, vakond, bagoly). Azon állítás, hogy bizonyos állatok kártékonyak, többnyire a természet félreismerésén alapszik.
8. Ha kénytelen vagy kártékony állatokat megsemmisíteni, úgy öld meg őket lehetőleg gyorsan és fájdalomtalanul. Ne kínozz más állatokat sem.
9. A szabad természetben ne dobálj szét virágot, papírt és más hulladékokat.
10. Általában véd meg szűkebb és távolabbi szülőföldedet pajkos rombolásoktól, tiszteld a régi szokásokat és a régi bevált építési módot, anélkül, hogy az egészséges haladástól elzárkóznál.”

Az idézett tízparancsolat korunkra is maradéktalanul érvényes. Intelmeit fogadjuk meg, tartsuk be, tegyük közhírré. Eszméjét terjesszük a diákok körében, hogy a természet féltő óvása utódaink ösztönös cselekedetével váljék.

Schalkház Lipót

VARGA BÉLA

A vadászati törvényalkotás előkészítéséről

Az erdészetet érintő törvények készítése körül több mint tíz éve tartó huzavona során a sok, vitatott kérdés közül egyetlen egyben alakult ki teljes egyetértés. Abban, hogy valamennyit párhuzamosan, összehangoltan kell készíteni és együtt kell a törvényhozó testület elé terjeszteni.

Ennek ellenére, mint várható volt – elsősorban a vadászati jog mai gyakorlatához fűződő egyéni érdekek nagy tépje miatt – az előkészítés folyamatára ismét távolról sem a párhuzamosság és az összehangoltság volt a jellemző.

A törvénycsomag tagjai közül az erdőtörvény startolása volt a legígéretesebb. A több mint két éve széles társadalmi vitán is átesett változata még – természetesen – az erdei vadgazdálkodás szabályozását is tartalmazta. Azután jött a megfellebbezhetetlen felső parancs: ezt a terepet teljesen át kell adni a vadászati törvény készítőinek.

Az ismét zárt műhelyben készült nagyívű alkotást (49 oldalon 88 paragrafus) – a vadgazdálkodásról, a vadászátról és a vad védelméről szóló törvénytervezetet – 1994. január 3-án kapta kézhez Egyesületünk az FM-től – azzal, hogy az „egyetértő véleményét, vagy az esetleges megjegyzéseket” január 5-ig várják.

A határidőre beküldött 9 oldalas tanulmány az alapelvek tisztázását és 68 tételes, kisebb-nagyobb módosító javaslatot tartalmazott. Itt csak az alapelvek kivonatolt ismertetésére nyílik lehetőség:

Vélemény a vadgazdálkodásról, a vadászátról és a vad védelméről szóló törvényjavaslatról

A vadászati törvény hosszú évekre nyúlt viharos előkészítési időszaka után azt várta az ember, hogy széles társadalmi vitában kikerült korszerű koncepció alapján készült minden szempontból csiszolt, leülepedett törvénytervezet kap kézbe. Olyan tervezetet, amelyet jószíval lehet a parlament aggasztóan szűfolt napirendjére ajánlani, mert jól illeszkedik a nagy áldozat árán várt új gazdasági és társadalmi rendszerbe, felszámolja egy rossz emlékek korszakának utolsó anakronisztikus hagyatékait, a környezetvédelem valódi érdekeiből kiindulva az egész nemzet jövőjét szolgálja és csorbítatlanul effektíve visszazárja a föld tulajdonosának tulajdonához fűződő jogait.

Nem ez történt. A tervezet koncepciótlan, ellentmondásos a valóban széles, még a törvényhozó testületet is intenzíven foglalkoztató heves társadalmi vitáknak – a lényegét tekintve – alig van pozitívuma. A vad védelmet célzó rendelkezések nem a természet harmonikus rendjét és benne a vad biztos jelenlétét szolgálják. Az öröklött, elavult vadászati rendszer egyes meghatározó elemeit nem felszámolja, hanem megerősíti a tervezet. A vadászható mennyiségű vad tartásának terheit viselő földtulajdonost, de még inkább a földterületen vadgazdálkodót az eddiginél is kiszolgáltatottabb helyzetbe taszítja többnyire a törvénytervezet.

A tartalmi hiányosságokat meglepő formai fogyatékoságok (stílus és nyelvtani hibák) is tetézik. Jól ismerjük a T. Ház, a Kormány és a Tárcá elnökletét a törvényalkotás ütemének fokozására. Mi is fontosnak és sürgősnek tartjuk az erdőt érintő alaptörvények (természetvédelmi, kincstári, föld, erdő, vadászati) megalkotását. Ennek ellenére nyomatékosan hangsúlyozzuk, hogy a jelen tervezet – elsősorban koncepcionális fogyatékoságai miatt – alkalmatlan az előterjesztésre. Merénytelen lenne a törvényhozó testület igen szűkös drága idejét elkerülhető koncepcionális vitákra és módosító javaslatok tömkelegének tárgyalására pazarolni.

Abban a reményben, hogy jó szándékú, nyitott hozzáállás mellett még mindig van reális esélye egy hosszú távra szóló, valóban korszerű törvény előkészítésére, az alábbiakban megkíséréljük – az egy-két napra korlátozott időkeret alatt – felvázolni a vadászati kiválasztott jogi szabályozásának fontosabb téziseit és rávilágítani a bírálatra kézbe adott tervezet feltűnőbb fogyatékoságaira.

A vadászati törvény készítése során figyelmen kívül nem hagyható tények, alapfogalmak és alapelvek:

– Az őshonos vad törzsalományára fűlt kincsünk természetünk környezetünk része.

– Az őshonos vadfaj(ok) fennmaradását és a természet rendje szerinti fejlődését biztonsággal garantáló szint (törzsalomány) fellelt szándékosan (tervszerűen) tartott vadállomány minden vonatkozásban a gazdálkodás és nem a természetvédelem tárgyát képezi.

– A törzsalomány fenntartásának valódi öre csak a természetvédelmi törvény és a természetvédelmi hatóság lehet.

– A vadászati lehetőség biztosítása, illetve fokozása érdekében tartott többletvad sorsáról csak a földterület tulajdonosa vagy kezelője dönthet. Mezőgazdasági területen a vadászat akár főtevékenységként is üzethető. (A gazda munkája gyümölcsét teljes mértékben is értékesítheti vadász vagy vadászati lehetőség formájában.)

Erdő esetében – a nagyragadozók hiánya és az erdő hosszú távon is ösztársadalmi érdekből szükséges intenzív hasznosítása miatt – a fenntartható vadléttségnek felső határát ugyancsak a természetvédelemnek kell meghatározni.

– A vadászat a vad jogszert eljöttére vagy befogására irányuló tevékenység. Jellegét tekintve néhány tízezer embert érintő sport, szórakozás, rekreáció. Tiszteletreméltó nemesség, de semmi sem indokolja bármelyik más sporttevékenységtől eltérő, megkülönböztetett kezelést és főleg bárki másra ráerőszakolt, nyílt vagy burkolt támogatását. A vadászat olyan passzív, amit minden (jogszabályi feltételeknek megfelelő) állampolgár saját anyagi teherbíró képességének megfelelő mértékig alanyi joggal egyenlő eséllyel üzhet.

– A vadgazdálkodás – a törzsalomány fenntartásához esetleg szükséges tevékenységen túl – egyszerűen gazdálkodás, mint a növénytermesztés, fatermesztés, állattenyésztés vagy idegenforgalom. Létjogosultsága ott és addig van, ahol és amíg a bevételek meghaladják vagy legalább elérik a közvetlen vagy közvetlenül felmerült költségek (terhek) teljes összegét. Vagy ott, ahol a veszteségeit valaki saját zsebéből hajlandó fizetni.

– Mivel vadgazdálkodás – mint a föld hasznosításának egyik kiegészítő vagy akár főtevékenységként üzött módja – jellemzően erdőben és mezőgazdasági területen folyik, a vadallal való gazdálkodást a föld-, illetve az erdőtörvényben kell szabályozni – olyan mértékben és mélységben, ahogyan az az egyéb gazdálkodási (termelési) tevékenység esetében szokásos.

– Az erdőben élő őshonos nagyvad az erdei ökoszisztéma része, milliárdnyi elemének egyike, biológiai sajátosságainál és természetességi ellenségeinek hiányánál fogva az erdei életközösség legmeghatározóbb eleme. Ebből erdőben az erdei vadgazdálkodás az erdőgazdálkodás szerves része, alrendszer. Attól való bármilyen elkülönítés biológiai, ökológiai és ökonómiai abszurdum.

Az erdőben folyó vadgazdálkodást a vadászati törvényben szabályozni – meghozza azt a vadászati szerető, de az erdőhöz nem érő személyek kezére bízni nem kevésbé abszurd, mint hogyha a fatermesztést (az erdő másik meghatározó elemével, a fával való gazdálkodással) a faiparra, vagy még inkább arra bízni, aki nagyon, szenvedélyesen szereti a szép tömörfa lakberendezést.

– A vadgazdálkodási körzet az illetékes hatóságok által meghatározott és kijelölt akkora kiterjedésű terület, ahol a vad lét-feltételei – beleértve migrációs igényeit is – teljes mértékben adottak.

– A vadászterület az a minimálisan 200 ha, a tulajdonviszonyokhoz és a földterületen vadgazdálkodó üzemének szervezetehez igazodó terület, ahol a vad jogszert és szakszerű, kulturált eljött, befogása történik – hatóságilag meghatározott mennyiségi keretek között.

– A természeti környezetben élő vad uratlan jószág (res nullius), ahogyan az a legtöbb civilizált demokratikus államban van és ahogyan hazánkban is volt normális időkben. Az állami tulajdonlás nem a védelem hatékonyságára garancia. Az állam az uratlan jószágot is védheti következetesen, szigorúan és saját tulajdonát is kezelheti Csáki szalmája módjára.

– A vadászati és a földterület tulajdonosát illeti a természetvédelmi korlátokon túl minden vonatkozásban és értelemben, a vadászában is, nem csak a törvény írott, de részkorlátozásokkal kiűrt szövegében.

A törvénytervezet egyes részleteit érintő megjegyzések

1. A törvény címe a fenti alapelvvel ellentétes tartalommal indokolható lenne, de mivel a vad védelme része a vadgazdálkodásnak, a vadgazdálkodás pedig a vad élőhelyén folytatott, a föld, illetve erdőterület szabályozandó mező-, illetve erdőgazdálkodás része az indokolt cím:

Vadászati törvény vagy Törvény a vadászatról

(...)

5. 2. § (2) a vadászati jog tárgyába igyekszik beleprelni a vadállománnyal való gazdálkodást is (a továbbiakban együtt vadászati). Hogy mennyire illogikus, természetellenes és tarthatatlan ez a belezárkózás, bizonyítja, hogy a tervezet készítői maguk is következtetésekre kényszerülnek, hogy a „vadászati” kifejezést ilyen bővített értelemben alig tudják használni a tervezetben.

(...)

10. 7. § (2) Félrevezető módon kelti azt a látszatot, hogy a vadászati jog *de facto* a föld tulajdonosát illeti. Olyan földtulajdonos ugyanis nincs – és remélhetőleg nem is lesz –, aki 4000 hektár földterülettel rendelkezik.

Ez a hibás, vagy értelemtelen bekezdés az a/ pontban vagy a „vagy” szó felesleges, vagy a „nem” szó hiányzik. Egyébként kéri el arra a tervezetben, hogy a föld tulajdonosát megfoszsa a vadászati jog gyakorlásától. Miért kellene a vadászati jogat haszonbérbeadás útján hasznosítani annak a tulajdonosnak, aki nem rendelkezik a vadászati gyakorlásának személyi feltételeivel? Miért nem gazdálkodik maga a vadász, miért nem tarthat szaksemélyzet és miért nem adhatja el saját maga a vad lelővésének jogát és a vad húsát? A vadászati jognak ilyen tágabb, a vadgazdálkodást is magában foglaló értelmezése és a kettő merev összekapcsolása megengedhetetlen korlátozása a vadászati jog tényleges gyakorlásának. A földtulajdonos a vadgazdálkodást részleteiben vagy egészében saját maga végezheti, általa alkalmazott szakemberrel végzetetheti, vagy részben vagy egészében vállalkozókra bízhatja a vadászati joggal (*vadkilövés jogával*) együtt vagy anélkül. A terület vadászati célokra egyre nagyobb hányada máris így hasznosítja az általa bérlet vadászati jogot – a viszontbérbeadás formális törvényi útjára ellenére! A szűkebb értelemben vett vadászati jog bérköltség útján való hasznosításába teljesen fölösleges kötelezően közbeavatkozni a haszonbérlet. Ez a módszer és a jelenlegi „terület” vadászati célokra átmenetileg szolgálja.

11. 7. § (5) Szöveg ellentétben áll a 2. § (1) pontjával. Egyáltalán nem biztos, hogy valamennyi állami földterület fölött a tulajdonosi jogokat a földművelésügyi miniszter fogja gyakorolni. Miért lehetne hát éppen ott, a legfelső szinten, elválasztani az „elválaszt-hatatlant”, az az összehangolt gazdálkodás a legfontosabb. Az állami földterületek zöme ugyanis feltehetően erdő lesz, ahol semmilyen szinten nem választható el az erdő és vadgazdálkodás? Nem árt emlékezni ennél a kérdésnél a vadgazdálkodás alpról a Parlament bizottságaiban és plenáris ülésén lezajlott heves vitára. Ott a korszerű megoldás híveit az nyugtatta meg, hogy csak az új törvényig átmenetileg, az egyszerűség kedvéért ruházzák ezt a jogot a miniszterre, biztosított látván személyében arra, hogy a köz érdekeinek legmegfelelőbb módon fog e rövid idő alatt élni a jogával. Az Erdészeti Egyesület ez irányú kezdeményezésének fogadtatása és „eredménye” egészen más tapasztalatokat hozott. A javasolt szöveg: „Állami földterületen a vadászati jog tulajdonosi jogosítványait csak a földterület tulajdonjogával felruházott szerv gyakorolhatja a földterületet (erdőt) kezelő szervén keresztül.”

Csak így nyílik mód arra, hogy a vadászati hatóság ellenőrzése összeférhetetlensége és elfoglaltsága nélkül a vadgazdálkodás. A mai tarthatatlan, minden oldalról joggal támadott gyakorlat folytatása lenne, ha az ellenőrzésre hivatott hatósági szervén keresztül gyakorolná továbbra is a miniszter új a tulajdonosi jogokat.

12. 8. § (2) Értelmenlenség és jogszöveg korlátozza a vadgazdálkodásból származó bevétel felhasználását. A törzsszállomány fenntartása és védelme a bevételtől független törvényi kötelezettség, a vadászati tárgyat képező többletvadból származó bevétel pedig a gazdálkodó szabad rendelkezés tárgyát képező saját vagyona. Nagy területek biztosított vadállomány fenntartására senkit sem lehet kötelezni!

13. 9. § C/ alatt megjelölt egyesület gazdálkodásának – ha jól tudjuk – törvényi akadályai vannak. A haszonbérlet köréből nem lehet kirekeszteni a külföldi személyt vagy gazdasági társaságot. Ugyanígy, ahogy nem lehet elutálni a külföldieket az egyéb költséges szolgáltatások vagy vállalkozások igénybevételéről (luxusz-szálloda, golfklub) azzal az indokkal, hogy fölveszik az árakat és kiszorítják onnan az arra áhíztó, de a valós piaci ár megfizetésére képtelen magyar állampolgárokat. A tilalom másik következménye, hogy ezáltal a hazai vadászati társaság (jelenlegi gyakorlatnak megfelelően) közbeiktatódik a tulajdonos és a tényleges vadászati jogot fizető külföldi vadász vagy vállalkozó közé, hogy így a vadászati jogból származó haszon ne a tulajdonosé, hanem haszonbérlet vadászati társaságé legyen. (E rendszer által jutottak a kivételhez terület vadászati társaságok milliós vagyonokhoz és messze áron aluli vadászati lehetőségekhez.)

(...)

15. 14. § a/ Indokolatlanul zárja ki a természetes vagy jogi személyek nem osztatlan közös tulajdonán vadászterület létesítését.

16. 14. § b/ helyett: „A vadászterület legkisebb kiterjedése 200 hektár.”

(A 2500 és a 4000 hektáros korlátozásnak semmilyen elfogadható alapja nincsen. Ellentétes a kérdés mind tudományos, mind gyakorlati megközelítésével, a nemzetközi gyakorlattal, hazai hagyományainkkal. Egyetlen célja csak az lehet, hogy a földtulajdonost határozottan megfoszsa a vadászati jog tényleges tulajdonlásától.)

(...)

25. 23. § (1) A meghatározatlan időre szóló haszonbérleti szerződés megkötését nem szabad kizárni. A 10 éves „kényszerházaság” nem a vad és a vadvédelem, nem a gazdálkodás biztonságát szolgálja elsősorban, hanem az alaptervekenyiséget folytató gazdálkodó és a vadászatra jogosult teszi előbb-utóbb ellenérdekelte, szembenállóvá.

26. 23. § (2) és (3) Nem egyenlő félként kezeli a haszonbérleti jogviszony alanyait. A haszonbérbeadó földtulajdonos személyében bekövetkező változás esetén az új tulajdonos köteles a számára esetleg nem kívánatos vagy elviselhetetlen, az előző tulajdonos szerződéséből származó kötelezettséget elviseleti. (Elhalálozás esetén nem esik szó a tervezetben.) A haszonbérlet örökösének ilyen kötelezettsége nincs.

(...)

29. 29. § (1) és (2) Ha „gyáltalán szükséges korlátozás, pontosan, egyértelműen tisztázni kell a viszontbérbeadás fogalmát. Ma ugyanis a gyakorlat e téren széles kiskapun jár ki-be: a vadászati jogot papíron darabszámban és nem hektárban adja el külföldi vadászoknak vagy üzletpartnereknek a haszonbérlet – természetesen az általa fizetett haszonbérleti díj többszöröséért.

(...)

55. 61. § Teljes egészében alkalmatlan, gyakorlatban járhatatlan út. E kérdés törvényi megfogalmazása a gyakorlatban tökéletesen járatos szakember közreműködése nélkül lehetetlen. A javasolt eljárás kivételére és következményeire gondolni is rossz. Az erdei vadár megállapításából az erdőfelügyelet kihagyni nem lehet. Egyrészt azért, mert az erdőgazdálkodó felé ő érvényesíti a vadkárt, másrészt azért, mert csak hosszú távon jelentkező, közérdekű sértő vadkárt is meg kell az erdőfelügyelőséggel is fizetnie, akkor is, ha ő a vadászatra jogosult. Ennek feltárására és érvényesítésére is csak az erdőfelügyelőnek lehet.

56. 63. § Erdő esetében csak az erdőfelügyelőség lehet illetékes.

(...)

66. 84. § (3) Javasolt helyes szöveg: „Az állami tulajdonban levő ingatlan tulajdon esetében a törvény alapján a tulajdonos megillető jogokat az a szerv gyakorolja, amelyiket a föld (erdő) tulajdon kezelésével az állam megbízza.” (Az rendelkezik ugyanis kiépült szervezettel, infrastruktúrával, minden oldalán és minden szinten kiképzett szakemberekkel, tapasztalatokkal, piaci kapcsolatokkal és csak ő képes összehangolt gazdálkodással a tulajdonos javára együttes, maximális hozamot biztosítani.)

A szakma összehangolt fellépését elősegítő szándékkal küldte meg az Egyesület a vélemény másolatát az Erdészeti Hivatal elnökének.

Tisztelt Elnök Úr!

(...) Nagyon sajnáljuk, hogy tárcánk szerencsétlen szervezete folytán az ilyen, az erdészet sorsát meghatározó kérdésben nem a szakmai vezetés a döntő szerep, de reméljük, hogy az Erdészeti Hivatal vezetőjeként elnök úrnak azért módja van rá, hogy az erdészeti fenyegető veszélyekre közvetlenül is felhívja a miniszter úr szíves figyelmét, és nyomós szakmai érvekkel ellensúlyozza a törvényelőkészítők tájékozatlanságát, vagy megfellebbez a gyánithatóan közvetlen, vagy közvetett egyéni érdekből fakadó törekvéseket a „fenyegetett” vadász-kiváltságok megerősítésére – az erdészeti pozícióinak tudatos visszahúzására. (A haszonbérleti jog elvétele az erdőgazdálkodótól; a kártérítés és egyéb teherviselés kikényszerítése egyedül alkalmas Ptk. alapján történő rendes felmondás lehetőségének eltörzése; a felügyelőség kizárása a kártérítés alapját képező kármegállapításból és általában az erdei vadgazdálkodás lényeges kérdéseiből; az erdei vadkár járhatatlan újának kijelölése; az erdei vadgazdálkodás végleges és teljes kiszakítása az erdőgazdálkodásból; a vadgazdálkodás és a vadászat merev összekapcsolása; a vadgazdálkodási körzet és a vadászterület összemossa révén a földtulajdonos teljes kirekesztése a törvényben elismert tulajdonosi jogának tényleges gyakorlásából; a törzsalományt meghaladó mértékű vadállomány tartásának kötelezettsége; a vadgazdálkodásból származó bevétel felhasználásának korlátozása stb.)

E tervezet is megerősítette azt a rohamosan növekvő aggodalmat, amit a szakmáinkat és érdeinket féltő szakközösség egyre nehezebben visel. Nem kétséges, hogy csak egységesebb, összehangoltabb fellépéssel remélhetjük az általános válsággal nem indokolható mértékben sokasodó gondjaink megoldását.

Ezért kérjük elnök urat, hogy amennyiben véleményünk bármelyik részével nem ért egyet, vagy nem áll módjában azt támogatni, szíveskedjék azt tudatni velünk, hogy tévedéseinket korrigálva együtt haladhassunk a kivetett úton, vagy az esetleges hivatali korlátok miatt kieső támogatását más területről igyekezzünk pótolni.

Schmotzer András,
az Országos Erdészeti Egyesület elnöke

Néhány nap múlva egy lényegében azonos tartalmú, de újabb változat véleményezésére kérte fel Egyesületünket az FM illetékes helyettes államtitkára. Részlet a január 12-én keltezett kiegészítő véleményünkben:

Tisztelt Államtitkár Úr!

(...) Mivel a január 5-én ismételt véleményezésre hozzánk küldött, módosított tervezet koncepcionális, vagy lényegesebb tartalmi változtatásokat nem tartalmaz, a korábban rögzített véleményünket változatlanul fenntartjuk – természetesen méltányolva az átdolgozás során végrehajtott, a tervezetet csiszoló szerkezeti és egyéb formai javításokat. Mint előző, részletes véleményünkben kiolvasható, az Erdészeti Egyesület tagjai, úgy is, mint egy felbecsülhetetlen közszolgálati feladatot – a magyar erdők fenntartását – ellátó szakma művelői, és úgy is, mint a társadalmi változásokért áldozatot hozó, adófizető állampolgárok, csak az előző véleményben leírt alapelvek figyelembevételével készült törvényt tekinthetjük a nemzet érdekeit szolgálónak.

(...) Erdőben (természetesen beleértve az erdő szerves részét képező nagyvadállományt is) az erdőrendezés és az erdőfelügyelet lehet csak kompetens a vaddal, vadászattal kapcsolatos kérdésekben. Az elmlő négy év alatt a hatályos jogszabályok jó, ma is korszerű elemeit, valamint házait kihasználva a gyakorlat határozottan ebbe az irányba indult el, helyenként imponálóan gyors ütemben, elemi erővel, széles társadalmi akarral, a visszahúzó vadászati hatóság és nem kis súlyú támogatókkal felvonuló, eddigi előjogaitak védő, területvesztés ellenállása és gyakori ellentámadása ellenére is.

A törvénytervezet nem csak, hogy ezt a természetes, csak ideig-óráig visszafogható folyamatot fagyasztaná be, de sikerrel tömne be az oly stabilnak tűnő mai rendszeren ültöt részeket is.

A tervezet ugyanis kimondja, hogy a vadászati jog a föld tulajdonosát illeti, de szinte minden lényeges részletében azt szolgálja, hogy a tulajdonost megfosssa e jog gyakorlásának lehetőségétől. A vadászati jog teljes körű tényleges gyakorlására csak az a nem lé-

tező természetes személy lenne jogosult, akinek kettőezeröttszáz, illetve négyezer hektár saját tulajdonú földbirtoka vagy erdeje van, és a vadászati szándékával és személyi feltételével rendelkezik.

Az összes többi helyen – tehát egész Magyarország – kizárólag az a magyar állampolgárságú természetes személy, vagy társaság gyakorolná a teljes vadászati jogot (beleértve a profittermelő vadgazdálkodást is!), aki a törvényi kényszer alatt cselekvő, névleges tulajdonostól számára kedvező, köztölt formában bérbe venné azt, vagy aki állami földek (gyakorlatilag legértékesebb erdeink) esetében az FM miniszter nevében eljáró hatóságtól valamilyen formában megkapná.

Az „új” (valójában sebezhetetlenné tett régi) rendszer „eredményként”:

- erdő esetében sokkal jobban elkülönülne az erdőben a vad-, illetve a faállománnyal való gazdálkodás, mint eddig. (Jelenleg ugyanis – ha vannak is átfedések és torzulások – az erdőterülettel közel azonos kiterjedésű vadászterületen gyakorolhatják az erdő kezelői a vadászati jogot üzemi kezelés formájában, és további jelentős erdőterületen ellenőrizhetik és befolyásolhatják az erdei vadgazdálkodást, normális haszonbérleti viszonyból fakadó jogaik alapján.);

- az erdőtulajdonos a saját erdejéből származó, helyenként meghatározó vagy egyenesen kizárólagos – a vadgazdálkodásból származó – bevételi forrást kénytelen lenne átengedni a haszonbérletnek. (Nem nehéz kitalálni, hogy zömében a ma birtokon belül lévő vadászterületeknél.) Így az erdőfenntartás anyagi fedezet nélkül maradna, miáltal az erdőből származó jövedelem továbbra is a vadászterületek tagok kedvezményes vadászátát és vagyongyarártását szolgálja;

- az erdőben bekövetkezett vadkárral szemben az erdő tulajdonosa (kezelője) sokkal kiszolgáltatottabb lenne, mint eddig. (Az erdőfelügyelőség kapcsolata a kártérítés és kártérítés foglalatából; jogvesztő határidők beiktatása; vadászati hatóság által kijelölt karszakértők; egyes vadkárfarmok figyelmen kívül hagyása; „kiskapukat” nyitott, meghatározhatatlan, bírósági tortúrába vezető kötelezettségek előírása; a kártérítésre és kártérítésre kényszerítő eszközök kiütése az erdőgazdálkodó kezéből stb.);

- a természetvédelmi szempontból az erdő nagyvadállománya is veszélyeztetett helyzetbe kerülne, ha a vele való gazdálkodást elsődlegesen a vadászati igények motiválnák. (Nagy területekre törekvő túlszaporítás; a természetes szelektációt kikapcsoló, a vadászati érdekekben végzett takarmányozás; dromasztikálás; betelepítés; a vadászlet és -érek szerinti „selejtezés” stb.);

- remény se maradna a vadászati terén felügyelettel torzulások, igazságtalanságok felszámolására és a demokratikus jogállamtól elvárható állampolgári jogok kiterjesztésére;

- nem kevésbé hátrányosan érintené a törvény a mezőgazdasági földek új tulajdonosait sem. Biztosak vagyunk benne, hogy hasonló problémák azonnal elemi erővel törek felzárni a törvény hatálybalépése után. Sokkal erőteljesebben, mint erdő esetén, hiszen a szántóföld művelője rövid távon még érzékenyebb a vadászati rá eső teherre és ellentmondásaira, mint az erdőtulajdonos vagy -kezelő, mivel ott a hosszú távon jelentkező, közérdeket sértő kár a számottevőbb.

Tisztelt Államtitkár Úr!

Mint a fentiekben kitűnik, az új tervezet ismételt, tételes korrigálásnak nem lenne sok gyakorlati haszna. A tervezet – alapelveinek szándékolt, vagy kellő körültekintés hiányában félrecsúszott céljainak módosítása nélkül – nem formálható elfogadhatóvá.

Tiszteltel:
Schmotzer András,
az Országos Erdészeti Egyesület elnöke

Úgy tudjuk, hogy hasonlóan méltatta és minősítette a tervezetet az illetékes tárcák és szervezetek többsége is. Nem csoda hát, ha a kormányzat nem vállalta fel az esetleges parlamenti tárgyalásán, szágig menő módosító javaslat megvitatása során elkerülhetetlen – politikai felhangoktól sem mentes – tüfjizátéket.

Talán majd ősszel – hírlék. Az optimisták 1994 őszére gondolkodnak...

ERDŐ ÉS TÖRVÉNYKEZÉS

Fórum Kaposváron

Az OEF kaposvári helyi csoportja szakmai vélemény-cserére és tájékoztatóra hívta meg a somogyi országgyűlési képviselőket és az ágazatunkat érintő törvények előkészítésében közreműködő szakembereket. A rendezvény első részében a meghívott előadók adtak tájékoztatást szakterületükről, majd fórum során válaszoltak a hallgatóság kérdéseire.

Dr. Spingár Ferenc, a helyi csoport titkára köszöntötte a megjelenteket. „Mi, az erdőhöz kötődők, az erdőből élő emberek különös aggodalommal, és fokozott izgalommal figyeljük azokat az eseményeket, amelyek közvetlen hatást gyakorolnak hétköznapjainkra, az itt dolgozóakra, az itt megélhetést találó emberekre és családtagjaira. Bízunk abban, hogy nemcsak számunkra lesz hasznos és fontos a mai találkozó, hanem Somogy megye országgyűlési képviselői számára is, akik az itt elhangzott javaslatokat és véleményeket fel tudják majd használni a törvényalkotásban, amikor helyettünk és a nevünkben eljárnak, és szavaznak.”

Első előadóként dr. Tarján Lászlóné, a KTM államtitkára elmondta: „A szakmai közvélemény széles köre támogatta azt az elképzelést, hogy az ökológiai jellegű törvények, mint a földtörvény, az erdőtörvény, a természetvédelmi törvény, a környezetvédelmi törvény, az erdő, a vadászat, a vadgazdálkodás együtt kerüljenek a parlament elé. Ezek a törvények annyira összefüggnek egymással, hogy a külön tárgyalásuk koncepcionalisan is, praktikusági szempontból is megkérdőjelezhető. Sajnos ez nem valósult meg.”

A jelenleg érvényes *környezetvédelmi törvény*, az 1976. évi 2. törvény, a maga idejében betöltötte feladatát. A rendszerváltozás után azonban – különösen szakmai körökben – elemi erővel lépett fel új környezetvédelmi törvény alkotásának igénye. Az eddigi szankcionálások helyett az új törvény közigazgatási eszközöket alkalmaz. Fokozza az önkormányzatok szerepét és felelősségét. A többi ökológiai törvénnyel együtt a természeti erőforrásokkal való takarékos és környezetkímélő gazdálkodást helyezi előtérbe. Az új törvény tervezete egy, a megelőzésre alapozott, aktív környezetvédelmi politikát kíván megvalósítani és lehetővé teszi abban a teljes társadalom részvételét.”

Az ökológiai törvények közé tartozik a *természetvédelmi törvény* is, de ennek még csak a koncepciója készült el. Az eddigi „rezervátumszemlélet” helyett, mely a védetét nyilvántartást, a védelem alá helyezett helyezte előtérbe, az új koncepció az egész természet védelmére épül. A nemzeti közeli előírásokkal összhangban a biodiverzitás, a biológiai sokféleség kiemelt jelentőségű. Nagyon lesz az állampolgárok, a civil szféra szerepe és mozgásterét is.

Barátságos Gábor, az FM Erdészeti Hivatal elnökhelyettese, az OEF főtitkára az *erdőbirtokossági törvény* tervezete

tét ismertette. A kárpótlási folyamat végén, várhatóan kb. 700 ezer hektár, az összes erdőterület 38–40%-a lesz magántulajdonban. Becslések szerint közel 300 ezer hektár szövetkezeti haszonbérletbe kerül. 100 ezer hektár lesz az egyéni- és szövetkezeti terület, és szintén 300 ezer hektár lesz a társulati kezelésben levő magánbirtok.

Az erdőtöke átlagos alacsony hozama, és a hosszú termelési ciklus a kisparcellás erdők szakszerű fenntartásához szükséges ráfordítások anyagi fedezetét nehezen biztosítja. El kell érünk, hogy a leendő magántulajdonosok összeálljanak olyan gazdálkodói közösségekbe, amelyekkel önálló gazdálkodásra alkalmas erdőegységek alakulnak ki, és a különböző hozamú és minőségű területeket kiegyenlítő szerep is érvényesülhet.

El kell kerülnünk azt a folyamatot, mely a korábbi kisparcellás paraszti erdőbirtokokra volt jellemző: az élőfa-készlet jelentős csökkenése, és az erdők bizonyos degradációja.

Mindezek indokolják a magánerdőgazdálkodási szervezet, az erdőbirtokossági társulatok megalakítását. Az ezt szabályozó törvénytervezet szakmai vitán van. Ez kifejezetten gazdálkodás-szervezeti törvény, és nem szakmai szabályozás lesz.

A szakmai szabályozás az *erdőtörvényben* történik. Ennek tervezete a ma érvényben levő 1961. évi 7. törvénnyel szemben szerkezetében és koncepciójában teljesen újszerű. Az akkori, az állami és szövetkezeti erdőgazdálkodás szabályozására született, az újak pedig a megváltozott birtokviszonyoknak kell megfelelnie.

Újszerű az erdészeti igazgatási, illetve erdőigazgatási egységek meghatározása. A törvény bevezeti az erdőterület fogalmát, mely az erdőtümbök összessége. Az erdőtümb részei az erdőtagok, melyek erdőrészekből állnak.

Változik az erdőtervezés és nyilvántartás rendszere is. Új fogalom a térségi erdőterv, ennek részei az üzemtervek, melyek gazdálkodási egységre készülnek, és mindezek felett áll, ezek összessége az országos erdőállomány adattár.

A tervezet önálló fejezetei: az erdők bővítése, az erdőfelújítás, az erdő károsító hatások, az erdei haszonvételek, az erdőterületek termelésből való kivonása, az erdőterületek szállításra történő igénybevétele, az erdészeti munkák szakirányítása, az erdészeti igazgatás és eljárási szabályok. A következő előadó Pintér István, az FM vadászati osztály főelőadója. „Az itteni térségben is ismertek azok a konfliktusok, melyek az erdőgazdálkodás, vadgazdálkodás, mezőgazdálkodás között kialakultak. Ezek, valamint a tulajdonviszonyok változásai indokolták a *vadászairól*, vadgazdálkodásról, a vad védelméről szóló törvény megalkotását.

Alapvető kérdés a vadászati jogosultság. A jelenleg érvényben lévő állami jog a jövőben a földtulajdohoz kötődik. Ha a földtulajdon nagysága eléri a minimális vadászterület nagyságát, a tulajdonos a jogot önállóan gyakorolhatja, ha nem, akkor társulást kell létrehozni. A tervezet a minimális vadászterület nagyságát jellemzően nagyvadász területen 4000 hektárban, apróvadász területen 2500 hektárban határozza meg. A vadászati jog haszonbérletbe is adható, haszonbérlet azonban csak vadásztársaság lehet. A mező-, vagy erdőgazdálkodást folytató gazdasági társaságokra, beleértve az Rt.-t is, szintén lehetővé akarják tenni a haszonbérletet. A haszonbérleti szerződést a vadászati hatóságnak jóvá kell hagynia, és egy vadászra legalább 100 hektár területnek kell jutnia. A bérlet időtartama 10 év lenne, és ha időközben tulajdoni változások vannak, az új tulajdonos csak a ciklus végén kérheti a vadászati jogosultságot. Természetesen a szerződés újabb 10 évre is meghosszabbítható.

A regionális vadgazdálkodási tervek 10 évre készülnek, szinkronban a térségi erdőtervekkel.

A törvény több jogosítványt adna a hivatásos vadászoknak. Lehetséges lesz az elkövető ellenőrzése, igazoltatása, bekísérése, melyet a Btk. rövidesen várható módosítása is lehetővé tesz.

Az erdei vadkár térítése is kötelező lesz, és a nagyvad, az üregi és mezei nyúl által okozott károk egyszerűsített államigazgatási eljárás keretében érvényesíthetők.

Az előadások sorát *Bóna Józsefnek*, a házigazda SEFAG Rt. vezérigazgatójának tájékoztatója zárta.

Az ÁV Rt. Igazgatósága 1993. június 30.-ával visszamenőleg jóváhagyta gazdaságunk rt.-vé alakulását. Megalkult az igazgatóság, a felügyelő bizottság, és megalkottuk a szervezeti és működési szabályzatot. Az igazgatóság hozzájárult csurgói gyáregységünk önálló vállalkozássá, kft.-vé való alakulásához, melyet az alapítóhoz felterjesztettünk jóváhagyásra.

Társaságunk 90 ezer hektáron gazdálkodik, 11 erdészeti és egy gyáregységgel. Az 1993-as évben megőriztük működőképességünket, likviditásunkat, és szerény, de pozitív eredménnyel zártuk az évet. Létszámunk a privatizáció és a vállalkozási szféra előretörése miatt tovább csökkent, 1900 főre. A létszámcsökkenés nem munkahely megszűnését, hanem a foglalkoztatási szerkezet módosulását jelenti.

Az elmúlt évek legnyomasztóbb gondja a folyamatos erdőfelújítások magas aránya. Ez, ha csekély mértékben is, de csökken. Mértéke megfelel az általunk előirányzott, és az FM által előírt öt éves programban rögzítettnek. Lényegesen csökkent a mennyiségi vadkár, és kisebb mértékben a minőségi. Ez a vadlétszám erőteljes apasztásának köszönhető. Az utóbbi időben évente megépített 100 km-nyi vadkerítés tetemes költsége, és esztétikai megjelenése sem fogadható el, de bizonyos térségekben csak kerítés védelmében végezhetjük erdőfelújításainkat.

Az elmúlt év gazdálkodását jelentős mértékben terhelte a 60 millió forintos aszálykár, a 45 ezer m³-nyi hőtörés és a soha nem tapasztalt hevessebb Lymantria és pajzokár.

A fakitermelési lehetőségeinket már évek óta nem használjuk ki, az üzemtermi előírásoknak csak 70-80%-át hajtjuk végre, főképp a véghasználatok csökkentésével.

A kárpótlási kijelöléseket elvégeztük, hamarosan a licitálásokra is sor kerül, és megkezdjük a pótlólagos kijelöléseket. Reméljük, hogy további területcsökkenésekre nem kerül sor, mely a működőképességünket veszélyeztetné. Hasonlóképpen bízunk abban, hogy a tanterd kijelölésekben csak józan, logikus, szakmai érvekkel alátámasztott nagyságrendben kerül sor. Tudomásunk van arról is, hogy kb. 10 ezer hektár erdőterület alapítványi célra való kijelölése van napirenden, bár eről hivatalos értesülésem nincs. Nem látjuk indokát, hogy a megyében egy Kaszóhoz hasonló újabb nagy erdőterület kiszakítása történjen meg az állami erdőtestekből.

Jelentős a környezet- és természetvédelmi tevékenységünk is. Gazdálkodásunkat a természeti környezet megővásával folytatjuk, és tájvédelmi körzeteket, természetvédelmi területeket és génrezervátumokat alakítunk ki, illetve üzemeltetünk. Készen állunk további természetvédelmi területek előírás szerinti kezelésére is. Meggyőződésünk, hogy a kimagaslóan értékes somogyi erdővagyonnal jó gazda módjára gazdálkodunk.

Az előadások után a hallgatóság tehetett fel kérdéseket, illetve elmondhatták véleményüket a hallottakról. Egyöntetű volt az a vélemény, hogy a törvények késlekedésének az erdők és az erdőből élő ember látja kárát.

Detrich Miklós

Alexis Scamoni professzor emlékezete (1911–1993)

Századunk kiváló német erdész tudósainak sorában rangos nevet vívott ki magának. A. Scamoni professzor. Elsősorban az erdőtopológia, erdőtársulások és termőhely kutatás eredményeinek összekapcsolásával tette nevét ismertté. Szent Pétervárott született, tanulmányait Berlinben végezte, évtizedekig oktatott az egykori NDK területén fekvő eberswalde-i erdészeti főiskolán. Az intézmény megszűnése után ugyanott kutatóként dolgozott.

„Az erdőtársulások és erdei termőhelyek” címmel írott tankönyve három kiadást megért. Másik jelentős műve a „Termőhelyre alapozott erdőgazdálkodás” alpmunka az ökoszisztéma-szemléletű erdőgazdálkodás művelői számára. Több alkalommal járt Magyarországon, hathatós szellemi segítséget nyújtott a hazai erdőtopológiai iskola megteremtéséhez.

Fájdalommal és tisztelettel köszönünk el tőle.

Szodfridt István

Pályázati felhívás erdészeti szakközépiskolások számára

Kedves Diákok!

Hajdú István erdőmérnök kollégánk írásában szándékosan sűrítve próbálja feleleveníteni azokat a szakkifejezéseket, melyeket eleink használtak. A múlt században jórészt a német nyelv uralta az erdész-vadász szakmai irodalmat. Az Országos Erdészeti Egyesület már megalakulásakor tudatosan harcolt az idegen szavak használata ellen, melynek hatása a korabeli Erdészeti Lapokban is tapasztalható.

Most egy kis játékra hívunk meg benneteket. A feladat az, hogy Hajdú István írásából állítások össze egy szótárt, melyben a régi szakkifejezéseket kell párosítani a ma használatossal.

Hajdú István elküldte az általa összeállított szótárt, ami alapja lesz az értékelésnek. A legtöbb kifejezést párosítókat a Mezőgazda Kiadó könyvvél jutalmazza.

A megfejtéseket az Erdészeti Lapok szerkesztőségébe küldjétek.

Beküldési határidő: 1994. április 15.

HAJDÚ ISTVÁN

Száz éve történt

(Komoly szakbeszély – ami ma paródiának tűnik)

Sokat változik az erdészeti szaknyelv is. Rővid időn belül ez nem érzékelhető, de három-négy emberöltő után már nagyon...

A következő kis, mondvacsinált beszélgetés két erdész száz év előtti beszélgetése is lehetett volna – azokkal a szavakkal, amelyek a száz év előtti szaknyelven még általában használatosak voltak.

Az egyik erdős légyen hegyes vidékről, a neve Hubert (H), a másik az sík vidéki Sándor (S), nevezetű. Összetáldkoztak – mondjuk – Egerben, s beszélgettek egy kiskorcsmában az erdészet aktuális problémáiról, természetesen egy-egy pint jó bikavér mellett: ...

H: Felétek milyenek az állatok?

S: A legtöbb muzsadajfa – van későnyöngyöző is –, de közhír is sok van – jóllehet sok erdő már tarlasztás, vagy ahogy itt mondják: takarítótűgás alá került. ...

Csak az a baj, hogy az ertvényeket és az értékeket igen bánja a cserebűly! ... Ma már száztoligás a kár, mint annak előtte – s így sok helyütt a zárat is vesztélyeztetve vagyon! ...

H: Nálunk sok a szurkos-perenye. ...

Ezeket, de még a terenyfenyőt is gyakran eszi a fenyőtörny, na, meg a fenyőzöher. ...

De miért mondd te, hogy muzsadajfa – amikor az a hivatalos nyelvezetben: csupkás tölgy?! ...

Látod, nálunk, a' hegyen illen nincsen, de van az meszen szörösödő tölgyünk, no, meg egy kevés csupkátlan tölgyünk, s van bikk és gyurtyán is bőviben! ... Ezek együtt termelik a' sok élenyt! ...

S: Nálunk, a' csemetésben a' közönséges áska tesz

sok kárt. Még szerencse, hogy sok az sül is! ...

A' lepkék meg a' petéikkel támadják meg az értékeket és az újbóltításokat, de a' cserőcsekeket, vagy ahogy a másik vidéken mondják: a cseplyéseket is. ...

Nemrég azoknak a nyárfenyőeknek a kárlátója voltam, amelyeket ki kellett irtani az urasági ligetben. A verőzés miatt: az idén nem pörsedtek ki! ...

Pedig farkasbobot is ástunk be a talajába, sőt ganéjjoztunk is előzőleg! ...

H: Nem nyári fenyő az, te, hanem gúzsfenyő! ...

Ez a legjobb hídlalófa, mert kicsi a fufehére, azaz a szívuácsa, meg a széke. Nyölése jó, nem purhad, alig vágja a' szakcza, és szaladni is nehéz. ...

S: Hát lehet, hogy nálatok gúzsfenyő, de mi csak nyárfenyőnek hívjuk, mivel az tül télen elveszté! ...

Igaz, hogy nálatok a' hegyekben sok az iharfa?

Meghogy az ihar szívesen ráfajzik? ...

H: Van nálunk ihar bőviben, sőt még külhomból mézjuhar is! ... Az iharos azonban gyakran kopács, mert szívesen lefalálomja télutón a' szarvas. Kikeletkor meg sok a hámolás is! ... Egy kapitális aggancsár a tavasszal dobkórban elpusztult! ...

S: Miért nem csináltok pogorlát, vagy miért nem gányoltok? ... Nincs virgástok? Az aszufát erre jól fel lehet használni. Biztos van nátek sok tetetlen, terpes fátok is, erre a' célra oly kíválóan megfelelő. ...

H: Hát van, mert a mértékellen legeltetés miatt már oly sok a rara silva nálunk is. ...

Igaz, hogy nálatok sok a gubics?

S: igen, de nálunk gubancsnak hívják! ...

Annyi az sarjadék muzsadaj fánk, hogy cserhántó üzembem kezelni érdemes, alacsony fordával. ...

Van egy farak helyünk is a falunk alatti görbedéknél. Mellette meg van egy fonó-üzemünk, de azt kriminaliter károsították már többször az hamus-betyárok...

Alkalmazuk már korunk nagy vívmányát, a gőzekét!

Igaz, hogy nálatok az államvaspálya is épül?

H: Az államvaspálya még nem.

De magán sodrony eregettyünk már van!

Sóber üzemet is kezelünk.

Büszkék vagyunk a kísérletképpen telepített még-as-fenyő állabunkra is! ...

S: Hát, bíz a, mi csak egy fodorjávör őrzással díceskedhetünk. Gúzslik e már a körtvély nálatok?

Egy kis vackorpálinkával megkínálhatsz ám az ősszel! ...

H: Szívesen majd, de most még nem gúzslik, csak

zsendül. Felétek nincs gyümölcsény erdő?

S: Dehogy sincsen!

Mégis a legjobban a borovicskát, másképpen mondva a gyalogfenyőt kedvelem.

Nődögél a' hegyeken a rengőnyár és a papsüveg fa.

H: Jelesen!

Sőt! Jól sarjangozik, ha tallóra vágjuk! ...

sok ilyen cserdényünk van!

S: Nálunk is, kivéve a semlyéket és a mocsolát.

H: Péczéket állítatok-e az állabok és a fölertendő területek mellé? ...

S: Ezt nálunk így mondják: zombékölés. ...

Belépsz-e az Egyletünkbe?

H: Natürlich! ...

Mindenik derék erdész – ki magyar honfű –, tagja leend a' Magyar Erdőszeti Egyletnek! ...

Minden ember egyenruhában, pus-kával a vállán ismeri az erdészt, és indokolt is, hogy az erdő által képviselt nagy értéknek a gazdája a munkahe-lyén egyenruhát viseljen.

Valószínűnek látszik, hogy a tulajdonviszonyok rendeződésével az erdők új tulajdonosai is megkövetelik majd, hogy az erdész szolgálati helyén a számára ingyenesen vagy kedvezményesen jutott egyenru-hát viselje.

A szakmai együtvértartozás jeleként azok is szívesen viselik az egyenruhát, akiknek nem az erdő az állandó szolgálati helye, de ezzel is jelezni kívánják, hogy ennek a szép hivatásnak a szolgálói.

Ugyanakkor – mint a neve is mutatja – egyenruháról van szó, ami egy-formaságot, azonosságot feltételez. A zöld színű öltöny vagy kalap még nem egyenruha.

Az erdészet persze mégsem katonai fegyveres testület, nem követheti ennek szigorú szabályzatait, módot kell tehát találni bizonyos határokon belül az egyéni ízlés szerinti változatossá-gok érvényesülésére is az öltözködés terén.

Ennek a látszólagos ellentmondás-nak próbál – most már fél évtizede – eleget tenni az ERDÉSZ-94 Kft. azzal,

hogy jelentős választékkal, de mégis bizonyos korlátozott határokon belül, egységes ízlés szerint kínál erdész-egyenruhákat és azok tartozékait.

Az erdész és egyenruhája

Hozzávetőlegesen a szakma 65-70%-át ez a társaság látta el az utóbbi években egyenruhával. Az ágazat minden szintjét megszondázva döntött a szakmai zsűri az egyenruhák anyaga, formája, változatai tekintetében.

Jóleső érzés mostanában már látni, hogy bármilyen szakmai rendezvény-ről tudósítanak a médiák, a többség egyfajta egyenruhában jelenik meg, s ez jóféle együtvértartozást, egységet jelképez.

Az erdészek, vadászok, környezet-védelmi szakemberek számára folya-matosan gondoskodik a Kft. újdonsá-gokról is, hogy a szabvány-egyenruha mellett erdészes-vadászos jellegű, mégis változatos egyenruha-féleségek és kiegészítők legyenek beszerezhetők. Ez évben pl. az eddigi, csupán vasta-gabb szövetből készült társasági öltöny

mellett nyári társasági öltönyt is kínál-nak, könnyű nyári szövetből, egy-vagy kétszínű nadrággal, olcsón. Ez a ruha viselhető elegáns polgári öltöny-ként is és emellett – különösen kétféle pantallóval, ami tulaj-donképpen két öltönyt jelent – igen gazdaságos is.

A farmeranyagból készült öltözők, a posztóból is rendel-hető szolgálati öltöny vagy dzseki mind a választási lehe-tőség kiszélesítését célozzák, különösen azok részére, akik

már rendelkeznek korábbi szolgálati idejükből az egyenruha alapváltozatai-val. A változatossághoz járul a többi, kb. ötven féle tartozék és kiegészítő, a jól sikerült szolgálati börtáskán, cipő-kön, ingeken és kötőutárakon át, a zok-nik, erdészkalapok és jelvények is. Az említettek a természetvédelmi dolgo-zók számára is praktikus viseletet je-lentenek.

Fontos tudni, hogy az 1991. évi XC. törvény módosításának 4. sz. mel-léklete szerint ezek az egyenruhák és tartozékok adómentes, jövedelemadó alá nem eső juttatásnak minősülnek.

A társaságot annak idején az erdő-gazdaságok alapították, s most is az a céljuk, hogy méretre készített, jó mi-nőségű, de nem drága egyenruha-fé-leiségekkel lássák el az erdészeket.

Tokody Mihály

MOLNÁR GYÖRGY

Látogatóban Kárpátalján

Napjaink egyik legfontosabb erdészeti politikai feladata, hogy újraértékeljük kapcsolatainkat a volt szocialista blokk erdőgazdasági szakembereivel. A Mezőgazdasági Minőség Intézet (Budapest, Keleti K. u. 24.) jelenleg is arra törekszik, hogy nemzetközi kapcsolatrendszere állandóan bővüljön. Ennek szellemében vált lehetővé, hogy 1993. szeptember 27. és október 1. között az erdészeti osztály öt munkatársa tanulmányúton vehetett részt Ukrajna kárpátaljai erdeiben. Meghívást az ungvári egyetem biológiai fakultásától kapott az intézet. Az egyetem képviselőjében dr. *Georges Melika* tudományos munkatárs fogadta küldöttségünket,

szervezte számunkra a szakmai programokat és kalauzolt bennünket tanulmányutunk során. Tökéletes (anyanyelvi szintű) magyarságával, egyéni stílusával és közvetlen természetével *Georges* megalapozta az út sikerét, amit a csodálatos erdők látványa tett felejthetatlenné.

A látottakat utunk haladása szerint a következőkben foglalhatom össze: Szeptember 27-én Budapestről indultunk jókor reggel, számítva a határon várható tortúrákra. Út közben mindenre kiterjedő ismereteket kaptunk a Nyírségről kollégáinktól, *Bagaméry Gáspártól*, aki a tájegység kiváló ismerője. Még meglepetésünkre a magyar-ukrán határon valószínűtlenül rövid idő alatt áthaladtunk, hála a „szolgálati út” felirattal ukrán nyelvű tábláknak. Kellemes időben érkezünk meg kora délután Ungvárra, ahol lakásán kerestük fel *Georges Melikát*.

A programegyeztetés után rövid városnéző sétát tettünk. Az elhanyagolt város képe, a nehéz élet látványa által keltett lehangoló élményt az emberek jó szíve, barátságossága ellensúlyozta. A rendszerváltást nem a korábbi gazdasági helyzet pozitív értelemben vett megváltozásában éreztük, hanem a magyar nyelv szabad használatában. A Magyarországhoz fűződő érzelmi megnyilvánulást pedig – ahogy utunk során tapasztaltuk – több városháza homlokzatára az ukrán zászló mellé kiűzött magyar zászló hirdette.

Első napi programunkban a helyi erdőgazdasági és erdőfelügyeleti központ meglátogatása szerepelt. A hivatalvezetővel és egy munkatársával beszélgettünk a helyi problémákról. A jelenlegi új szervezeti felállásban mindössze egy éve dolgoznak, sok dolog most tisztázódik.

Főbb munkadataik:

- Kárpátalja összes területe 1,2 millió ha, ebből erdő 600 000 ha (50%-os erdősiség);
- Fajajösszetétel: 65% bükk; 30% fenyő (elsősorban JF, LF), 5% egyéb fajok.

Este elfoglaltuk szálláshelyünket a helyi turistaszállóban. A valaha szebb napokat látott szállóban meleg vízzel csak véletlenszerűen lehetett találkozni, de ez cseppet sem keserítette el mindenre elszánt és felkészült kis csapatunkat.

Második napi programunkban a legtovábbi hely, a ráhoi erdészet felkeresése szerepelt. A kb. 250 km-es utat többször megszakítottuk, hogy helyi nevezetességekkel ismerkedjünk meg.

Elsőként a Beregszász környéki sík vidéki KST-állománnyokat néztük meg. Gyönyörű növekedésű, szép habitusú, egyenes törzsű fák alkottak erdőt szinte elegyetlenül. Érdekes módon, a törzsek 90%-a fertőzött volt *Lachnis roborissal*. A megfelelő koronaméretek ellenére igen gyenge makktérmet mutatkozott a fákon, igaz a terület rendszeres legeltetés alatt állt.

Kb. 30 km-rel keletebbre és 100 m-rel magasabban, Huszt környékén álltunk meg ezután. Szép KTT-B-GY elegyes állományokban tettünk kis sétát, nudumos erdőtalajon, tömegével virágzott benne a kikerics helyi változata. A tölgyfákon bőséges makktérmet mutatkozott.

Megkésett nekrológ

Már többször elgondolkoztam azon, vajon miért van az, hogy többnyire csak a közismert és kiemelkedő szakmai életutat bejárt kollégákról jelennek meg (haláluk után) visszaemlékezések. Hiszen valamennyi, az erdővel foglalkozó, hivatásának élő erdész halála nagy vesztesége a szakmának, és méltó a megemlékezésre.

Fokozta ez irányú hiányérzetemet, amikor nemrég Nyári László barátom sírjánál álltam, akit három éve veszített el a szakma és a családja. „Csak az hal meg igazán, akit elfelejtene” – olvasható a sírfeliraton.

Akik ismerték Nyári László erdészt s a barátot, bizonyára mélyen átérzik a felirat igazságát. Nekem több volt, mint kolléga, pedig ismeretségünk alig volt több, mint egy évtizedes. Az igazi erdészti idézi a találékozások emléke. A szűkebb pátriához való kötődés, a szakmailag sokszor embert próbáló helyzetállás, a ragaszkodás az erdőhöz, a családhoz, a baráthoz. A felismerés, hogy vállalkozással lehet elfogadható feltételeket teremteni az utódoknak a helyben maradáshoz. A ragaszkodás, hogy az elhivatottság a családban folytatódjon tovább. Ez evidencia, hogy fiát Sopronban kell taníttatni az általa is oly nagyrabecsült és szakmai, emberi tisztességet adó erdészeti középiskolában, s ha lehet, az egyetemen. De már nem élhette meg, hogy fia sikeres egyetemi felvételenek örülhesen, hogy leánya kertészre cserpedéséhez apai segítséget nyújthasson.

Alig pár órát töltöttem náluk, és csodálattal egyes megnyugvással tapasztaltam, hogy a sors csapását viselő család fő szerepét az élettárs milyen magabiztosan vette át. Békében nyugodhat az általa barátom, mert tudom, hogy a magára maradt csonka család minden döntésében a Te véleményed, emlékeidet benne van.

Az utóbbi időben sajnos gyakran álltam elhunyt kolléga sírja előtt, de olyan – a megváltoztathatatlanban érzett – megnyugvást, és az élet győzelmét a halál felett nem éreztem, mint sírod előtt.

Pápai Gábor

Elhaladva Európa földrajzi középpontja mellett, déltájban megérkeztünk Rahóra. A helyi erdészet területén önállóan dolgozik és funkcionál a Kárpátaljai Nemzeti Park. Vezetőjük elmondása alapján 20 000 ha rezervált „őserdő”-jük van. Ebből a legnagyobb területrészt az egy tagban levő 10 000 ha-os bükk őserdő teszi ki. Ezeken a területeken 400 év óta nem folyt erdészeti munka.

Második éjszakánkat egy kisebb védett JF, LF őserdő közelében, a Fekete hegység Vastag-völgyi menedékházában töltöttük el. Emlékeztetünk volt a kelet-európai hegyi utakon a nyugat-európai kisbuszunkkal, amíg eljutottunk a szálásunk közelébe. Végül egy leszakadt patak hídtálla utunkat, így gyalogosan értünk célt alkonyattájtban. A rezervált rész 1000 m tszf magasságban kezdődött, és magában foglalta a környék legmagasabb pontját, a Hoveriát (2058 m). A menedékháztól néhány pernyi gyaloglásra hihetetlen látvány tárult a szemünk elé. A lassan ránkboruló sötétségben 50-55 m magas JF törzseket láthattunk, amelyek mellmagassági átmérője meghaladta a 130-140 cm-t! A legnagyobb fákat lajstromba vettük, törzsükön kis tábla jelezte adataikat. Darabonként 25-36 m³ élőfatömegű fák sokasága alkotta az 1000-1200 m³/ha fatömegű mintaterületet. Felejthetetlen élmény volt, úgy álltunk ott megnémulva, mint egy szentélyben!

Érdekesképpén a helyiek elmondták a becsült vadlétszámot ezen a 2000 ha-on: 47 db szarvas, 118 db vaddisznó, 84 db őz, 3 medve, hiúz és farkas elvéve. Érdekes adatsor?!

Három közbevető megjegyzést azért tenni kell itt, még mielőtt nagyon csodálnánk az egyébként valóban fantasztikus őserdeiket.

- ilyen ideális klíma mellett csak elrontani lehet az erdőket (1200 mm éves csapadék, télen 2 m-es hó...);
- egy évszázaddal ezelőtt ezek a hegyek és erdők uradalmi, császári-királyi kedvenc vadászterületek voltak, és mint ilyenek, egyéb irányban háboríthatatlanok;
- a lehetetlen útviszonyok miatt a fakitermelés értelmetlenné válik, hiszen nem hasznosítható a faanyag. Így aztán a fák elérhették e csodás méreteket és életkort.

Kellemes alvás és reggeli patakbeli fürdés után kezdődött a harmadik napi programunk, amely a már említett 10 000 ha-os bükk őserdő megtekintése volt.

Európa legnagyobb védett területét a védetség mértéke szerint A, B és C fokozatba osztották be. Mindhárom fokozatban mintaterületeket és mérőpontokat helyeztek el. A szinte elegenden bükkös állományban elszórtan gigantikus JF, LF, HSZ, MCS, GY, HJ, MK egyedeket találtunk. Egy mintaterület jellemző adatai a következők voltak:

Tszf. magasság	– 6-800 m	db-onképti fatömeg	8-10 m ³ /ha
Éves csapadék	8-900 mm	Legnagyobb fatömeg	20 m ³ /ha
Átlagmagasság	35-45 m		
Átlagátmérő	100 cm		

Nagyon szép látvány volt a hatalmas fák sokasága és a kidőlt fák helyén keletkező fényárban felforró sok újulat is. Az állomány egészségi állapota igen jónak mondható, 3-5 évente tömeges makktermés jelentkezik. Negyedik napunkon, szeptember 30-án leszálltunk az őserdő égi világából és három, termelő erdészeti néztünk meg.

Elsőként Ungvártól É-ra a zornavai erdészeti néztünk. Területükön 75% bükk és 25% fenyő van. Elmondásuk szerint még a magyarok kezdtek el a századelőn itt a fenyő-félék tömeges telepítését. Hamar rájöttek azonban a szakemberek arra, hogy ezen a területen ez a koncepció nem válik be, így leálltak a programmal. (Vesd össze hasonló fekvésű és magasságú helyek Német- és Csehországban...)

Az erdészeti név 100 ha fokozatos felújítást és a termelési lehetősége. A bükköt természetes úton újítják fel, a többi faj csemetéjével akkor telepítenek mesterségesen, ha maguktól nem újulnak fel.

Telepítési mennyiség: 3-6000 db/ha, felújításai sikeresége eléri a 93-97%-ot.

A telepítéshez szükséges csemetéket saját, erdészeti kertekben állítják elő. Több kert működtetnek egyszerre, más-más tszf-i magasságon. A csemetekertek helyét 5-6 évente változtatják. Panaszokadtak az idejű szárazságra, mondván, hogy csak 800 mm csapadék esett az első 9 hónapban! Mit szólnának a nálunk esett idejű 300 mm-es átlag csapadékadathoz?

Az erdészeti kísérletekkel is foglalkozik. 5-600 ha DF-ültetvényt tanulmányoznak, valamint klónozással létrehozott egy „madárszemű jávor” magtermelő állományt, hogy kiderítsék, a mag is örökíti-e a kíváncsi tulajdonságot vagy csak a vegetatív utód?

Hangulatos baráti ebéd után érkezünk meg a perecsinszki erdőgazdaság turjaremetei erdészetihez. 450 m tszf magasságon néztünk meg egy 1896-1905-ös telepítési DF-ültetvényt. (Vajon van-e összefüggés a teljesen hasonló zempelési állományokkal?)

Az 1,80 ha-os mintaterületen a következő adatok a jellemzők:

- Fatömeg 1250 m³/ha
- Átlagmagasság 48 m
- Átlagátmérő 52 cm

Kiállítók és látogatók figyelem!

A Müncheni Vásárok Hivatalos
Magyarországi Képviselője
a PROMO Kft. 1064 Bp. Rózsa u. 55.
Tel.: 142-514, 142-6748
Fax: 142-5589, 142-974)
Ügyintéző: Ravasz Ágota

Vége a tigriseknek?

Peter Jakson nemzetközi szakértő megerősítette azt a tényt, hogy újabb kezdeményezések nélkül, amelyek a jelenlegi helyzeten valamelyest javítanának, a tigris a következő tíz éven belül kipusztul.

E megdöbbentő hír ténye mögött az áll többek között, hogy a tigris csontjainak felhasználásával állítják elő az ún. „kuruzsló gyógyszereket”.

(BBC, Wildlife, Juni 1993. Ref.: R. Kovács Gábor)

Tisztelt Kollégák!

Kincses Benjámin családjának megsegítésére gyűjtést szervez a Fröccsöntő Sasok Baráti Társasága.

Felesége néhány éve rokkantnyugdíjas. Nyolc gyermekük született. Sajnos Benjámin is kórházba került. Szívizomgyulladás két hónapig kellett kórházban feküdnie, s még a mai napig is rendszeres kezelésre szorul.

A szülők szeretnék gyermekeiknek mindent megadni, hogy azok gondtalan és boldog életet élhessenek.

Mi, a Fröccsöntő Sasok, értesülvén e család szerencsétlenségéről elhatároztuk, hogy segíteni próbálunk neki.

Az Erdészeti és Faipari Egyetem keretén belül megrendezett gyűjtéssel szerényen hozzájárulhattunk a karácsonyi ünnepek költségeihez.

Szeretnénk azonban, ha a családnak a továbbiakban is segítségére lehetnénk. Ezért folyószámlát nyitottunk, amelyre várjuk mindazok adományait, akik szeretnék hozzájárulni a Kincses család gondjainak enyhítéséhez.

Kérjük, hogy adományait az FS elnökének nevére futó lakossági folyószámlabetétre szíveskedjenek befizetni: Horváth János (MNB 339-98121, számla száma: 371-15009-8)

Segítő támogatásukat a család nevében is előre köszönjük!

Fröccsöntő Sasok Baráti Társaság

Bővebb felvilágosításért az FS elnökéhez (Horváth János a Csán, Sopron, Ady E. u. 5. Telefon: (99) 311-100/240) fordulhatunk.

Nem védett terület, így az elszáradt egyedeket kitermelik. Tavaly sűni újulat volt az állomány alatt, ezek nagy részét kiemelték, és magoneként más erdőrészekbe telepítették. Érdekes aljnövényszet volt a fák alatt, ritkán foltokban bükk-sás, egyvirágú gyöngyperje, kaponyak, őzsaláta, fehér perjeszittyó, hegyi orbáncfű és többféle moha.

Harmadik állomásunkon, a poroskovai erdészetről JF magtermelő állományt tekintettünk meg. A most 83 éves fákat egy Gy-bükkös erdő helyére telepítették mesterségesen. Mivel magot igen nehéz és veszélyes álló fáról gyűjteni, így ez a magtermelő állomány úgy tölti be hivatását, hogy a rendszeresen és időmegelőzően megjelölt újulatot kiszedik az állomány alól, és csemetekertekben visszaiskolázzák 2-3 évre. A magoncok gyűjthetőségéhez az erdő alját általában tisztán tartják. Ez a sok élménnyel teli nap baráti vacsorával zárult ennél az erdészettel.

Parázon sült burgonya, nyúlhus, italként az elmaradhatatlan helyi vodka mellett igazán bensőséges hangulat foghatott el bennünket.

Utolsó napunkon, pénteken, nem sikerült szakmai programot szerveznie Georgesnak, azonban ez nem jelentett túl nagy gondot, mert a felszabadult fél napot Ungvár nevezettségének szentelhetjük, úgy mint: a vár, a piac, a városközpont, az Ung partja.

Napi programjaink rövid összefoglalása után zárásként megállapítható, hogy Kárpátja erdei valóban csodálásra méltók. Egyetemi professzorainktól jó néhányszor hallhatunk a fenséges tájakról, azonban micsoda élmény volt most testközelből látni a gigantikus fákat és a Kárpátok egymásba ölelkező hegyvonulatát!

Vendéglátóink a saját mostoha körülményeik ellenére nagy szeretettel és barátsággal kalauzoltak bennünket öt napon át, szakmailag és emberileg a lehetséges maximumot nyújtottak.

Köszönet érte!

Záró gondolatként: bár alföldi születésű vagyok, ezután kételkedem Petőfi soraiban...

*„Mit nekem te zordon Kárpátoknak
Fenyvesekkel vadregényes tája,
Tán csodállak, ámde nem szeretlek,
Képzetem hegy-völgyedet nem járja...”*

Milyen lesz Európa hegyvidékeinek jövője?

Nyugat-Európában a környezetvédelem az elmúlt évtizedek tapasztalata alapján egy újabb szemléletű környezetvédelem szélesebb körű elterjesztését szorgalmazza. Ennek oka, hogy a hegyvidékek mintegy 30 éve alapvetően új jelentőséget kaptak.

A környezetvédelemben a „városi szemléletmód” a védett területen élő lakosság érdekeit figyelmen kívül hagyta, és a környezetvédelmi problémák ma már alig orvosolhatók ily módon.

Az európai hegyvidékeken az ökoszisztémák mélyreható megváltoztatásával egyrészt jelentős környezeti károkat szenvedtünk, másrészt azonban a helyi parasztszoportok, szövetségek gyakran „tartós természethasználót” fejlesztettek ki, mert ők a saját életterületük túlélési célból mindig ápolva, gondozva tartották. Így olyan kis területű kultúrvidékek keletkeztek, amelyeknek fajfajlétsége gyakran nagyobb volt, mint a természetes hajtani vidéké.

Mivel valamennyi európai hegyvidék (kivéve Skandinávia északi része) ökológiailag többé-kevésbé átalakult, és gyakran csak a sziklafalak és a jégterületek maradtak meg eredeti természetes állapotukban, a védendő területek és a vegetációtársulások ma szinte mind kultúrvidékeken találhatók, amelyek bizonyos tartamos gazdálkodásnak köszönhetik létüket.

A természetvédelem és a gazdálkodás (helyi és táji gazdálkodás szükséges) közös érdeke, hogy a hagyományos tartós gazdálkodást tovább folytassák, mert csak így lehet a kultúrtájakat fenntartani, és az ökológiai problémákat úgy kezelni, hogy az a helyi érdekeltek létét ne veszélyeztesse. Az ilyen környezetvédelem nem elsődleges feladata a nemzeti parkok és természetvédelmi területek kijelölése, hanem a területhasznosítás kialakítása a tartós gazdálkodás figyelembevételével.

Európai hegyeinkben a fejlődés sokszínűségét tekintve nem adható általános stratégia, hogyan kell a környezetvédelmet kialakítani, hanem minden hegységnek, hegységtájnak, régióknak szüksége van egy saját koncepcióra, amely a vidék speciális problémáira kihegyezett. Ez a koncepció csak az összes érdekelt fél közös együttműködésével valósítható meg.

Naturupa, No. 72-1993. Ref.: Dr. Kovács Gábor

Haraszthy László: Gyakorlati ragadozómadár-védelem

„Szabadban életünk gyakori kedves élménye a nagyobb testű ragadozó madarak megfigyelése, vadászásuk szemmel kísérése. Már csak ez is érdemessé teszi védelmüket. Tanultunk róluk, de ismereteinket mindig érdemes felújítani, bővíteni. Ilyen figyelmeztetést kaptam legutóbb az elmúlt év novemberének közepén a Kisalföldön hajnalitját gépkocsival keresztezve egy laza csoportban zajló ölyv-vonulást.”

Az ilyen ismeretbőszítgetéshez nyújt most segítséget *Haraszthy László*, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület ügyvezető elnöke. A meglepően alacsony példányszámában – 1500 példány – megjelent, de másfél száz oldalán, zsebkönyv alakban összeállított könyvecskében rendkívül sok hasznos ismeretet közöl. Részletesen foglalkozik a hazánkban rendszeresen fészkelők (17 faj), alkalmi fészkelők (3 faj), téli-nyári vendégek (7 faj) és alkalmi előfordulók (7 faj) sajátosságaival, mindazzal, ami a gyakorlati természetvédő munkájához szükséges. Tájelőzést az egyes fajok jogszabályi védettségéről, előfordulási gyakoriságáról hazánkban és egyes európai országokban, és végül kislexikónban foglalja össze a ragadozómadár-védelemmel kapcsolatos fogalmakat.

Mindent egybevetve, rendkívül hasznos könyvecskévé lettünk gazdagabbak. Köszönet a szerzőnek és a kiadást támogató Zöldke Környezetvédő Ipari és Szolgáltató Kft-nek!

Jérôme René

Az erdészettörténeti szakosztály idei első rendezvényét Budapesten tartotta

Wentz Dénes Üzen az erdő című könyvről tartott ismertetést. Elmondta életének jelentős állomásait, majd szólt a könyv keletkezési körülményeiről. A hallgatóságot különösen meghatotta a szerző ember és erdő iránti elkötelezettsége. Mindezt a hozzászólók – dr. Csötönyi József, dr. Kollwenz Ödön és dr. Kovács János – nem győzték eléggé méltatni, s az előadót-szerzőt további munkára biztatni.

Oláh Anna Bolyai Farkas erdélyi erdőfelügyelői pályázatáról és erdészeti tanulmányáról tartott előadást. Ismertetette a marosvásárhelyi Teleki Téka Bolyaira vonatkozó anyagát, majd ebből kiemelte az erdészeti tanulmányt. Rámutatott, hogy egyedül ez az erdészeti anyag jelent meg eddig nyomtatásban a több ezer oldalas hagyatékából. Mai értelmezése, ismételt közlése azonban talán ráirányítja a figyelmet a neves matematikus és polihisztor életére és egész munkásságára. A hozzászólók – dr. Kollwenz Ödön és Szakács László – Bolyai Farkas erdészeti gondolatainak időszerségét, illetve a magyar nyelven írt értekezés jelentőségét hangsúlyozták.

A szakosztályülés az egyesületi kiütetítésre javasolt személy megnevezésével ért véget.

Dr. Orosz Sándor

ROVATVEZETŐ: WISNOVSZKY KÁROLY

- Az Elnökség – a Somogyi Hcs felvetése alapján – újból tanácskozott az „erdészeti alkalmazottai földalapról” kérdésköréről. Az időközben e témában bekövetkezett változások feltárását, illetve az Erdészeti Szakszervezettel való egyeztetést tart szükségesnek.
- Az Erdészeti Szakszervezet – beadványa alapján – várja az Igazságügyi Minisztérium állásfoglalását, mely döntően befolyásolja a felvetés elbírálását.
- Az Elnökség Kemencén tartott kihelyezett ülésén határozott a nemzetközi szervezetekhez tartozás fenntartásáról és a szükséges tagdíjak befizetéséről (Európai Erdések Szövetsége, Európai Természeti és Nemzeti Parkok Szövetsége, Pro Silva).
- Az FM Vadászati és Halászati Önálló Osztálya az Ipoly Erdő Rt. és az OEE Elnöksége közös tapasztalatcserét tartott a Börzsonyban azzal a céllal, hogy az érintettek – vadászati, erdészeti, természetvédelmi hatóságok és a gazdálkodást gyakorlók – együttműködését elősegítsék.
- Az OEE Titkársága felhívja mindazok figyelmét, akik az egyesület szervezésében külföldi utazáson vettek részt, hogy az alábbi előírásoknak – ha még nem tették – pótlólag feleljenek meg:
 - konkrét részletes jelentés 3 példányban a titkárságra;
 - útjelentésnél egyidőben az Erdészeti Lapok számára cikket kell leadni;
 - felhívjuk a helyi csoportok és szakosztályok figyelmét, hogy helyi válaszaikat időpontját megelőzően küldjék meg az OEE titkárságára.

Munkaterv 1994

Bajai csoport

Március 4.: Vezetőségi ülés

Téma: beszámoló összeállítása a vezetőség tevékenységéről, a tavaszi választások előkészítése

Március 25.: helyi csoport ülés

Témakörök: előadás az ágazat helyzetéről, jövőjéről (tervezett előadó az Erdészeti Hivatal, vagy az ÁV Rt. egy szakembere)
Beszámoló az elmúlt időszakban végzett munkáról, az új vezetőség és a küldöttek megválasztása.

Július 28. – aug. 2.: tanulmányút-irándulás Erdélyben.

Balassagyarmati csoport

Központi előadás:

1994. március 26.: Kondor Endre és Kiss László: Beszámoló a német erdőgazdálkodás átalakításáról. Vezetőség üléstípusa.

1994. május 26.: (előadó és téma később megjelölve)

1994. október 27.: (előadó és téma később megjelölve)

Vezetőségi ülés:

1994. február 11.: A helyi választások előkészítése

1994. november 11.: Az éves tevékenység kiértékelése és az 1995. évi terv előkészítése.

Tanulmányút, szakmai bemutató:

1994. szeptember 22.: A szakma lehetőségei a Cserháiban.

Egyéb egyesületi munka:

Az „Erdők Napja” mozgalmat kiszélesítjük.

Debreceni csoport

1994. február 4.: Vezetőségi ülés.

Az éves munkaterv megbeszélése, a vezetőségválasztó közgyűlés előkészítése.

1994. március 18.: Erdőkezelési viszonyok változása. A témában előadást tart Steiner József igazgató, s hozzá csatlakozva más előadókat is felkérünk.

A vezetőségválasztó közgyűlés előkészítése, a bizottságok megválasztása.

1994. április 8.: Vezetőségválasztó közgyűlés.

Az elmúlt öt év munkájának ismertetése, a választás megtartása.

1994. május: A MTE SZ megyei szervezetének Szövetségi Tanácsa kihelyezett ülése Erdőpusztán. Az erdészeti csoport új vezetőségének bemutatkozása. Terepi bemutató az Arborétumban.

1994. III. n. év: Előadás, helyi tapasztalatcserével összekötve: Az ERTI Püspökáldányi Kísérleti Állomásán folyó kutatások bemutatása.

Nyugdíjasok Klubja: a klub munkájának újra indítása, a negyedévenkénti rendezvények megszervezése.

Somogyi csoport

I. n. év: A megye – elsősorban a SEFAG – erdeinek egészségi állapota.
II. n. év: Az „Erdőtervezés” kérdései, az Erdőrendezés közreműködésével.

III. n. év: Vadgazdálkodás, vadásztatás, vadlétszám...

A vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás jelene, jövője.

IV. n. év: Erdőfelújítási tevékenységünk eredményei és legfontosabb feladatai.

Eseti rendezvények:

Szakosztályok kihelyezett üléseinek megtartása.

Szakközépiskola és Egyetem tanulmányútnak megszervezésében való közreműködés.

Szakosztályi rendezvényeken való részvétel.

Egyesületi Közgyűlés és Vándorgyűlés.

Kiscsoportok rendezvényei:

Helyi aktuális igények szerint...

Állománynevelés ... jelölési, becslési bemutatók, tapasztalatcserék.

Erdősítési csoportokanyag átvétele, tárolása, szállítása, az erdősítések kivitelezése.

Kiskunsági csoport

Január: 1993. évi beszámoló és 1994. évi munkaterv megbeszélése (Kecskemét)

Február: Aktuális szakpolitikai tájékoztató az OEH és az OEE vezetőinek meghívásával (Kecskemét)

Március: A HCS választásának lebonyolítása, vezetőség és küldöttek választása az országos közgyűlésre (Kecskemét)

Április-Május: Bugac: Erdőgazdálkodás és természetvédelem, terepi programmal egybekötött közös rendezvény a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságával.

Június: Erdő- és vízgazdálkodás (előadások vízügyi szakemberek meghívásával) (Bugac)

Augusztus: Erdészeti gyakorlati szakemberei tájékoztatót egymást munkájukról (Bugac)

Szeptember: Kétnapos tanulmányút a keszthelyi csoport területén.

Október: A hagyományos nyugdíjas találkozók megrendezése.

November-december: Külföldi tanulmányutakon részt vett tagtársaink véleménybeszámolója. Az ERTI és a Szegedi Akadémiai Bizottság tagjainak előadásai (Kecskemét)

Ezen kívül szervezzük és fogadjuk hazai és külföldi tagtársaink, erdészek szakmai és kulturális programját.

Keszthelyi csoport

Február: Helyi csoport küldötteinek és vezetőségének értekezlete.

Téma: aktuális ágazati és vállalati kérdések, továbbá a választások előkészítése.

Március: Helyi csoport küldöttgyűlés – vezetőségválasztás.

Május: Négynapos észak-magyarországi tanulmányút.

Június: Jelölőverseny kerületvezető erdészek részére.

Szeptember: Erdőművelési bemutató (ápolási technológiák csemetekertben és erdősítésben).

Szeptember: Nyugdíjas találkozó.

Október: Fahasználati bemutató: rövidfás közelítési technológia hegyvidéken.

November: Hosszútávú verseny kerületvezető erdészeknek.

Fentiekben kívül kislétszámú, nem a helyi csoport vezetésére által szervezett programokon az egyes erdészeti tagjai részt vesznek még.

Továbbá amennyiben a szakmai közélet eseményei azt indokolják, tájékoztatót szervez a vezetőség.

Mátrafüredi csoport

Január: Erdészeti iskolák erdőhasználati munkaközösségeinek tapasztalatcseréje.

Február: A privatizáció és kárpótás az erdészeten.

Előadók: Smotzer András OEE elnök és Gál Sándor felügyelőség igazgató

Március: Részvétel versenyzőként és segítségnyújtás a szervezésben: Erdészeti Szakmai Gyakorlati Versenyének iskolai fordulójára.

Tisztújító választás lebonyolítása.

Május: Tanulmányút: Gödöllői Arborétum.

Részvétel a Szakma Kiváló Tanulója erdészeti szakmunkáverseny országos döntőjének előkészítésében és lebonyolításában.

A verseny alkalmával a csoport értekezletet tart az oktatás és a gyakorlat kapcsolata a változások és a kialakuló jövő függvényében címmel. Előadások és vita (részben meghívott előadók).

Szeptember: Tanulmányút: Aggteleki Nemzeti Park.

Egyesületi tag tanulók versenyre: gyérítési-jelölési, becslési.

Október: Iskolai Erdésznap. Részvétel az előkészítésben, lebonyolításban. Tanuló tagtársak kiselőadásokat tartanak.

Együttműködés a csoport aktuális problémáiról. Ezt követően később meghatározandó aktuális témában előadás és vita (meghívott előadó).

December: Csoportértekezlet – Az év értékelése, az 1995. évi feladatok és lehetőségek megbeszélése, munkaterv készítése. Előadás és vita később meghatározandó témában (meghívott és csoporttag előadó).

Egri csoport

Február: Összeöntők megbeszélése. A termelő egységek új összeállításának megválasztása.

Március: Helyi csoport választások.

Június: Nyugdíjas találkozó a Felsőárkányi Erdészet területén.

Július-augusztus: Erdei tábor szervezése általános iskolásoknak.

Nagykanizsai csoport

Január: Elnökségi ülés (beszámoló, munkaterv véglegesítése, választási előzetes).

Február: Egyesületi kitüntetésekre javaslatok megtétele.

PANNONIA 94. találkozó előkészítésének indítása.

Március: Maribori Eg. munkatársai részére szakmai tanulmányút szervezése.

Választási előkészületek. Jelölőbizottsági munka indítása.

Április 15.: OEE helyi csoport vezetésének újraválasztása.

Zalaerdő Rt. fejlődési koncepciójáról előadás, fórum.

Május: PANNONIA 94. regionális szakmai találkozó.

Október: Tanulmányút Burgenlandba.

December: Elnökségi ülés, beszámoló, 1995-ös munkaterv.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei csoport

Február: Vállalkozási formák, új utak az erdőgazdálkodásban. Magán és üzemi erdők kezelése.

Április: Tisztújító közgyűlés.

Május: Erdész májálisi Haragodon.

Július: Technológia váltás az erdőművelésben. Régi-új módszerek alkalmazásának szükségessége.

Szeptember: Tanulmányi kirándulás (Később meghatározott helyre az igények függvényében.)

November: Az új erdőszövetkezetek és társulások működésének tapasztalatai megyénkben.

Baranyai csoport

Február – csoport összejövetel.

Az 1994. évi helyi és országos választások előkészítése.

Türös László előadása: Mennyi vad volt, van Magyarországon?

Március: Helyi választások.

Április: Nyilvános rendezvény – A fák napja.

Május: Szomszédolás – Szakmai kirándulás szomszédos csoportnál.

Magánérdő tulajdonosok helyi klubjának megalakítása az OEE keretein belül.

Szeptember: Szomszédok fogadása, a májusi rendezvény folytatása.

November: Előadás az erdészeti politikáról.

Sárospataki csoport

Június 17.: Telkibányai Erdészeti Igazgatóság: Természetes és mesterséges erdőfelújítások az igazgatósági területén.

Szeptember 9.: Tolcsa: Az új erdőtervezési tervezetnek értékelése. Előadó: meghívott.

Csongrádi megyei csoport

Február 17.: 13 óra vezetésügyi ülés az Erdőfelügyelőség tanácstermében.

Február 14.: 14 óra közgyűlés és tisztújítás a MTESZ Technika Házban.

Február 25. 13 óra vezetésügyi ülés az Erdészeti Szakközépiskola klubtermében.

Március 9. 14 óra nyugdíjasok találkozója az Erdészeti Szakközépiskola klubtermében.

Április 15. Vezetésügyi ülés

„Kiss Ferenc napon” való részvétel.

Május: „Madarak és Fák napja” megszervezése.

Július 8.: Nyugdíjasok találkozója 14 óra az Erdőfelügyelőség tanácstermében.

Július 15. 13 óra vezetésügyi ülés.

Augusztus 5-6. A Vándorgyűlésen való részvétel.

Szeptember 14.: Nyugdíjasok kirándulása Kecskemétre. Városnézés, arboretum látogatása, Kiskunsági Nemzeti Park hivatalában tájékoztatás, ismerkedés.

Szeptember 23. Vezetésügyi ülés.

Október: Éves tanulmányút.

November 16. 14 óra nyugdíjasok találkozója a DALERD Rt. központjában.

Fórum megszervezése.

December 16. Vezetésügyi ülés.

Győri csoport

Február: Az 1996. évi világkiállításra történő felkészülés KEFAG-ra és feladatai.

Az OEE helyi csoport feladatai a magánérdő tulajdonosok segítségével. Az Alpok-Adria Régió, az önkormányzatok és az állami alapok által biztosított pénzforsorok felhasználása az erdei jóléti berendezések fejlesztésében.

Április: A Burgenlandi Erdészeti Egyesület meghívásának eleget téve egy napos tanulmányút Burgenlandba a magán és állami tulajdonú erdők hatásoi felügyelete témakör tanulmányozására.

Május: Nyár fajtakisérletének értékelése fatermesztési és fatermesztési szempontból. Erdőállományaink nyeresége.

Június: Kétnapos tanulmányút egy alföldi erdőgazdaság területére.

Szeptember: A tölgy és kőris jövője a KEFAG által kezelt tájakban (Rábaköz-Hanság-szigetköz-Északi Pannónhát-Kisalföldi homokvidék). A szelíd és fekete dió termesztésének tapasztalatai.

Október: (Új) vadászati törvény hatása a KEFAG munkájára. Egy földtulajdonos közötti bérbeadói jogú burgenlandi vadászterület megtekintése.

December: Füzvizi rendezvény a KEFAG központjában - aktuális témák megvitatása.

Egyéb programok:

- Erdészetek közötti tapasztalatcsere, elsősorban az erdőművelési költségek csökkentését érintő témakörökben.
- Szakmai tanulmányutak fogadása.
- Lengyel-magyar erdészkapcsolatok ápolása.
- A Burgenlandi Erdészeti Egyesülettel kapcsolattartás.
- Kiss Ferenc szilárkányi szülőházának fenntartása.

Szolnoki csoport

Február: Vezetőségi ülés.

Március: Taggyűlés és vezetőségválasztás.

Április: Fásítási hónap megyei rendezvénye.

Előadó: Barátossy Gábor főtitkár

Május: Szakmai vitanap aktuális kérdésekről. Tapasztalatcsere. Szolnoki Erdészeti.

Szeptember: A termelőszövetkezeti erdőgazdálkodás a privatizáció és a kárpótlás után.

Felügyeleti, szövetkezeti rendezvény.

Előadó: helyszíni későbbi egyeztetés után.

Október: Tanulmányút.

A Borsodi EFAG, vagy a Mátra-Nyugat-Bükki EFAG területére érdeklődéstől függően, 30 fő részvételével.

November: Nyugdíjas erdésztalálkozó.

December: Vezetőségi ülés.

Szombathelyi csoport

Február: Vezetőségi ülés.

Március: Vezetőségválasztás előkészítése, összekötőkkel közösen.

Április: Első dekádában vezetőségválasztás, tüköri beszámoló a 93. és évéről, aktuális témák megvitatása.

Május: A Vas megyei Környezet- és Természetvédelmi Napok keretében a hagyományos Jeli Napok megszervezése a Jeli Arborétumban.

Június: A PANNÓNIA 94. rendezvényein való részvétel

December: Vezetőségi ülés, az év értékelése.

Az év során folyamatosan, minden hónap első péntekén a Senior Klub keretén belül aktuális erdészeti politikai, szakmai, egyesületi témák megvitatása, esetleges szükség szerinti kidolgozása.

Tamási csoport

Február: Az előző év tevékenységének rövid összefoglalása, külföldön járt kollégák szakmai útjáról beszámoló.

Május: Tanulmányút, tapasztalatcsere a Somogyi EFAG-nál.

Augusztus: nyugdíjas erdészek találkozója.

Pilisí csoport

Családi eset: bár eddig hagyományos rendezvény volt, igényfelmérést kell végezni. Erdőköltség, igény esetén meg kell tanulni.

Február: Varkonyi Ágnes előadása Ökológiai kultúra címmel.

Március: Szakmai előadás. A pártok véleménye az erdészetről, az erdő jövőjéről.

Május: Jelölő verseny a Ráckevei Erdészetről.

Június: Erdész-vadászok-művezetők napja a Szentendrei Erdészetről.

Augusztus: Mészaki nyugdíjas találkozók a Valkói Erdészetről.

Augusztus 27.: Koszorúzás Bajjón az Erdész emlékhelyen.

Belföldi tanulmányutak: az erdészetek szervezésében, az általuk meghatározott időpontban.

Külföldi tanulmányutak: az erdészetek szervezésében, az általuk meghatározott időpontban.

Külföldi tanulmányút: Salzburg és környéke.

Más programot nem tervez a vezetőség, mivel az erőket az OEE tisztújító közgyűlésének szervezésére kell fordítani.

Zalaegerszegi csoport

Március 22.: Helyi csoport tisztségviselőinek megválasztása.

Október 13.: Magánérdőgazdálkodás problémái.

December 8.: Ütőbeszámoló Szibénáról.

A munkatervünk ideiglenes, mivel a választások után az új vezetőségnek kell a végleges tervet összeállítani.

Budapesti Erdőfelügyeleti csoportja

Február: Termelőszövetkezetek erdőgazdálkodása, tagi részarányok.

Március: Kárpótlás

Április: Az erdőfelügyeleti munka helye és szerepe a magyar erdőgazdálkodásban.

Május: A kincstári erdőgazdálkodás lehetőségei.

Július: Tervezett szakmai tanulmányút (Ausztria, Grösz Glokner)

Augusztus: OEE közgyűlésen való részvétel

Október: 1. Szakmánkat érintő változások

2. A köztestviselői törvényben előírt feltételek teljesítési lehetőségei.

November: Füzvizi összejövetel. Szakmánkat érintő változások, megjelent törvények megvitatása, aktuális szakmai egyesületi kérdések.

Egyéb egyesületi munka: az OEE rendezvényein és a szakosztályok munkájában való részvétel. Szakmai tanácsadás települések fásítási parkosítási munkájában való részvétel.

FM csoport

Március 18.: Vezetőségválasztó taggyűlés az OEE Fő u. 68. sz. központjában.

Május 6.: Tanulmányút Abádszalókra a magán erdőbirtokok kezelésének időszaki kérdéseiről témájában.

Szeptember 14.: Az új törvények (erdő, vadgazdálkodás, erdőbirtokosság stb.) megbeszélése a Csillagvölgyi Információs Központban.

Október 21.: Beszámoló a nagyobb léptékű erdőtelepítési programról az FM-ben.

Pest megyei Tsz. Csoport

Március 25.: Csoport megbeszélés és taggyűlés.

Privatizáció és kártalanítás hatása a tsz-erőkre; a magánérdőgazdálkodás problémái; az 1994. évi munkaterv és költségvetés ismertetése; vezetőségválasztás.

Április 28.: Fórum, tanácskozás. Magánérdőgazdálkodás és erdőgazdálkodás szövetkezeti erdőkben. Erdőtörvény és erdőbirtokossági törvény (vagy tervezet) megbeszélése. Csoport egyesületi témák.

Május 27.: Anket és helyszíni bemutató. Erdők Napja.

Fásítási anket; erdő napja, helyszíni bemutató és privatizáció illetve részarány tulajdonba került erdőterületek.

Augusztus 26.: Helyszíni bemutató a Pilisi Parkerdő Rt. területén.

Jóltéti és környezetvédelmi funkciók tanulmányozása.

Október 28.: Helyszíni bemutató és tanácskozás.

Fahasztnál munkák és fafeldolgozás a magánérdőkben, illetve szövetkezeti erdőkben.

November 25.: Csoport taggyűlés.

Egyesületi témák megbeszélése. Az 1995. évi munkaterv és költségvetés tárgyalása. Időszaki szakmai témák megbeszélése.

A rendezvényekre, a megjelölt, országos jellegű, de a megyében dolgozó szakembereket érintő témák esetében, a legilletékebb országos szervek (főhatóság, erdészeti hatóság, egyesület, érdekképviselet stb.) témában jártas szakembereket hívunk meg a bevezető, tájékoztató és vitaindító előadások megtartására. Egyesületi csoport témákban pedig a csoport tisztségviselői vezetik fel az aktuális témákat.

Erdők a Kozjóért Szakosztály

Évnyitó szakosztályülés: 1994. február Csillagvölgy

Témája: Az Alapszabály módosítások végleges kiértékelése

Kihelyezeti szakosztályülések:

- Tavasz (április-május): Ópusztaszer; Szeged környéke; ismerkedés az ópusztaszeri erdészeti beruházással. Vezető: Csete György építész.

- Ősz (Őrség): A magánérdők helyzete.

Külföldi tanulmányút: Nem alakult ki még végleges vélemény, az ajánlatok döntenek. Együtt más helyi csoporttal. Finnország vagy a pilisi helyi csoporttal Salzburg és környéke.

Meghívott előadók: természetvédelem témakörre, erdészeti portrék sorozat kötetekről fűmje.

Erdészettörténeti Szakosztály

I. negyedév: Az erdészeti irodalom története.

II. negyedév: Természetvédelmi emlékek a Budai-hegységben.

III. negyedév: 70 éves a püspökládányi szakképzési állomás.

IV. negyedév: Erdészeti kultúra, erdészeti művelődés.

Erdőfelátérési Szakosztály

1994. március 15. és április 13. között: Szakosztályválasztás lebonyolítása az OFE Választási Bizottsága által megkapandó iránymutatás alapján. Hely: Budapest, Csillagvölgy út.

További program két kihelyezeti ülés megtartása erdőgazdaságoknál az új szakosztályvezetés szervezésétől függően. A jelenlegi vezetés elképzelése:

a/ Tanulmányi ÁEG Rt.-nél Sopronban újszerű erdőfelátérési tervek és kivitelezések megvitatása és bemutatása.

Időpont: 1994. II. n. év.

b/ Később meghatározandó Erdőgazdaság Rt. nél (esetleg a Pilisben) fennálló erdőfelátérési helyzet, építési szervezet jelenének és elképzelhető jövőjének megvitatása 3-4 felkért erdőgazdaság ismerettségével, ÁVRT és FM EH hozzászólásával.

Időpont: 1994. III. v. IV. n. év.

Fenti két elképzelés időpontja – az új szakosztályi vezetés elfogadása esetén – esetleg felcserélésre kerülhet a szükséges helyi egyeztetések során.

Erdővédelmi Szakosztály

1994. március 29-én Budapesten a szakosztály tisztségviselőinek megválasztása. Beszámoló az elmúlt évről, a részletes 1994-es terv kidolgozása. A szakosztály üléséhez kapcsolódóan 2 szakmai előadást is tervezünk.

A szakosztály 1994. március 1-re javaslatot készít a „Bedő Albert” és a „Káán Károly” Emlékterem és Elnöki Oklevél odaítélésére vonatkozóan.

1994. év szeptemberében kétnapos, terepi bemutatóval egybekapcsolt szakosztályülést tartunk, a helyi és az aktuális erdővédelmi problémák témakörében. A helyszíni kijelölése folyamatban van, várhatóan a Vörtes hegységet látogatjuk meg. A rendezvényhez kapcsolódó 20 000 Ft-os igényünket a kiadott úrlapon mellékeljük. Az összeget a szakosztály nyugdíjasainak részvételére fordítjuk.

Erdőrendezési Szakosztály

Szakosztályi ülések

Március: Budapest. Az új magánerdők erdőrendezési problémái.

November: Budapest. Az erdőgyógyítómunkák tapasztalatai.

Erdőrendezési Napok

Szeptember: Heves-Borsod-Abaúj-Zemplén megye.

Tanulmányutak

Május: Kárpátalja (egyidejűleg nyugdíjas találkozó).

Szeptember-október: Csehország (közösönös tanulmányút).

Erdőművelési Szakosztály

Rendezvények

Április 7.: Budapest. A szakosztály 1993. évi munkájának értékelése; vezetőségválasztás. Előadó: Varga Béla. Szervezési forma: előadás, tanácskozás. Témafelelős: Reményfy Lászlóné.

Június 15.: Budapest. A természetközeli erdőgazdálkodás kiterjesztésének szakmai kérdései. Előadó: dr. Papp Tivadar. Szervezési forma: előadás, tanácskozás. Témafelelős: a szakosztály elnöke.

Szeptember: Budapest. Az erdőművelés helyzete, problémái és kilátásai a privatizált erdőkben. Előadó: Steiner József. Szervezési forma: előadás, tanácskozás. Témafelelős: a szakosztály elnöke.

Munkabizottsági témák

a/ A szakmai törvények előkészítésével kapcsolatos tevékenység. Témafelelős: a szakosztály titkára. Módszer: a szakosztály véleményének összegyűjtése. Feldolgozása, terjesztése.

b/ Az erdőművelés helyzete, problémái és kilátásai a privatizált erdőkben című rendezvény előkészítése.

Erdői Vasút Szakosztály

Március 19.: Királyrét (név szerinti meghívottak), A magyar Közlekedési Közművelődésért Alapítvány rendezésében összejövetel; Választási előkészületek megtárgyalása.

Április 3.: Budapest. 11.00 Helyi választás.

Szeptember 20-21.: Baja. A gemenci ÁÉV-nél pályaféltési munkákat korszerű kivitel.

Gépesítési Szakosztály

Március: Budapest. A vezetőségválasztási előkészítő bizottság beszámolója a végzett munkájáról; A szakosztály vezetőségének megválasztása; Tájékoztató a magán- és erdőbirtokossági társulások műszaki kérdéseiről.

Július 3-6.: München INTERFORST '94 (a szakosztály hagyományos rendezvénye).

November: Vidéken. Az új vezetőség meghatározása szerint; Az 1994. év munkájának összefoglalása és az 1995. munkatervének elfogadása.

Fakereskedelmi Szakosztály

1994. évben két belföldi és a közeli szomszédoknál egy külföldi programot szervezünk. Várhatóan májusban a Szegedhez kötődő Délalföldi

Erdészeti Rt., a Lemez- és Bátorlap Kft., illetve a Szegedi Fűrésztermelő Kft. vendégei leszünk. Külföldi programunkat horvát, román, kárpátaljai vagy szlovákiai területre tervezünk.

Várhatóan szeptember végén, októberben gondoljuk a harmadik összejövetelünket Kelet-Magyarország térségébe, az Interpan Kft.-hez, a Fejédszati Erdőgazdasághoz, az ERDERT Rt. telepeire, a „Baktafa” vegyes érdekeltiségű kft.-hez.

Szeniorok Tanácsa

Január hónapban értékeljük az állami erdő privatizációjával kapcsolatos 1993. évi tapasztalatokat. Újabb állásfoglalást szövegezzünk, amely a jövőre nézve javaslatokat is tartalmaz. Az állásfoglalást hasznosítás végett megküldjük az OFE elnökeknek.

Január-februárban megtárgyaljuk a termőföldről szóló törvény-tervezetet és az erdészeti vonatkozású észrevételeinket írásba foglalk, amelyet megküldünk az OFE elnökeknek.

Márciusban megszervezzük és lebonyolítjuk az Szeniorok Tanácsában a tisztújítást.

Januártól augusztusig része veszünk az OFE tisztújítását előkészítő választási bizottság munkájában.

Májusban az FM helyi csoporttal közösen Abádszalón tanulmányozzuk a magántulajdonú erdőgazdálkodást.

Az OFE-t képviseljük a MTESZ Szov. Biz. ülésén. 2 fő erdőmunkát és 31 fő erdész egyéni nyugdíjmelletti kezdeményezünk.

Részt veszünk a Bányá-, Kohó- és Erdőművelési Veteránissimuskó Körének összejövetelein és a szokásos decemberi találkozóin.

Ellenőrző Bizottság

Április: Az 1993. évi gazdálkodás és az 1994. évi terv megvitatása.

Június: Az 1993. évi határozatok végrehajtásának vizsgálata; A helyi csoportok, szakosztályok tevékenységének értékelése; A közgyűlési beszámoló elveinek megvitatása.

□

Szegeden a Technika Ifjában tartotta a Csongrád megyei helyi csoport első idej közgyűlését, mely egyben vezetőségválasztó gyűlés is volt.

Az elnöki és titkári beszámoló után, melyet Fröhlich András és Sere Ferenc tartottak, a vezetőség lemondott, majd a jelölőbizottság javaslata alapján megválasztották az új tisztségviselőket. Eszerint:

Elnök: Fröhlich András

Titkár: Sere Ferenc

Vezetőség: Ádám Péter, Föglér László, Gósi Ernő, Lóczy Pál, Polner Frigyesné, Dr. Polner Antal, Szamosi Jánosné, Zsibók András.

Választmányi tag: Halpál Nándor.

Fröhlich András köszönő beszédében kiemelte, hogy a csoportban 123 diák van és ezek képviselőit, részvevőit az egyesület munkájában nagyobb figyelem és segítség kell hogy kövesse.

Meghívott vendégként jelen volt Pápai Gábor, az Erdészeti Lapok főszerkesztője, aki felszólalásában az egyesületi munka felértékelésének fontosságáról fejtette ki gondolatait, kérve a jelenlévőket, hogy a helyi csoport életéről gyakrabban és részletesen tájékoztassák a lap olvasóit.

□

Országos Erdészeti Egyesület Közföldi Szakosztály Viseigrád

Üdüldeiről és erdőpusztáiról, legelőiről bemutatás a környezetvédelmi problémák – szemét, hulladék gazdálkodás – a Balaton felvidéken. A ta-

E havi számunk szerzői

Bartha Dénes	EFE	Sopron
Detrich Miklós	SFEAG Rt	Kaposvár
Hajdú István	erdőműnök	Barcs
Jérôme René	erdőműnök	Budapest
Kádár Zoltán	erdőműnök	Szolnok
Molnár György	erdőműnök	Veszprém
Molnár Sándor	EFE	Sopron
Pál Miklós	Erdőfelügyelőség	Zalaegerszeg
Pápai Gábor	OEE	Budapest
Ródei Károly	ERTI	Sopron
Schallkhai Lipót	erdész	Perénye
Spiegel János	erdőfelügyelő	Kecskemét
Szemerei Tamásné	EFE	Sopron
Szodrit István	EFE	Sopron
Telegy Pál	ERDŐSZÓV	Monor
Tokody Mihály	erdőműnök	Budapest
Traser György	EFE	Sopron
Varga Béla	OEE	Eger
Várhelyi István	MTA-VEAB	Veszprém

EGYESÜLETI HÍREK

Külföldi utazások: 1992. december hó
1993. évben

S. Név sz.	Munka hely	Ország	Rendez- vény	Idő- pont	Kötség- viselő
1. Schmotzer András	OEE elnök - Bp.	India	Együtt- m. (korm. 05-10. szintű)	92.12. 05-10.	OEE-MTFSz -OMFB st.
2. Schmotzer András	OEE elnök - Bp.	Nemeto	Egy. és egy. vez. tov.kep.	93.05. 24-29.	OEE és Bajor Erd. Egy.
Barátossy Gábor OEE titkár. Dr. Marjai Zoltán OEE ügyv. t. Bp. Dr. Góbolos Antal Erdőf. Kecskemét. Dr. Szónyi László OEE nemz. ü. Bp.	Rakk Tamás Veszprémi Eg. eln. Halász Gábor FM-ERSZ Bp. főig. Sóder Pál Kiskunsági EFAG vág. Lukács Sándor HM Bp. Eg. vez.ig. Dobó István Pilis APEG - Visegrád ig. Ormos Balázs Tan. AEG. - Sopron ig. Dr. Dobrosszav Vértési EFAG - Tatab. ig. Lajos	Veszpr. Rt. FM ERSZ. KEFAG HM Bp.-i Eg. Pilis APEG TÁEG Vértési EFAG			
Vágvári Jenő Kaszói Rt. - Kaszói vez. ig. Cserép János Borsodi EFAG ig. - Miskolc Bóna József Somogyi EFAG - Kaposvár Dr. Pető József Szombath. EFAG ig. Káldy József Mecseki EFAG Pécs ig. Balsay Miklós VADFX - sz. fehérv. v. ig. VADEX Pataky Károly EFAG-Ny. háza vez.ig. Felsőtisztai EFAG	Kaszói Rt. Borsodi EFAG ig. Somogyi EFAG Szombathelyi Eg. Mecseki EFAG				
3. Sefcsák Judit Dr. Solymos Rózsa	Pilis APEG - Bp. Erd.	Nemeto. Tan. ü.	93.06.2 0-27.	Deutsche Waldjugend (Roland Migende) Szoiloki EMH. OEE	
Dosa Gyula Dr. Ande István	Nagykunsági EFAG OEE - EB elnök Bp.	Ausztria	Dstrák Erd. Egy.	93.06. 21-24.	Mátrai EFAG Zalai EFAG
Kertész József Dr. Ande István	OEE alelnök Bp. Ande István Visegrád		sajtó OEE	1993.08. 21-24.	Mátrai EFAG Zalai EFAG
5. Varga Béla	OEE alelnök Bp.	Franciaor.	Pro Silva Kong.	1993.08. 21-24.	Mátrai EFAG Zalai EFAG
Garamszegi István Mátrai EFAG - Eger Iványi Miklós Zalai EFAG - N. kanizsa Dr. Papp Tivadar Mecseki EFAG - Pécs Ormos Balázs Tan. AEG. Sopron Vörös Attila Barna Tamás EFE - Sopron Agócs József Vigh Péter Dr. Bartha Dénes Dr. Lenár György Borsodi EFAG - Miskolc Kozma Károly Felsőtisztai EFAG - Ny. háza					
Oláh Tibor Balsay Antal Dr. Szabó Sándor Halász Gábor Wisnowski Károly Erdőterv. Ir. Bp. Hajdú Tibor Erdőterv. Ir. Zegerszeg Dr. Pál Miklós Erdőterv. Ir. Veszprém Dr. Csótorny József MDSZ Budapest MDSZ Gádó György FÖK Budapest	VADEX Sz. fehérvár Bp. Term. véd. ig. FM ERSZ Bp. Erdőterv. Ir. Zegerszeg Erdőterv. Ir. Veszprém MDSZ Budapest MDSZ FÖK Budapest				
6. Török Olga	FÖK Sopron egy. hallg.	Norvégia	Tan. ü.	93.07.26. 08-23.	AI + sajtó Norvég Erd. Egy.
7. Sidló Erika Hostóczki Ákos Kovács István Migács Gábor Vajda Zoltán Varga Balázs	Erd. Szakkisk. - Mátrafüred - tanár tanuló	Németország		93.07.31. -08.14.	Deutsche Waldjugend (Roland Migende)
8. Varga Béla	OEE alelnök Bp.	Szlovénia	Ressal emlékülsz.	93.09. 23-24.	OEE
Nádas József Erdőf. - Kaposvár 9. Schmotzer András OEE elnök Bp.	Erdőf. - Kaposvár Nemeto.	Bajor Erd. 93.10. Eg. közgy. 06.08.			OEE+Bajor y. Erd. Egy.
Dr. Szónyi László OEE nemz. szakértő Dr. Marjai Zoltán OEE ügyv. titk. Bp. 10. Dr. Szónyi OEE nemz. László szakértő	OEE nemz. szakértő	Ausztria	Austro- foma +tan. ü.	93.10. 11.-16.	OEE + részt- vevők
Dr. Marjai Zoltán OEE ügyv. titk. Füredi Tibor VADEX Sz. fehérvár VADEX Czövek Zoltán Jakovics István Kiss Károly Dr. Varga Szabolcs EFE - Sopron egy. ad. Kovács Árpád EFE-Sopron egy. hallg. Varga István Tan. AEG. Sopron főm. Bogdán János Tan. AEG. Sopron osztv. Kovács János Tan. AEG. Sopron erd. v.h. Mogyorósi József Balatonf. EFAG Keszthely					EFÉ EFE Tan. AEG. Balatonf. vidéki EFAG
Dr. Viharos Zsolt Wagner Tibor Mátrai EFAG - Eger Zsibógyi László Jurecska Endre Firtész Nándor Gyulai ÁEVB Tamási Rosenberger Ferenc Vágvári András Kiskuns. EFAG Kecskemét Fodor Mihály Scheibel Antal Zélnagy János Gál Sándor Gál Imre Erdőf. - Zalaegerszeg Erdőfelügyelőség Soós László Mecseki EFAG Pécs Dr. Gándóczy Gyula Somogyi EFAG Kaposvár Baranyi Katalin Pilis APEG Visegrád Bíró László Géczy Béla Iványos László Szommer József Zambó Péter Szkalkó Gyula Erdőterv. Ir. - Sz. hely Ausztria					Mátrai EFAG Gyulai ÁEVB Kiskunsági EFAG Mecseki EFAG Somogyi EFAG Pilis APEG FM-ERSZ Budapest HM Eg. Rt. Bp. Erdőfel. Kft. Bp. Term. Véd. Ig.
Kolozsvári Ákos FM-ERSZ Budapest Pálhalmi János HM EG Rt. - Budapest Gál Sándor Erdőfelügy. Eger Kiss János Szikra Erd. Kft. Dr. Szikra Dezső Bp. Term. véd. Ig. Dobos Antal Báczeczky Árpád Janata Károly Sára János					

pasztalacserén 40 fő vett részt. Állomásaink:

Csopak: A polgármester előadást tartott az önkormányzat gondjairól a fenntartás miatt. Helyszíni bejárás.

Veszprémfajsz: Legelőterd kialakulása. A legeltetés felhagyása óta a természetben nagy fajgazdagságú és nagy ökológiai értéket képviselő többszintű állomány alakult ki. Ugyanitt a leendő szarmellérakóhely problémájával foglalkoztunk. (Rendszerez ellenőrzés és egyengetés, lezárás.) Nagyobb régió - közös hulladék-kezelés.

Természetvédelem Hegyesd és Szentbikálai köztenger bemutatása. A Foily arborétum megtekintése. Kiértékelés. A hozzászólások a szakosztálytagok azon készségét fejezik ki, hogy közösen véleményezzék a látottakat. Csopak esetében Szász Mária és Hibbey Albert vállalta a javaslat, vélemény kidolgozását.

Decemberben az OEE Információs Központjában tartotta összejövetelét, melyen meghallgattuk dr. Várkonyi Ágnes előadását „Magyarország ökológiai kultúrája” címmel.

Az előadás után a résztvevők értékelték az elmúlt évi tevékenységet. Hibbey Albert ismertette a Csopak önkormányzata részére készített véleményezést.

A szakosztálytagok ismételten elvállalták az alapszabály kidolgozásában való részvételét.

Az összejövetelt az elmúlt évi tanulmányutakról készített videó filmek bemutatásával zártuk.

Baranyi Katalin
szakosztálytag

TISZTELT ERDÉSZETEK, VADÁSZTÁRSASÁGOK!

**SZERETNÉK ÖNÖK, HOGY
ÚJONNAN ÜLTETETT
CSEMETEÁLLOMÁNYUK
EGYENLETESEN FEJLŐDJÖN?**

**A FERROBETON RT. FELAJÁNLIJA AZ ÁLTALA GYÁRTOTT ÉS
FORGALMAZOTT, TÖBBSZÖRÖSEN KIPRÓBÁLT, „VADVÉDELMI”
CÉLOKRA KIFEJLESZTETT HEGESZTETT HÁLÓJÁT.**

**VÉDELMI MEGOLDÁSOK KÖZÜL
HOSSZÚ TÁVON A LEGGAZDASÁGOSABB.
IDÓTÁLLÓ
ÁTHELYEZHETŐ**

**REFERENCIA MEGTEKINTHETŐ:
ZALA-ERDŐ RT. ÉS
SOMOGYI ERDÉSZETI- ÉS FAIPARI RT. TERÜLETÉN.
AZ EDDIG FELÁLLÍTOTT KERÍTÉSEKKEL A VADAK KIVÉTELÉVEL
MINDENKI ELÉGEDETT.**

**INFORMÁCIÓ ÉS MEGRENDELÉS:
FERROBETON RT.**

**2400 Dunaújváros, Papírgyári út 18-22.
Csepregy Béla Tel.: (25) 323-813 Fax: (25) 311-851**

FeHoVa

3. Nemzetközi Fegyver-, Horgász-, Vadászkiállítás és vásár

1994. április 7–10.

Budapest Sportcsarnok

(XIV. ker., Istvánmezei út 3–5.)

A kiállítás témaköre:

– terepjáró autók	– lámpák
– vízi járművek	– kések
– erdészeti gépek	– bőrtermékek
– fegyverek	– ruházat
– lőszerek	– vadvédelmi berendezések
– fegyverszekrények	– környezetvédelmi berendezések
– vadász- és sportíjak	– horgászati felszerelések
– vadászati kiegészítő eszközök	– vadászati, horgászati turizmus
– fémtisztítók	és szolgáltatás
– optikai tárgyak	– preparátorok

Megtekinthető: 10.00 – 18.00 h-ig.

**Szeretettel várunk
minden kiállítót és látogatót.**

**Vidéki látogatóink részére a MÁV
50%-os utazási kedvezményt biztosít.**

HUNTURIST RT.

H-1024 Budapest, Retek u. 34.

Telefon: 115-24-03, 115-82-60, 115-22-81, 136-39-16

Fax: 135-23-56